VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XVII. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM ÁRA: 1.20 FORINT 1975. OKTÓBER 9.

TDK-megnyitó

Madarasi Attila pénzügyi államtitkár előadása

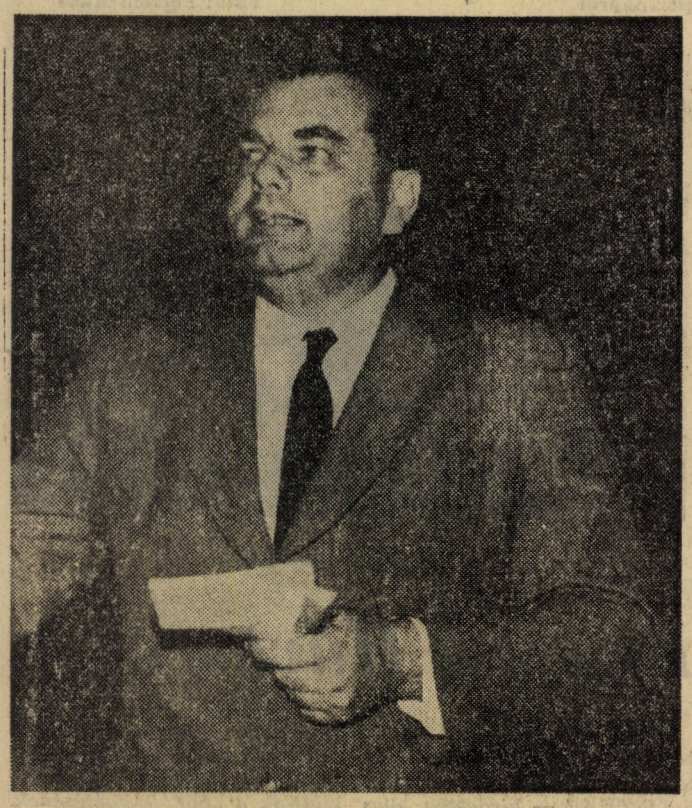

Madarasi Attila pénzügyi államtitkár előadást tart

Szeptember 30-án délután 3 óra után néhány perccel

nagy számú hallgatóság előtt nyitotta meg dr. Megyeri Endre tanszékvezető egyetemi tanár, tudományos rektorhelyettes, egyetemünk házi TDK konferenciáját.

Az érdeklődést tükrözte, hogy az eredetileg a III. előadóba tervezett megnyitót a lényegesen nagyobb II-esben kellett megtartani, s bizony sokaknak így is csak a lépcsőkön jutott hely.

Megyeri elvtárs köszöntötte a meghívott vendégeket, Madarasi Attila pénzügyi államtitkárt, Kardos Lászlót, az Oktatási Minisztérium osztályvezetőjét, Forgács Tibor egyetemi tanárt, a TDK tanács elnökét és tolmácsolta dr. Berend T. Iván rektor jó kívánságait, aki más irányú elfoglaltsága miatt nem lehetett jelen a megnyitón.

Ezt követően

Madarasi Attila tartotta meg nagy érdeklődéssel várt előadását, „A szabályozórendszer 1976. évi várható módosítása és ennek pénzügyi kihatásai" címmel.

Madarasi elvtárs először a terv és a szabályozás összefüggéséről beszélt, ahol a tervben a gazdaságpolitikai célok jelennek meg, s szabályozás az az eszköz, mely elősegíti e célok megvalósítását.

A szabályozórendszer módosítását a Minisztertanács már a korábbi években elhatározta, s e munka lényegében három szakaszra osztható. Az első szakasz, mely a szabályozórendszer átfogó, kritikai elemzését jelenti, 1972-ben lezárult. A következő szakaszban az elemzés alapján ki kellett formálni e változtatások fő konturjait, körvonalait, s ezt a munkát az 1973/74-es években végezték el.

Jelenleg a harmadik szakasz, a konkrét változtatások kidolgozása, előkészítése (vállalatok értesítése, új jogszabályok kidolgozása) van folyamatban.

A szabályozórendszer módosításának elhatározása lényegében 3 tényezőre vezethető vissza. 1. A kritikai elemzés, mely feltárta a korábbi szabályozás gyenge pontjait, 2. a világgazdasági feltételek megváltozása, 3. a terv követelménye, hiszen az ötéves terv lezárásával új terv lép életbe, melynek teljesítése az eszközrendszer rugalmas változását követeli meg.

Ezután Madarasi elvtárs nagy vonalakban vázolta a módosítások főbb irányát, s a szabályozórendszernek azokat a területeit, melyeket leginkább érintenek e változások. A gazdálkodásban

továbbra is alapvető célkitűzés a hatékonyság fokozása.

A világgazdaságban a legutóbbi években lezajlott változások (áremelkedés, infláció) a közismerten nyitott magyar gazdaságot kedvezőtlen helyzetbe hozták, s ennek kompenzálása a hatékonyság fokozásával érhető el.

A külkereskedelmi szabályozók módosulásai a külker. forgalom tervezett egyensúlyának biztosítását szolgálják (pl. árszorzó csökkentése).

Változások lépnek életbe a beruházási rendszerben is, olyan irányban, hogy a beruházások ésszerűségét a rendszerbe beépített módon kérik számon a vállalatoktól. A nyereségnek az állam és a vállalatok közötti felosztásában visszaáll az 1972—73-as arány, s a vállalati nyereségadózás rendszere is megváltozik. Ez a vállalatok között a bérezés tekintetében bizonyos nivellálódást jelent majd,

a fejlesztési lehetőségek viszont a gazdálkodás eredményességétől függően differenciálódnak.

(Folytatás a 4. oldalon)

Meghívó!

Buda István államtitkár október 14-én (kedden) fél 3 órai kezdettel a IV. előadóban konzultációs előadást tart a bérszabályozás rendszerének 1976. évi módosításáról és a módosítás várható hatásairól.

Hallgatóink és oktatóink megjelenésére egyaránt számítunk. (Az előzetes kérdéseket október 9-ig az ipargazdaságtan tanszéken lehet leadni.)

Szolidaritási gyűlés

A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség felhívására október 10-én pénteken 10 órakor egyetemünk KISZ-szervezete szolidaritási gyűlést tart.

Ítéljük el együtt a spanyolországi fasiszta rendszert és terrorcselekményeit.

Részvételünkkel is fejezzük ki tiltakozásunkat.

KISZ-bizottság

A kollektív és az egyéni tanulmányi versenyről

A tanulmányi versenyek rendszerét a múlt évben dolgozták ki. Az egyetemisták nagy része tehát — az elsőévesek kivételével — ismeri már tavalyról a verseny követelményeit, az értékelési feltételeket, hiszen tavaly óta lényeges változások nem történtek e téren. Hamarosan azonban az elsősök az egész versenykiírást, a felsőbb évesek pedig a kisebb módosításokat is megismerhetik, az alapszervezetekhez eljuttatott stencilekből.

A nyomtatványok anyagának külön ismertetésére tehát semmi szükség nincs, s e cikknek nem is ez a feladata. Annál inkább

szükség van arra, hogy eloszlassunk néhány félreértést a versennyel kapcsolatban, kissé részletesebben megvilágítsuk a céljait, mint ahogy azt a stencil kifejti.

Találkoztam olyan véleményekkel, amelyek feleslegesnek ítélték a versenyt. Általában az elnevezés okozta a legtöbb félreértést és ellenzést. Hiszen — mondták —

a tanulmányi verseny arra ösztönöz, hogy a diákok éjjel-nappal tanuljanak, minél jobb átlagot érjenek el, s egymást is a könyvek bújására próbálják rávenni.

Pedig a tanulást másképpen is lehet, sőt kell is értelmezni.

A tanulásnak ugyanis vannak csoportos, egymást segítő, egymásnak többletet nyújtó formái és módjai. Éppen ezek megtalálásában és alkalmazásában segít a verseny.

Sőt a tanulás szóba, s így a célkitűzésekbe is nyugodtan belefér az, amit szocialista szakemberképzésen értünk, vagyis nemcsak jó közgazdászok képzése, hanem társadalmunk számára hasznos közösségi emberek nevelése is. Mind a kollektív, mind az egyéni verseny értékelési rendszerét elolvasva az is meggyőződhet az ösztönzési irány helyességéről, aki a „tanulmányi" jelzőt rosszul értelmezve elhibázottnak vélte a versenyt.

Mint Ábrahám Ágota, a KISZ-vb tanulmányi felelőse elmondotta, tavaly a verseny első kiírásakor fontos feladat volt, hogy az igen gyenge tanulmányi fegyelmet javítsák. Ezt több más intézkedéssel együtt részben el is érték, de még további teendők vannak e téren.

Sikerült tudatosítani, s ez egyrészt a tavalyi versenynek is köszönhető, másrészt jó alap az idei versenyhez, hogy a tanulás nem egyszerűen magánügy, hanem politikai feladat.

Az eredmények, a munka értékelése a sokrétű szempontok szerint igen nehéz feladat, mert a verseny fontos részét alkotja a számokban nem kifejezhető, közösségi munka, a csoportos tevékenység, egymás segítése. A tavalyi tapasztalatokból okulva éppen ezért

szükség van év közben a folyamatos értékelésre. Ezt két úton biztosítják; részben a zárthelyik eredményeit figyelembe veszik a versenyben, illetve az akcióprogram szerint minden csoportnak februárban értékelni kell az egész közösség, valamint az egyes személyek munkáját egy-egy kari vezetőségi tag jelenlétében.

(Ennek nemcsak a verseny miatt van jelentősége, hanem azért is, hogy a tanárok általunk elkészítendő véleményezése előtt, kicsit körülnézzünk a saját portánkon is.)

Ugyancsak emelni fogja a verseny színvonalát az, hogy a tanulmányi felelősöket a reszortértekezleten alaposabban felkészítik az ezzel kapcsolatos feladatokra.

Nagyon számítanak a versenyben a szemináriumvezető tanárok segítségére, akiktől a csoportjuk, illetve az egyéni versenyben részt vevő diákok munká-

(Folytatás a 2. oldalon)

Konferencia a szabályozórendszer módosításáról

Dr. Trethon Ferenc pénzügyminiszter-helyettes itt ismertetett előadására felhívjuk mindazoknak a figyelmét, akik október 11-én a politikai képzésen, mint reszortosok vesznek részt. Ezen a napon ugyanis a KISZ-bizottság meghívottjaként a pénzügyminiszter-helyettes szabályozórendszerünk módosításáról tart előadást, amelyre minden érdeklődőt, nemcsak a reszortosokat várjuk.

A magyar gazdasági életben úgy a népgazdasági, mint a vállalati szinten tevékenykedő közgazdászok érdeklődésének középpontjában a gazdasági szabályozórendszer 1976. január 1-ével — az V. ötéves terv megindulásával — érvénybe lépő módosítása áll. A XI. kongresszus általánosságban meghatározta a módosítás alapelveit, a nemzetközi gazdasági életben bekövetkezett változások, illetve az ezekre való reagálás szükségessége pedig többé-kevésbé előre sejtetni engedte a módosítás főbb célkitűzéseit.

Ezen problémák tisztázását tűzte ki célul a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság, valamint a Magyar Közgazdasági Társaság által elsősorban a vállalati vezetők számára szervezett konferencia, amelyen egy szerencsés véletlen folytán sikerült részt vennem, és amelyről e rövid írás keretében szeretnék beszámolni.

A konferencia első napján Bakonyi Sebestyén Endrének, a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság társelnökének megnyitója után dr. Trethon Ferenc pénzügyminiszter-helyettes előadására került sor

(Folytatás a 9. oldalon)

Hát akkor szüret

Lapunk megjelenése előtt két nappal fejeződött be a szüret az ipari, az általános és a kereskedelmi kar hallgatói számára. Rövid helyzetkép az egyes karokról.

— Jonathán és starking almát szedtünk az Nyirtasi Állami Gazdaságban — mondja *Honvári János*, az ipari kar KISZ-titkára. — Kétszázan voltunk a táborban, s négyfős brigádok dolgoztak egy-egy soron. A csapnivaló kaja ellenére a tábor hangulata jó volt. A reggel héttől délután 5-ig tartó munkaidő után esti programokról is gondoskodtunk. A vasárnap esti műsort az ipar I/6—os csoport tagjai készítették elő, hétfő este pedig tábortűz volt. Kedd délután volt a táborzárás, s ekkor történt a munkaverseny értékelése is.

— *Kovács Erzsi*, az általános kar szervező titkára: Körülbelül 350-en szedtünk almát a Felsőgyarmat—Csenger Állami Gazdaságban. Huszonöt fős brigádokban dolgoztunk, s a brigádokat úgy állították össze, hogy a patronáló csoportok együtt dolgozhassanak az általuk patronált csoportokkal. Mi is nyolc órát dolgoztunk naponta, s igyekeztünk változatos esti programokat összeállítani. Szombat este *Kende István* aktuális világgazdasági kérdésekről tartott konzultációs előadást, vasárnap munka után csoportfoglalkozásokat tartottunk.

A kerkarosok ezúttal szőlőt szedtek. — Kétszáztízen mentünk a Kunbaja—Bácsalmás Állami Gazdaságba — mondja *Payrits Márton* KISZ-titkár. — Egy-egy soron hat-hét szedő s egy puttonyos dolgozott, a brigádok között munkaversenyt hirdettünk meg. Szombat este táncház volt, vasárnap este pedig a negyedéves külkeresek gondoskodtak programról. Hétfő este került sor az alapszervezetek számára a pártépítési tájékoztatóra.

A három kar tehát idén egy időben ment szüretelni. Az elsősök viszont nem mentek. Miért?

— Nem sikerült már számukra helyet biztosítanunk — mondja *Ipper István*, a KISZ-bizottság agit.-prop. titkára. — Túl későn kaptuk meg az engedélyt, hogy melyik napon mehetünk szüretelni. Az ilyen esetek elkerülésére a KISZ-bizottság javasolni fogja, hogy jövőre vegyék be a tantervbe a szüretet. Az elsősök figyelmét azonban felhívnám arra, hogy társadalmi munkára nekik is lesz lehetőségük, bármelyik hét végén mehetnek a csoportok. A Martonvásári Állami Gazdaságban kukoricát lehet törni, s a gazdaság vezetői felajánlották, hogy autóbusszal értünk jönnek, s este, munka után vissza is hoznak bennünket.

F. P.

Tegnaptól hallhatjuk az egyetemi rádiót

Bizonyára sokakat meglepett, hogy megkezdte működését az egyetemi rádió. Az egyetem fennállása óta már többször fölmerült a „házi stúdió" létrehozásának gondolata. Kitartó munkával a tervből ebben az évben valóság lett. A megvalósítás során nehézséget jelentett és jelent ma is a technikai feltételek maradéktalan biztosítása. (Nem az anyagi kérdések, hanem a bürokratikus ügyintézés jelentik a problémát.) Hogy mégis meg tudtuk kezdeni az adásokat, azt többek között Pap Béla főmérnök elvtársnak köszönhetjük, aki sokat tett a technikai feltételek biztosításáért.

A stúdió tagjai feladatuknak tekintik a gyors és pontos információközlést, a KISZ programjainak propagálását és az egyetemen folyó szakmai munka segítését.

Az adásokat hétfőtől péntekig naponta 10.05—10.15-ig és 11.55—12.05-ig hallhatjátok az aulában és a zsibongóban.

A részletesebb műsor maradjon egyelőre titok. Egyik állandó programunkat azonban most ismertetjük. Hétfőként „Ki nyer ma?" adásokat tartunk. Aki versenyezni akar, 13-án, hétfőn 10 órakor az aulában jelentkezhet. Az adás kezdetekor kisorsoljuk, ki lesz az a két személy, aki indul a versenyen. 5 kérdésre kell válaszolni. Ha a versenyző legalább 3 kérdésre helyesen válaszol, 50 Ft-os könyvvásárlási utalványt kap. A versenyek témáját hetenkét változtatjuk (zenei, politikai, irodalmi, közgazdasági). Hétfőn, 13-án komolyzenei Ki nyer ma?-t tartunk. A részletesebb szabályokat hétfőn hallhatjátok majd.

Kérünk benneteket, kísérjétek figyelemmel az adásokat. A kezdeti bakikért már most elnézéseteket és türelmeteket kérjük.

Találkozunk naponta 10.05—10.15 és 11.55—12.05-ig.

Új társadalomtudományi egyetem Pécsett

Jelentős dátum a magyar felsőoktatás és Pécs város történelmében 1975. szeptember 27-e bizonyára. Ezen a napon alakult meg az új, két fakultással működő Pécsi Tudományegyetem. Egy korábbi kormányhatározat értelmében „frigyre lépett" a pécsi jogi egyetem és egyetemünk pécsi kihelyezett tagozata.

A szombat délelőtti ünnepélyes tanévnyitón részt vett *Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja miniszterelnök-helyettes, dr. Polinszky Károly oktatási miniszter, dr. Földvári József, a Pécsi Tudományegyetem rektora, valamint a megye és város vezetői.* Elsőként *Berend T. Iván* tolmácsolta az egyetemi tanács üdvözletét, majd ünnepélyesen átadta az MKKE volt kihelyezett tagozatát a Pécsi Tudományegyetemnek. *Berend T. Iván* sok sikert kívánt az új egyetemnek, és kifejezte reményét, hogy *a két egyetem közötti együttműködés tovább folytatódik a magyar közgazdásképzés hasznára.* Baranya és Pécs nevében *Horváth Lajos megyei tanácselnök* vette át az egyetemet.

Ezután *Aczél György* mondott nagy sikerű ünnepi beszédet. Elmondta, hogy *az új Pécsi Tudományegyetemet a társadalmi igények hoztál létre.* Napjainkban a közgazdasági kultúra szélesítése, javítása időszerűvé vált. Ebben a történelmi helyzetben *Pécsett megfelelő szubjektiv feltételek alakultak ki a két tudományág egybekapcsolására.* Magyarországon egyébként *először jött létre ilyen párosítás; az állam- és jog-, illetve a közgazdasági tudományok egy egyetemen belül történő oktatása. A következő lépés a hazai közigazgatásiszakember-képzés megvalósítása lesz ezen a bázison.*

Tanévnyitójában *dr. Földvári József szintén az egyesítés szükségszerűségét emelte ki.* Mint mondotta, az MKKE már nem képes egymaga kielégíteni a jól képzett közgazdászok iránt jelentkező igényt. Másrészt a jogászoknak több közgazdasági, a közgazdászoknak pedig több jogi ismeretre van és lesz szüksége, mint amennyi megszerzését az eddigi tantervek biztosították.

Este a két kar hallgatói közös egyesülési bulit tartottak a jogászok klubjában. A tánc szünetében sok jogászt és közgazdászt végigkérdeztem, és mindenki jót várt az egyesüléstől. A beszélgetésekben vissza-visszatérő motívum volt annak mérlegelése, hogy a jogi, illetve a közgazdasági kar milyen „hozománnyal" szállt be a „házasságba". A jogászok legtöbbet emlegetett hozománya a hangulatos és jól felszerelt klub, amit saját erőfeszítésből és nem kis leleménnyel rendeztek be a kollégiumi épület pincéjében. A közgazdászok viszont többek között egy Ikarus panorámabusszal járultak hozzá a közöshöz. Az egyöntetű vélemény: az egyesülés — a tanuláshoz hasonlóan — a közösségi élet és a szórakozás feltételeit is lényegesen megjavította.

Ipari sportnapról — Fotó: Petrich Ákos

A tanulmányi versenyről

(Folytatás az 1. oldalról)

járól fognak véleményt kérni.

Az értékelés megkönnyítése miatt, a tavalyihoz képest konkrétabban kell megmondani, hogy milyen szempontok szerint, milyen kérdésekben van szükség az állásfoglalásukra. (Remélhetőleg, ez a véleménynyilvánítás hozzásegíti a tanárt a csoport jobb megismeréséhez, jobb tanár—diák kapcsolat kialakításához is.)

A már említett csoportos munka előnyben részesítése tükröződik például abban is, hogy a csoportosan írt TDK-dolgozat nagyobb súllyal esik a latba, mint az egyénileg elkészített.

Ennek, sajnos ellentmond a politikai gazdaságtan tanszéknek az a kikötése, hogy a házidolgozatot csak egyénileg szabad elkészíteni. Hiszen, akik valamilyen TDK-körben, kollektív munkával komolyabb dolgozatot készítenének, nem tehetik, mert e mellett nem jutna erejük a házi dolgozat ettől független egyéni megírására, így az előbbiről le kell mondaniuk.

A nevezési feltételekben a tavalyihoz képest új, hogy a csoport nem KISZ-tagjait meg kell kérdezni, részt akarnak-e venni a versenyben, s ha nem, akkor ezt fel kell tüntetni a nevezési lapon,

s így az ő munkájukat az értékelésnél nem veszik figyelembe. A nem KISZ-tagok, a részvételükkel tanulmányi, közösségi téren bizonyíthatják alkalmasságukat a KISZ-tagságra.

A jelenleg még csak útmutató szintjén meglevő értékelési szempontokat október 10-ig az egyes karok specialitásainak megfelelően elkészítik a kari vezetőségek, és eljuttatják az alapszervezetekhez. A kollektív tanulmányi versenyre a nevezéseket október 15-ig kell leadni, az egyéni verseny résztvevőire pedig tavasszal tesznek javaslatot az alapszervezetek tagjai addig nyújtott munkája alapján.

Sok sikert, eredményes versenyzést!

Sághy Zoltán

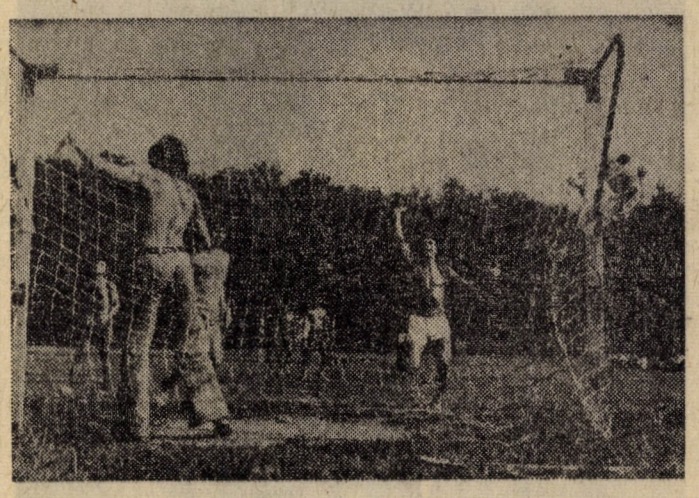

Itt az agrárosok győztes gólja

Irány a Hűvösvölgy

Plakátok a kapuban, a zsibongóban, a büfénél: szeptember 28-án IPARKARI SPORTNAP — hirdették öles betűkkel. Különböző versenyszámokkal, játékokkal csalogatták az egyetem falai közé zárt tanuló ifjúságot a szabad levegőre, a természetbe. A felhívás nem maradt eredménytelen.

Huszonnyolcadikán reggel 9 óra körül az iparkar zsivajától volt zajos a Nagyrét. Az idő is kedvezőnek igérkezett, a nap fittyet hányva a kalendáriumnak, amely szeptembert jelzett, legalább júniusi munkatempóban sütött.

A megjelent fiatalokat Orosz Tivadar IV. évfolyamos, agrárszakos hallgató, mint sportfelelős, s mint a sportnap szervezője köszöntötte, majd ismertette a nap programját. A tájékoztató után futás és gimnasztika, azaz bemelegítés következett.

Közben előkerültek a kislabdák, s elkezdődhetett az első versenyszám, a kislabdadobás. Szoros küzdelemben a lányoknál Varga Zsuzsa, a fiúknál hatalmas dobásával Babucs József került első helyre.

A fiúk egy része a szurkolás helyett inkább a focipályán gyakorlatozott, készülve a délelőtt számukra legjelentősebb eseményére, a „foci derby"-re. Öt csapat indult, közülük három ipar-, kettő pedig agrárszakos volt. A mérkőzések kétszer húsz percig tartottak. Az iparszakosok nagy szomorúságára a győzelmet az agrár I-es csapat szerezte meg. A futball azonban ma már nemcsak a férfiak sportága. Ezt vallották az ipar karos lányok is, amikor a fiúk pályája mellett nekiláttak a „bőr" kergetésének. Őszintén szólva, a lányok mérkőzése a szó szoros értelmében a labda kergetése volt. A fiúnézők jót derültek a tömeges akciókon, amikor is a labdát nem lehetett látni a sok „csatártól", olyan tömörülés volt körülötte. Néha előjött a röplabdás mód, s láb helyett kézről perdült tovább a labda. Igaz, volt egy-két jó fejes, nem utolsósorban három gól is.

A győztes lány-, illetve fiúcsapat a döntő után rögtön elfogyaszthatta az eredményt, mely fejenként egy üveg sör volt. Természetesen nemcsak a labdarúgás hívei vehettek részt aktívan a délelőtti eseményekben, hanem az egyéb sportok kedvelői is, ugyanis a mérkőzések mellett lehetőség nyílt tollaslabdázásra, karikadobásra és röplabdázásra.

Kora délután egyszercsak egy gitár szólalt meg. Három lelkes fiatal, úgy érzem név szerint is meg kell említenem őket, Horváth Zsuzsa, Orosz József és Bakó György II. évfolyamos hallgatók mozgalmi dalokat, pol- és folk-beat számokat kezdtek el énekelni. A fiatalok körbeülték őket, és bekapcsolódtak a dalolásba. Mindezt népi játékok váltották fel.

Késő délután lett, mire befejeződött a mókázás, a játék, s kissé fáradtan, de a nap kedves eseményeivel telve elindult a fiatalok serege hazafelé.

—körtvélyes—

A döntő után vidám csevegés (Fotó: Petrich Ákos)

Túra — az elsőéveseknek

Szeptember 21-én, vasárnap került megrendezésre Pomáz—Kőhegy, illetve Szentendre—Kőhegy útvonalon az elsőévesek akadályversennyel egybekötött kirándulása. Batthyány tér, fél nyolc. Kirándulásra alkalmas idő' tömeg a metrón, a HÉV-nél, ott-ott feltűnnek a közgazdász trikók, ismerős arcok — gyülekezünk. Hamarosan elindulunk, s közben találgatások hangzanak el: — Hallottam, hogy legalább 10 km-t kell gyalogolnunk — mondja valaki. — Gyerekek, biztos lesznek kérdések a KISZ-ről — közli is-

mét egy jól tájékozódott. Igen, aki ügyes, az megragadott minden alkalmat, hogy megtudjon valamit az akadályverseny „bizalmas" részeiről... Rövid eligazítás után harcra —, pontosabban a szellemi és ügyességi akadályok leküzdésére — készen állnak a csoportok. A részvétel a fontos, de azért titkon minden csoport szeretne a jobbak között végezni, ezáltal is „öregbíteni" csoportja hírnevét. Lássuk az akadályokat: Az egyik a gólyalábakon való magabiztos közlekedés —, hogy milyen sikerrel? Láb- kéztörés szerencsére nem történt, bár sokan pottyantak le a „nyeregből" — nem így pottyantak a pontok az ölünkbe. Itt bizony mindenkinek szerényebb eredménnyel kellett beérnie. Másutt az 1974-es áprilisi KISZ-határozatról kellett véleményt formálni, miért volt rá szükség, mit szeretnénk vele elérni? Megkérdeztek bennünket a törökbálinti táborral kapcsolatban: mi volt a jó, min kell a jövőben változtatni? No, menet közben felmerültek kisebb problémák is: egy-egy állomáson akkora volt a torlódás, hogy csak a csoportokon múlott, mivel töltötték ki ezeket az „üres járatokat".

Nagyszerű ötlet volt az ajándékkészítés. Egyesek pillanatok alatt összegyűjtötték a „természet lágy ölén" található tárgyakat: konzervdobozokat, babakocsit — igaz baba nélkül, és egyéb csecsebecséket. Mások a cél előtt kaptak észbe, végtére is ajándék nélkül senki sem akart megérkezni. S ha nem is minden zökkenő nélkül, de csak felértünk a hegyre. s végre kifújhattuk magunkat. Persze volt, aki olyan friss volt ezek után is, hogy magánszorgalomból gólyalábleckéket vett — hiszen ki tudja mikor adódik rá ismét alkalom. A továbbiakban az eredményhirdetésig közös éneklésre, játékra került sor. Külön értékelték a készített ajándékok ötletességét, és külön a szerzett pontokat. Végeredményben nyertesek és vesztesek egyaránt elégedettek lehetnek, hiszen mindenki igyekezett megtenni a magáét. Még egy kis játék, foci — majd irány lefelé a hegyről, mondani sem kell, hogy ez már fürgébben ment.

S hogy mi a véleményünk a túráról? Halák Éva mondta a következőket: Nagyon ötletesnek találtam az egészet, főleg az ajándékkészítést, no és a gólyalábat — amit gyakoroltunk is a csoportunk magánszorgalomból. A problémák az időbeli torlódás miatt voltak, ezen, s ebből remélhetőleg okulunk a jövőben.

Tóth József így látta: Hasznos volt már csak abból a szempontból is, hogy a csoportoknak ez is jó alkalom volt az ismerkedésre, a közösséggé kovácsolódásra, s mint ilyent, feltétlenül mindenkinek ki kellett volna használni.

Valóban, az elsődleges cél az egymás mélyebb megismerése volt, s hogy ezt mennyire segítette elő ez a túra — csak rajtunk, elsősökön múlott.

Kocsi Ibolya
I. évfolyam

A TDK matematika szekcióján

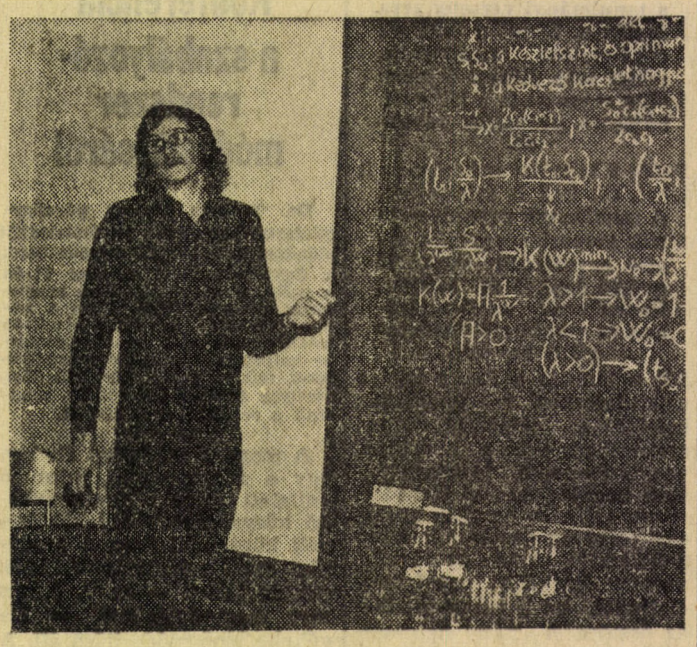

Beszéljenek a képletek

Lenni vagy nem lenni

A kérdés már tavaly eldőlt, amikor a tanár „D" szakágazat egy év szünet után ismét „létezni" kezdett. A most harmadik évüket kezdő lányok csak heten vannak. Kis csoport tehát, de így a tanulás is könnyebb, a foglalkozások is érdekesebbek. Fő tantárgyaik: a politikai gazdaságtan, és a kereskedelmi ismeretek. Tények bizonyítják, hogy mennyire keresik a szakközépiskolák a végzős hallgatókat. Munkájukra tehát nagy szükség van. Mindezt csupán azért mondtam el, hogy érthetőbb legyen jelenlegi problémájuk. Nos, a pg tanszék szó szerint elfeledkezett róluk, s nem biztosított számukra egyik fő tantárgyukra szemináriumvezetőt. Amikor kiderült a dolog, akkor össze akarták őket vonni a húsz fős tanár „A"-val. Így pont az egyik fontos tárgy oktatásának és tanulásának a hatékonyságát csökkentenék. Az érdekes a dologban az, hogy minden tárgyból tudtak számukra külön gyakorlatvezetőt biztosítani. Érthető az is, hogy külön szeretnének azzal az anyaggal foglalkozni, melyet később tanítani fognak. S nyilván nem mindegy a jövő szempontjából az sem, hogy milyen szinten végzik majd a választott hivatásukat.

A probléma megoldódik; egy kérdés ellenben még mindig van. Hogyan lehet egy szakágazatot elfelejteni?

B.

Mi kértük — a tanszék teljesítette

Az ipargazdaságtan tanszék és a TKR eddigi együttműködése

Már több mint egy éve működik egyetemünkön a Tanszéki Képviseleti Rendszer szervezete, nálunk ipari karon régebben, ezért

ideje lassan számvetést készíteni, vizsgálni ezen a téren is a hatékonyságot; mit tettünk, meddig jutottunk.

Mint tanszéki képviselő úgy tapasztalom, hogy az ipargazdaságtan tanszék kezdettől fogva maximálisan támogatta a képviselet tevékenységét, a tolmácsolt hallgatói észrevételeket, javaslatokat és kéréseket, segítette a szervezet működését.

Ha önkritikusan szemléljük a dolgot, meg kell állapítani, hogy

kezdetben mi hallgatók voltunk azok, akik nem éltünk megfelelően lehetőségeinkkel, lassan és körülményesen továbbítottuk kéréseinket.

Sajnos mind a mai napig nem teljesen megoldott a TKR-en belül a megfelelő és gyors információáramlás. Ezeken a problémákon próbál segíteni a KISZ-bizottságon levő füzet, vagy a folyosón elhelyezett faliújság, ezek biztosítanák, hogy a diákvélemények minél gyorsabban eljussanak a képviselőkhöz, majd rajtuk keresztül a tanszékekhez, s a visszacsatolás, visszajelzés fórumai is lehetnének — sajnos azonban a füzet, és a faliújság boríték-jai többnyire üresek.

Az oktatással kapcsolatos hallgatói vélemények jobb megismerése céljából

az iparkari TKR a múlt év második felében a harmadévesek között egy felmérést készített, s ennek eredményeit továbbította az illetékes tanszék felé.

A kérdőívek értékelése során kiderült, hogy az iparszakos hallgatók döntő többsége szeretné, ha az ipargazdaságtant az eddigi két félév helyett három féléven keresztül tanulhatná, tekintettel a tananyag fontosságára és felhasználhatóságára. Az a vélemény, hogy két félév nem elegendő az ismeretek megfelelő elsajátítására. Egy másik

lényeges hallgatói kívánság az volt, hogy lehessen a vizsgákon segédeszközt használni.

és minél inkább problémacentrikusak legyenek a kérdések. (A megkérdezettek 54 százaléka kérte ezt, míg 28 százaléka ellenezte.)

A tanszék elismerte és támogatta ezt a kérést is, és az 1975. szeptember 23-i tanszéki értekezlet határozatban rögzítette a megváltozott vizsgafeltételeket. A szigorlat írásbeli része ezután is kétórás lesz, de az eddigi három programozott vizsgalap helyett csupán kettőt és a tesztlapot kell eredményesen megválaszolni.

A megoldáshoz szabadon használható saját kézírással írt jegyzet egy A/4-es ív terjedelmében.

Természetesen ezzel együtt a kérdések között is egyre több lesz a gondolkodtatóbb jellegű, és kevesebb a csupán lexikális tudást mérő. Igaz ugyan, hogy ez a vizsgáztatási forma több munkát jelent a tanszéken, és alaposabb tudást igényel a hallgatóktól, de az eredmény — magasabb képzettségű közgazdászok kikerülése egyetemünkről — megéri a plusz ráfordítást.

Emellett remélhetőleg ez az intézkedés csökkenti majd a vizsgadrukkot, elősegíti a reálisabb értékelést, és azzal, hogy a már legális „puskát" mindenkinek magának kell elkészíteni, elősegítheti a lényegkiemelő képességet és a jobb felkészülést is.

A hallgatók kívánsága is közrejátszott abban, hogy a korábban egy félévben oktatott iparpolitika alternatív tárgy — melynek foglalkozásait Gergely István tartotta — ez évtől két féléves legyen; az évközi munka során a legkiválóbbaknak, és a nagy népszerűségnek örvendő fakultatív esettanulmány-kurzus részvevőinek plusz pontokat lehet gyűjteni, ami beszámít majd a szigorlati jegybe.

A múlt év végén a faliújság borítékjában elhelyezett kis levélke tudatta, hogy az akkor harmadévesek között igény van arra, hogy majdan a 7. félévben a változó szabályozórendszerről alternatív kurzust indítson a tanszék. Többen kérték azt is, hogy a foglalkozásokat Megyeri elvtárs vezesse. Az akkori kívánság ma már létező valósággá lett, a kurzus meghívott szakemberek bevonásával megindult.

Csupán a legfontosabb eredményeket említve a fentiekben lehet összefoglalni a képviselet és a tanszék munkakapcsolatát. Örömmel nyugtázható, hogy

nem volt, és pillanatnyilag sincs olyan hallgatói kérés, problémafelvetés, amelyet a tanszék elutasított volna,

sőt Megyeri Endre, a legutóbbi tanszéki értekezleten is kijelentette, hasznosnak és eredményesnek tekinti a TKR és a tanszék együttműködését, és a tanszék továbbra is igényli és várja a hallgatói észrevételeket, javaslatokat és kéréseket; — csupán rajtunk múlik ezután is mennyire élünk a lehetőséggel.

Koncz János

Napirenden a tanárképzés rendszerének felülvizsgálása

Idén áprilisban, amikor a kiképzési rendszerünk fejlesztésének főbb irányait tárgyaló anyagot elfogadta az egyetem tanácsa, egy másik, ugyancsak nagy jelentőségű javaslat sorsáról is döntött. Elfogadta, s az előbbihez hasonlóan az Oktatási Minisztérium elé terjesztette a közgazdásztanár-képzés korszerűsítésére vonatkozó javaslatot. Tanárszakosok és mindazok, akiknek valamilyen formában közük van a közgazdásztanár-képzéshez, jól tudják, hogy mennyire nem új keletű, de ugyanakkor sürgetően időszerű probléma ez.

Dr. Szigeti Endre, az általános kar dékánhelyettese — akinek asztalára a tanárképzés ügye tartozik — a jelenlegi javaslat kidolgozója. 1971-ben a közgazdásztanár-képzés felülvizsgálására alakult operatív bizottság elnökeként már részt vett egy javaslat kidolgozásában.

A probléma lényege akkor is körülbelül ugyanaz volt, mint most, az orvoslás módjára a javaslat hasonló a jelenlegihez, de kevésbé radikális, az eredmény *(az 1971-es javaslata) a pedagógiai tanszék létrehozása lett.* Tekintve, hogy ily módon az oktatási rendszerben lényegi előrelépés nem következett be, *most négy év után újra napirendre került a közgazdásztanár-képzés korszerűsítése.* Vizsgáljuk meg tehát alaposabban az okokat, amik ezt szükségessé tették.

IGÉNYEK ÉS LEHETŐSÉGEK

— Ismeretes, hogy jelenleg négy szakon képezünk közgazdász tanárokat; az „A" szak két szaktárgya pol. gazd., tervezés, „B" szak — számvitel, statisztika, „C" szak — kémia, áruismeret. (ELTE-vel közösen elsőévesekkel indítjuk ellentétben a többi szakkal, ahova másodéven szakosodnak a hallgatók) és végül a „D" szak — pol. gazd. kereskedelmi ismeret. Egy tanár tehát két szak oktatására nyer képesítést, és összesen hét szaktárgyat oktatunk tanárszakosainknak (lévén hogy a pg mind az „A", mind a „B" szakon szerepel).

A középiskolai közgazdásztanár-igény számszerűen ugyan nem nagyobb, mint amit ki is tudnánk elégíteni, ezzel szemben jóval színesebb, sokrétűbb. Például *a számítástechnikai programmal kapcsolatban jelentkezett reális igény az „Üzemgazdasági és ügyvitelszervezési ismeretek", valamint „Ügyviteltechnikai ismeretek" című tárgyakat oktató tanárok iránt.* Ugyanígy *említhetnénk a pénzügyi, jogi ismereteket* vagy a *vállalati gazdaságtant* és *tervezést is. Nem nagy számban igényelt* ilyen tanárokat a középiskolai oktatás (nem egy esetben mindössze négy-öt főről van szó, és nem is évente), tehát fix szakpárokat alapozni ezekre az igényekre nem lehet. *Viszont az is tény, hogy jogosak, s ily módon kielégítendőek ezek az igények.* Jobb híján pillanatnyilag úgy oldják meg ezt a középiskolák, hogy *a közgazdász tanárok olyan tárgyakat is tanítanak, amelyek oktatására nem készítették fel, nem képezték őket.* Egy-három éve végzett hallgatóink körében folytatott felmérésünkből kiderült, hogy szinte valamennyien tanítanak olyan tárgyakat, amelyekre végzett szakjuk nem képesít, *s a legtöbben hat-hét tárgyat is oktatnak.* Világos, hogy *ezt az áldatlan állapotot meg kell szüntetni,* az is világos, hogy a jelenlegi fix szakpáros tanári képzési rendszerben továbbra sem tudjuk megoldani e sokféle igény kielégítésére hallgatóink felkészítését, így *tehát nyilvánvaló, hogy tanárképzési rendszerünket kell megváltoztatnunk.*

RUGALMAS KÉPZÉSI RENDSZER

Ahhoz, hogy a fentiekben vázolt problémákat meg tudjuk oldani, *olyasfajta képzési rendszert kell kialakítani, amely több készséget alakít ki bennük új ismeretek befogadására, feldolgozására.* Készséget és igényt, ami lehetővé teszi számukra majd az iskolai szükségletekhez igazodó specializálódást.

Gyakorlatilag ezt így képzeljük el, ajánlottuk megvalósítani javaslatunkban: *„Javasoljuk, hogy a tanárképzés két tagozaton (szakcsoportban) történjék: „A" (társadalomtudomány) és „B" (információelméleti és feldolgozási) tagozat. Az itt végzett hallgatók „közgazdásztanári" oklevelet kapnak a tagozat feltüntetésével.*

Az *„A" tagozat profilja* a jelenlegi „A" és „D" szak olyan egyesítése, illetve módosítása révén alakul ki, amely az itt végzetteket elsősorban a *pol. gazd. vállalati gazdaságtan és tervezés, pénzügyi ismeretek, kereskedelmi ismeretek és jog, valamint az ehhez kapcsolódó tárgyak tanítására készítené fel. „B" tagozat* a jelenleg „B" szak kibővített és módosított változata lenne, amelyen elsősorban *a számviteli, statisztikai és számítástechnikai tárgyak tanítására képesítenék a hallgatókat.*

A tárgyak rendszerét és tartalmát úgy igyekeztünk (és igyekszünk) kialakítani, hogy megfelelő ideológiai, makroökonómiai ismeretek biztosítása mellett *nagyobb súlyt kapjanak a mikroökonómiai és módszertani tárgyak.* Ezt a középiskolai oktatás követelményei teszik szükségessé. A nagyobb területen áttekintéssel rendelkező és egyidejűleg valamely részterületen alaposabb ismeretekkel bíró tanárok képzésének célját csak *a kötelező, kötelezően választandó és szabadon választható tárgyak megfelelő kombinálásával* érhetjük el. Ezért *tervezetünkben nagy szerepet játszanak az alternatív tárgyak. Természetesen külön figyelmet fordítunk a nívós és célszerű pedagógiai-módszertani képzésre is."*

A javaslat tantervi részletekbe menő kimunkálással készült, amit itt nem áll módunkban részletezni. A *„C" szak* gyakorlatilag *változatlanul funkcionálna a jövőben is. Továbbképző intézetünk pedig a szakközgazdász jellegű közgazdásztanár-továbbképzést már februártól elkezdi, s szó van egy másik típusú tanfolyam indításáról is.* Van ezenkívül a javaslatnak még egy pontja, aminél érdemes kicsit elidőzni. Annál is inkább, mert már az 1971-es javaslat is tartalmazta.

TANÁRSZAKRA VALÓ FELVÉTEL

— Köztudomású, hogy évek óta *súlyos nehézségeink vannak a beiskolázással.* Nekem személy szerint meggyőződésem, hogy még mindig *nem tulajdonítunk megfelelően nagy fontosságot a tanári munkának.* Elsősorban az *anyagi megbecsülésben kellene, persze, ennek megnyilvánulni,* mert egy különórák adásában agyonhajszolt tanártól nem lehet elvárni, hogy állandóan nyitott legyen a gyerekek problémái iránt stb. *Gondolok persze a társadalmi megbecsülésre is, ami viszont olykor csak többletmunkákban nyilvánul meg.* Ha ezen feltételeket biztosítani tudjuk a tanár munkájához, igazán *csak akkor kérhetünk számon tőle hivatástudatot.* Mindez persze túlmutat az egyetem lehetőségein. *Amit mi itt tehetünk,* az, hogy akikben tizennyolc évesen él valami vonzódás a tanári pálya iránt, azokat próbáljuk megnyerni az ügynek. Tapasztalat szerint *első éven elég nagy más szakok elszívó hatása.* Ezt tudnánk *megelőzni* — *véleményem szerint — a tanári szakra való felvétellel,* s talán azt is elérhetnénk, hogy olyanok is jelentkezzenek hozzánk, akiknek eltökélt szándékuk, hogy tanárok lesznek, csak a szakválasztásban ingadoznak. *Ily módon már első éven elkezdett pedagógiai alapozással több lehetőségünk lenne hivatástudatuk kialakítására, ébren tartására, megőrzésére.* Ugyanakkor lehetőség nyílna egy hatékonyabb tanácsi ösztöndíj-politika alkalmazására is.

★

A javaslat a tanárképző bizottság hatékony közreműködésével készült, a kari tanács is sok értékes segítséget adott végleges formába öntéséhez. Az egyetemi tanács a képzési rendünk fejlesztésének fő irányaira vonatkozó javaslattal együtt az Oktatási Minisztérium elé terjesztette. További sorsára a jövőben még visszatérünk.

Nagy Katalin

Vendégek a MESZI-ről

Már hosszú ideje jó a kapcsolat a moszkvai MESZI *(Moszkovszkij Ekonomiko—Sztatyisztyicseszkij Insztitut)* és egyetemünk között. Közös tudományos kiadványok, konferenciák és hosszabb ideig tartó kölcsönös látogatások a két intézmény oktatói és hallgatói részéről — mindezen

formák biztosítják annak lehetőségét, hogy a moszkvai és budapesti felsőoktatási intézmény közelebb kerüljön egymáshoz, megismerkedhessünk egymás életével, kicserélhessük nézeteinket a közgazdaságtan vitatott problémáiról. Most éppen a moszkvaiakon „a sor". A politikai gazdaságtan tanszék meghívására előadásokat tart és szemináriumokat vezet a MESZI két tanára, *Radajeva Klara Miróravna* és *Mihalkina Tamara Jurjevna* docensek.

Beszélgetésünk kapcsán megkértem őket, hogy néhány szóban beszéljenek életükről és eddig szerzett benyomásaikról Magyarországról és egyetemünkről.

Radajeva Klara Miroravna 1958-ban végzett a Moszkvai Tudományegyetem közgazdasági fakultásán. Az egyetem befejezése után először Szibériában, a tomszki egyetemen tanított politikai gazdaságtant, majd közgazdászként dolgozott egy építőipari vállalatnál. 1970-ben jelentkezett aspirantúrára, a MESZI-re, disszertációjával 1973-ban készült el. Témája az önálló elszámolás problémája az építőiparban volt. Azóta tanít a MESZI-n politikai gazdaságtant, és először jár Magyarországon. Előadássorozatának *címe: „Az önelszámolási viszonyok fejlődése a Szovjetunióban a jelenlegi szakaszban."*

Mihalkina Tamara Jurjevna életpályája sokban hasonló kolléganőjéhez. Ő 1957-ben végzett Moszkvában az MGU-n, majd 1' évig a Rádióipari Miniszt um Tudományos Kutatóintézetében dolgozott. Aspirantúráját 1969-ben kezdte, a disszertációjával pedig 1972-ben készült el a termelő állóalapok hatékonyságáról. Azóta tanít politikai gazdaságtant a MESZI-n. Egyetemünkön is disszertációjában feldolgozott témájáról ad elő: *„A termelő állóalapok szerepe a társadalmi termelés hatékonyságának növelésében"* címmel.

Magyarországra érkezésük után három napot a Balatonnál töltöttek egyetemünk táborában. Első benyomásaikat is itt szerezték hallgatóinkról, amelyet így foglaltak össze: értelmesek, vidámak, illedelmesek, csak egy kicsit „hangosak". Ez utóbbi probléma természetesen már nem je-

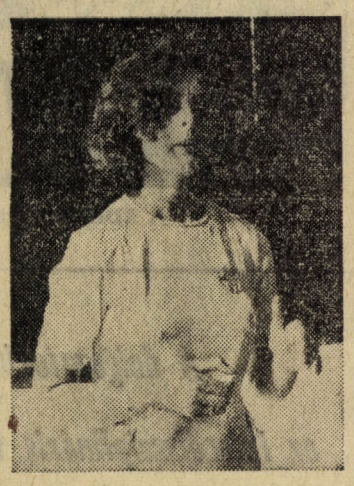

lentkezett az egyetemen tartott első óráikon, sőt az a véleményük, hogy nagyon figyelmesen hallgatták előadásukat, sokat jegyzeteltek, sőt már az első alkalommal több kérdést is tettek fel az alternatív tárgy részvevői. Remélik, hogy a továbbiakban az aktivitás fokozódik, és hasznosz lesz ez az együtt töltött egy hónap számukra és hallgatóik számára is.

Elmondták még azt is, hogy nagyon tetszik nekik fővárosunk, sokat sétálnak a városban, szimpatikusnak találják az embereket. Voltak az Operában egy kitűnő előadáson, és a hátralevő időben szeretnének minél több múzeumot megtekinteni, Budapest látványosságaiban gyönyörködni. Továbbá szívesen ismerkednének a tudományos munka szervezésével az egyetemünkön, és bármikor szívesen találkoznak érdeklődő hallgatóinkkal az egyetemen és lakóhelyükön, a Kinizsi utcai kollégiumban is.

Beszéltem néhány hallgatóval is az első előadások és szemináriumok után, véleményük szinte egybehangzóan ez volt: „Érdemes volt ide jelentkezni és járni az órákra szakmai és nyelvtanulási szempontokból egyaránt!"

U. J.

Új sorozat az általános karon

Az általános kar KISZ-szervezete hasonlóan az elmúlt évekhez — idén is politikai előadássorozatot indít. Új sorozatunk a fejlődő országokról fog szólni. Előreláthatólag hat-hét előadásban ismerkedünk meg problémakörönként (Fekete-Afrika, Latin-Amerika stb.) a harmadik világ országainak problémáival, sajátosságaival. Első előadásunkat október második felében tartjuk. Ennek előadója Kende István lesz, és a fejlődő országok általános problémáival a világban betöltött szerepükkel fog foglalkozni.

Nézzétek a faliújságokat, októberben indul új sorozatunk.

Láss, ne csak nézz... **Fotó: BURGER FERENC**

Jelentés az agrár TDK-ról

Az agrárgazdaságtani szekcióülés szünetében megkérdeztem az egyik zsüritagot, *dr. Tóth Tamást*, a külker. tanszék adjunktusát.

— *Mi a véleménye az eddigi előadásokról?*

— Nagyon érdekesnek tartom mindkét előadást. Az elsőt azért, mert agrár témáról van szó, és két külkeres lány foglalkozott vele. Elterjedt nézet, hogy a külkeresek nem nagyon értenek a szaktémákhoz. Nos, ez most egy kis példa volt az ellenkezőjére. Értékesnek tartom a két lányban azt, hogy izgatják őket ezek a témák és nem félnek önállóan megítélni a dolgokat. A másik előadás szinte maximális szakmai fölkészültségről tanúskodott és mindez párosul egy nagyon jó előadókészséggel. Nem lehetett különbséget fölfedezni a mondanivaló és a ténylegesen előadott dolgok között. Látszott, hogy az előadó szereti a témáját és szívesen foglalkozik vele. Hiányolom, hogy nincs dolgozat Magyarország mezőgazdasági külkereskedelméről — ez elsősorban a külkeresek felé szól. Magyarország ugyanis nem panaszkodhat ezen a téren. Nagyon célszerűnek látszana például, ha egy-egy ilyen témában összeülne egy agráros és egy külkeres hallgató vagy többen, és együtt dolgoznának föl egy-egy ilyen területet.

— *Ennek azt hiszem, egyik fő akadálya az, hogy a szakok szerinti megosztottság nem ad elég lehetőséget a jobb, szorosabb személyes kapcsolatok kialakulására az egyes szakok között.*

— Igen, és enélkül a tudományos munka sem megy.

A szünet véget ért, a zsüri tagjai már elfoglalták a helyüket, jöhet a következő előadás!

★

Délután megkerestem *dr. Vági Ferencet*, az agrárgazdaságtan tanszék vezetőjét, a szekcióülés elnökét, hogy vele folytassam a délelőtt megkezdett beszélgetést.

— *Milyen volt a benyomása erről a szekcióülésről?*

— Jó. Az egész nagyon jó hangulatban zajlott. Gyakran előfordult, hogy a hallgatók megmosolyogtak valamit, szabadon viselkedtek, nem feszélyezte őket semmi. Emellett az előadók szakmai fölkészültsége is elfogadható volt.

Az első dolgozat témája egy termékféle vizsgálata, országos szinten, nagyon sok olyan problémát vetett fel, amelyek léteznek. A szerzők próbáltak megoldást keresni, önálló gondolataikat is belevitték ebbe. Igen jó, alapos munkát végeztek hallgatóink, amelyet elő is tudtak adni.

A második dolgozat egyetlen kérdésre, a saját termelésű készletértékelésre világított rá nagyon precízen, szakszerűen. Itt annyival könnyebb volt a szerző helyzete, hogy sokkal behatároltabb volt a téma és sokkal szűkebb területet fogott át. Ettől függetlenül is azonban rendkívül élő, eleven, érett előadás volt, látszott rajta, hogy a téma benne él. A biztos tudás talajáról vitatkozott nagy magabiztossággal, aminek az alapja is megvolt.

A harmadik dolgozat egy igazi makro témával foglalkozott, amelyben a gyakorlati dolgok mellett még igen sok szerepe volt az elméleti, elvi kérdéseknek is. Érezni lehetett sok helyen, hogy hallgatónk nem értette meg teljesen az idézett irodalom szerzőjét, illetve sok dologra, fogalomra önálló elnevezést, meghatározást használt. Erre annál is inkább lehetősége volt, mivel egy önálló utat, megoldást választott, ezt védte és ismertette, rendkívüli magabiztossággal. Érdekes, jó előadás volt.

A következő előadás Szíria mezőgazdaságáról szólt. Mivel szerzője hangsúlyozta, hogy alapvetően a gazdaságföldrajz szempontjából vizsgálja az adott területet, nem lehet kifogás. Érdekes, bemutató jellegű előadás volt, amelyben azonban a földrajzi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági tényezők is szerepet kaptak.

Az utolsó előadást egy nagyon gyakorlatias dologgal foglalkozott, a hálótervezés alkalmazásával, a mezőgazdaságban. Az előadó kicsit túlhangsúlyozta a technikai dolgokat és az érdemleges szempontok eredményesség, stb. nem voltak eléggé kiemelve.

Magáról a szekcióülésről annyit tudnék mondani, bebizonyosodott: kevés dolgozattal is lehet jó szekcióülést tartani. Még így sem volt idő arra, hogy lényegi kérdéseket megvitassunk, inkább bemutató jellege volt az ülésnek. Az igazi vitához persze a közönségnek is előre tanulmányozni kellene a dolgozatokat, mert első hallásra nem marad meg minden, nehéz átfogni. A hallgatók így nem juthatnak tovább a kérdésfölvetésnél.

— *Önöknek most rangsorolni kell. Milyen szempontokat vesznek figyelembe?*

— Először is az előre átolvasott dolgozatokat értékeljük és annak alapján kialakítunk egy rangsort. Ezután kerül sor az előadás elbírálására, ahol figyelembe vesszük, hogyan tud a szerző előadni, érvelni, álláspontját megvédeni, vitatkozni, mennyire érzi a magáénak a témát, papír nélkül, szóban. Ezek összevetésével alakul ki a végleges rangsor.

— *Ha összehasonlítanánk az országos TDK szekcióülésével ez a mait, milyen következtetéseket lehetne levonni?*

— Az előbb a rangsorolásról beszéltem, nos, ott igen nehéz a dolog, más jellegű témák, más gondolkodású emberek munkái igen nehezen összehasonlíthatók. Az előző szekcióüléssel összehasonlítani azonban még nehezebb. Hogy miért? Az egy országos dolog volt, ez pedig helyi. Ott szerepeltek más egyetem hallgatói is, akiknek nincs olyan magas közgazdasági képzettségük, mint nekünk. Szükségszerű volt hát, hogy nem érték el azt a színvonalat, mélységet, amit most igen. Ezen túlmenően azonban nem lehet összehasonlítást tenni.

— dobos —

TDK

Vállalati politika és gazdaságtan

szekció második napi programja *Juhász György és Koncz János: Hogyan ösztönözzük vezetőinket. Néhány gondolat az ösztönzés minőségi fejlesztéséhez* c. előadásával kezdődött. Dolgozatuk egy *nagyon érdekes és jelentős problémával foglalkozik*, s bár voltak vitatható megállapításaik, melyek nyomán élénk vita alakult ki, mégis *újszerű, jó kezdeményezésnek mondható.*

— A munkapszichológia alternatív tárgy keltette fel bennünk az érdeklődést e téma iránt — mondja az előadás után Juhász György. — *A munkahelyi légkörrel kezdtünk foglalkozni*, és azt tapasztaltuk, hogy a munkahelyi légkör kialakításában *a vezetőknek jelentős szerepük van.* Az ösztönzés kérdéséhez az a tapasztalat vezetett el bennünket, hogy *a vezetők bére, jövedelme jelenleg elsősorban beosztásuktól függ, és nem a végzett teljesítménytől.* Abból indultunk ki, hogy a vezetők munkájának színvonalát 3 tényező határozza meg: A kiválasztásuk, a képzésük és az ösztönzés. Mi ez utóbbit választottuk dolgozatunk tárgyává.

— Miért az ösztönzést?

— A képzés és kiválasztás egy adott helyzetben adottságnak tekinthető — veszi át a szót Koncz János —, *az ösztönzés az a terület, ahol leggyorsabban be lehet avatkozni.* Persze, a vezetők munkájának értékelésére nincsenek még kialakult módszerek. *Külföldön is komoly problémát jelent* ez, s az ilyen irányú kutatások száma egyre nő. Mi egy olyan modellt próbáltunk kidolgozni, mely véleményünk szerint biztosítja a prémium vállalaton belüli legoptimálisabb elosztását. *Mivel a magasabb beosztásúak tevékenysége nagyobb hatással van a vállalat eredményességére, mint a hierarchia alsó fokán állóké, kell hogy jövedelmük is erősebben függjön a vállalat jövedelmezőségétől.*

F. P.

A TDK díjnyertesei

A péntek délelőtti záróülésen a zsürielnökök értékelték a szekciók munkáját és a vitákat, majd dr. Megyeri Endre átadta a díjakat és a tanszéki különdíjakat.

A díjazottak:

Politikai gazdaságtan elméleti kérdései:

I.—II. Majoros Pál (végzős, a továbbiakban v), Szirbik Imre (III. ipar); III. Bihari Péter (IV. ngt), Karsai Gábor (v. ngt.).

Filozófia:

I.—II. Sági Gyula (III. bker.), Vincze Gábor (v.), III. Berki Éva (V. tanár „B"), Miszlivetz Ferenc (III. tanár „A").

Népgazdaság tervezése és irányítása, gazdaságpolitika:

I.—II. Bankó Sándor (v.), Bod Péter (v.); III. Fazekas Károly (v.).

Világgazdasági és külkereskedelmi kapcsolatok:

I. Mihályi Péter (IV. ngt.); II. Patai Mihály (IV. pü.), Garai Béla—Robáh Ferenc (IV. nemz.); III. Demcsák Ágnes (v.), Csaba László (IV. bker.).

Matematika és alkalmazása:

I. Koppányi Mihály (v.); II. Bánki Géza—Borlói Rudolf—Kulcsár Tamás (V. ngt.); III. Chikán Bálint (V ngt.), Kelemen Béla (v.), Bérczes István (IV. ngt.); Különdíja: Forgács Anna (V. ngt.), Szász János (V. ngt.).

Vállalati politika és gazdaságtan:

I. Horváth Péter (v.), Könczöl Erzsébet (v.); III. Némethy Angéla (V. tanár „B"), Mohai György (v.). Különdíj: Kovács Géza (v.), Táll Éva (v.).

Gazdaságtörténet:

I. Zádor Márta (V. tanár „A"); II. Salgó István (IV. bker.). Különdíj: Pozsonyi Pál (IV. ipar).

Agrárgazdaságtan:

I.—II. Szalontai Éva—Fridman Ibolya (v.), Karikó Zsuzsa (V. tanár „B"); Különdíj: Ferenyi Katalin (v.), Bozóki István (III. bker.), Szőke Gyula (IV. agrár).

Vegyipar:

I.—II. Szabad Katalin (V. tanár „C"); III. Gádor Vera (V. tanár „C").

Az első díj:

1500, a második díj: 1000, a harmadik díj: 500 forint értékű. A díjak és a gépelési hozzájárulás a pénztárban átvehető október 20-ig. Mindenki, aki a dolgozatát felolvasta a konferencián, de nem ért el helyezést, 100 forint értékben vásárolhat az I. előadó melletti könyvesboltban, aki beadta, de nem olvasta fel, ugyanott 50 forintért kap jutalomkönyvet. A könyvjutalom nem dolgozatonként, hanem személyenként számít. Gépelési hozzájárulást minden beadott dolgozat után fizetünk. Kérjük, hogy a jutalmakat és a gépelési hozzájárulást október 20-ig vegyétek fel.

Beszélgetés Madarasi Attilával

(Folytatás az 1. oldalról)

A megnyitó befejeztével Madarasi Attila válaszolt néhány kérdésünkre.

— Az 1968. után bevezetett gazdaságirányítási rendszer az azóta eltelt évek során több változáson ment keresztül. Úgy tűnik, az 1976-ban bevezetésre kerülő módosítások a korábbiaknál nagyobb horderejűek lesznek, a szabályozás egész területét érintik.

Ez érthető is, ha figyelembe vesszük, hogy 1975-ben egy ötéves tervidőszak is lezárul. Emellett a világgazdaság változásai olyan helyzet elé állítottak bennünket, hogy az árrendszerben is jelentős változtatásokat kell életbeléptetnünk.

— Előadását hallva, úgy gondolom, mondhatjuk azt, hogy ezek a módosítások a centralizáltság irányába mutatnak. Centralizálás és ösztönzés: látszólag ellentétes fogalmak.

— Ezzel kapcsolatban azt mondhatom, hogy valóban a centralizáltság felé teszünk egy lépést, de csak a mai állapothoz képest. A jövedelmek centralizáltsági foka nem fogja elérni azt a szintet, melyet 1970—71-ben elért. Ami az ösztönzést illeti, a bérek és jövedelmek nem szakadnak el a nyereségtől, bár igaz, a kapcsolat lazul. Életszínvonal-politikánk viszont nem engedi meg, hogy egyetlen réteg életszínvonala is csökkenjen. A vállalatok számára tehát biztonságosabb hátteret kívánunk teremteni.

— Ön is említette előadásában, hogy az árszorzó csökkentése az exportterőket kedvezőtlenül érinti, hiszen hazai pénzre átszámítva, a változatlan exportot, kisebb árbevételt jelent majd.

— Az árszorzó csökkentése a termelői árak változásai módosítják az export visszatérítéseket. Azt akarjuk elérni, hogy a jövedelmezőségi arányok avuljanak, az export javára, s elsősorban a konvertibilis export jövedelmezősége jobb legyen.

F. P.

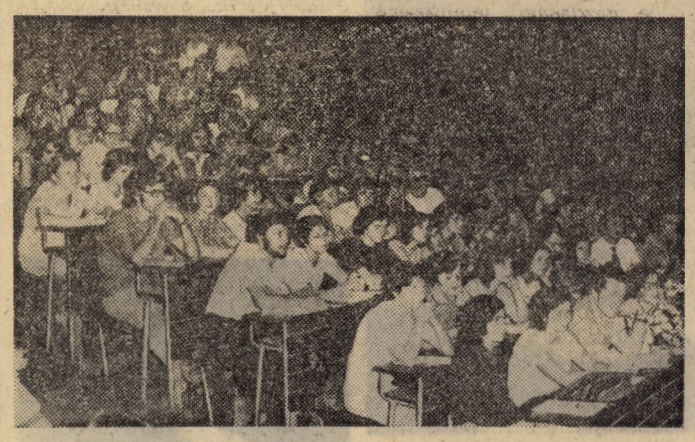

A TDK-megnyitó résztvevői

Egy résztvevő véleménye

a diákság kutató, tudományos munkájának színvonaláról

Varga István (V. évf. ngt.) a TDK filozófia szekcióján vett részt. „Technikatörténeti, elméleti előmunkálatok" című dolgozatával.

— Mi volt a koncepciód?

— Olyasmivel szeretnék foglalkozni, ami azt hiszem, minden ember számára az egyik legizgalmasabb kérdés. Nevezetesen az, hogy az emberi tevékenység legkézzelfoghatóbb eredményei a szerszámok, s a hozzá tartozó használat, technológiák, munkaszervezet milyen okok, hatóerők alapján alakultak pont úgy, ahogy alakultak, az ember objektivációs tettei milyen konkrét környezeti hatásra alakultak ki. Ez így nagyon általánosnak és kevéssé kézzelfoghatónak tűnik, de ha azt mondom, hogy egy konkrét eszköz, mint például egy vaseke, vagy egy gazdálkodási rendszer mint például a két- vagy háromnyomásos gazdálkodás milyen gyorsasággal és milyen területeken terjed el Magyarországon; s a társadalmi környezetben milyen segítő, illetve gátló tényezői voltak az elterjedésnek, akár szokások szintjén, akár az ebben az időben megalakuló, az udvar irányítása alatt működő gazdasági bizottságok működése alapján — a problémám máris sokkal érthetőbbnek tűnik. Amit itt mondtam, az persze csak egy példa. De úgy gondolom, hogy az ilyen példák kutatása létrehozhat egy alapot arra, hogy átfogó elméleti rendszert teremtsünk meg a technikatörténeti kutatásokhoz. Ez persze — mint ahogy látszik is — egy elég hosszú és nehéz munka. Én a dolgozatomban ezekre a problémákra, illetve azokra a pusztán elméleti, logikai szinten felmerült kérdésekre szerettem volna a figyelmet felhívni, amelyek alapján a kutató helyesnek tűnő módszertani alapálláshoz juthat. A konkrét monográfikus kutatások útmutatást adnak arra, hogy a társadalmi lét nagy szféráiban milyen strukturális összefüggések alapján keressük az okot.

— Milyen volt a dolgozat fogadtatása?

— Sajnos, mivel a dolgozat nem teljesen direkt formában íródott, hanem inkább szuggerálta azt, hogy egy módszertani útkeresés elméleti alapja akar lenni, nem azt a reakciót kapta, amit remélhet. Annyira nem, hogy például a bíráló bizottság egyik tagja szerint a munka nem is szól a címben jelzett technikatörténetről. Sajnos, az előadáson olyan idegállapotban voltam, hogy érdemben nem tudtam válaszolni. Most csak annyit, kicsit késve, hogy mivel konkrét szociológiai módszertannal ilyen kutatásokkal Magyarországon nem foglalkoztak, így azt hiszem, a probléma jellegéhez képest nem elfogadhatatlanul absztrakt ez a szint, ahol megfelelő elméleti indoklást keresek módszertani előmunkálataim alátámasztására.

— Sikerült-e elmondanod a konferencián az általad lényegesnek tartott mozzanatokat?

— Mivel a dolgozatban pozitívan nem fejtettem ki a fent említett módszertannal kapcsolatos elképzelésemet, az előadáson ezt próbáltam pótolni. Megkíséreltem konkrétabbá tenni a dolgozat irányultságát. Valószínűnek tartom, hogy a munkám előbb említett sajátosságai miatt a bíráló bizottság már nem tudta megváltoztatni nézetét és a beszámoló elhangzása után sem. Ezt mindenesetre nagyon sajnálom, és igyekszem majd felhasználni a tanulságait.

— Korábban jártál-e TDK-ülésekre?

— Eddig nem nagyon. Egykétszer ugyan véletlenszerűen beültem a négy év alatt, de akkor sem kifejezett céllal, vagy érdeklődéssel.

— Miért?

— Valószínűleg azért nem érdeklődtem a dolgok iránt, mert valami oknál fogva előítéleteim voltak a várható színvonallal szemben. Sajnos, a most végighallgatott két előadás sem cáfolta meg az előítéletet. (Természetesen nem szeretném megsérteni ezzel hallgatótársaimat.) A könyvtárban elolvasott néhány munka alapján sem tudok mást mondani.

— Most miért írtál TDK-t?

— Nem kifejezetten ez volt a célom. A dolgozat csak egy apropó volt arra, hogy néhány hónapos munkámat írásba foglaljam. A határidővel mindenesetre kényszerítő erőt jelentett. Másfelől azonban a saját munkámban egy törést is okozott. A dolgozat megírása után ugyanis az általam kiválasztott történelmi korral kezdtem foglalkozni. Jó néhány leíró történelmi munkát olvastam el anyaggyűjtés végett, most azonban egyrészt azért, mert az előadást meg kellett tartani, másrészt mert ez láthatólag sok probélmát produkált számomra a megkezdett történelmi munkát egy darabig valószínűleg félbe kell hagyni. Így attól függetlenül, hogy a kifejezés kényszere mindenképpen üdvös hatással volt rám, nem tudom megmondani, hogy több hasznom, vagy inkább károm volt-e a TDK-ból.

Morcsányi Géza

A dolgozatokban megnőtt az interdiszciplináris vetületek jelentősége

A 245-ös terembe belépve, ahol a népgazd. tervezése és irányítása szekció tartotta ülését, első dolog, ami feltűnt, hogy milyen kevesen hallgatják az előadást. *Kovács Géza*, a zsüri elnöke elmondta, hogy az elején 30—40 hallgató is volt, akik kérdéseikkel is segítették az eredményes munkát. A vége felé azonban távozott az érdeklődők nagy része, s ennek legfőbb oka az volt, hogy a 6 előadásból 5-öt tavaly végzett hallgatók tartottak, így az ő barátaik, ismerőseik, akiket az előadásuk érdekelt volna, már szintén nem az egyetemen tanulnak, hanem dolgoznak. (Sajnos, az érdeklődők számát — az elmúlt évek tapasztalatai szerint — az sem növeli, ha a TDK-konferencia idején tanítási szünet van.)

— *El kéne gondolkodni azon* — mondta *Kovács Géza* —, *hogy a már végzett hallgatóknak a TDK a legalkalmasabb fórum a munkáik bemutatására, vagy változtatni kéne a TDK mechanizmusán, esetleg számukra más módon biztosítani a publicitást.* E dolgozatok általában a magjai a diplomamunkának, disszertációvá is fejleszthető, hiszen színvonaluk igen magas.

Az idén egy kicsit fordított helyzet állt elő: a tavalyi OTDK-n már bemutatott, sőt külföldi TDK-n díjat is nyert munkánk, illetve azok továbbfejlesztett változatai is részt vettek a versenyen.

A témák érdekesek, sokrétűek voltak. Egy-egy problémát több oldalról is megvilágítottak. *Módszertani és elméleti kérdések éppúgy szerepeltek, mint valamely vállalat tapasztalatainak, eredményeinek feldolgozása, általánosítása.*

Megfigyelhető volt *a dolgozatokban, hogy megnőtt az interdiszciplináris vetületek jelentősége.* Ez azt a felismerést tükrözi, hogy *a közgazdászok egyre kevésbé foglalkozhatnak a kérdéseknek kizárólag csak a gazdasági oldalaival, döntéseik során, az átfogóbb tervezéshez szükség van a határterületek; a szociológia, a pszichológia, a műszaki tudományok stb. egyes idevágó kérdéseinek figyelembevételére.*

A dolgozatok közül sajnos csak egy készült kollektív munkával (ketten írták), pedig *a csoportos munka feltétlenül hasznos és mind szélesebb körben való elterjedésre méltó fajtája a tudományos kutatásnak.*

Sághy Zoltán

Örmény nyár '75

Tizenöten az egyetemről hat hetet töltöttünk el a nyáron nemzetközi táborban, Örményországban. Eredetileg az irkutszki építőtáborba készültünk, de szibériai kollégáink visszamondták a szerződést, így egy a KISZ KB által megkötött szerződés alapján Örményországba utaztunk. A Győri Műszaki- és Távközlési Főiskola hallgatóit helyettesítettük.

„Kefen" az örmény diákokkal

Július 9-én indultunk Moszkvába a MALÉV TU—154-es típusú gépével. Moszkvából IL—18-assal repültünk Jerevánba. A TU—154-es után rázott kissé, de azért szerencsésen megérkeztünk.

Jerevánban már vártak minket. Innen tovább utaztunk Szevánba, az építőtábor helyére. Szeván 60 kilométer távolságra található Jerevántól, 2000 méter tengerszínt feletti magasságban. Ez a 18 ezer lakosú, hegyi kisváros csodálatos környezetben helyezkedik el a Szván-tó partján. Körös körül magas, kopár hegyek, mindenütt csupa kő. A Balatonnál kétszerte nagyobb Szván, az Örmények büszkesége, gazdasági jelentősége is óriási, különösen az energia- és vízellátásban.

Szállásunk a város technikumának kollégiumában volt. Itt örményekkel, lengyelekkel, magyarokkal — a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem hallgatóival — éltünk együtt.

Az örmények műszaki egyetemisták, építészek voltak. Nagyon hamar megbarátkoztunk velük, ők is megszerettek minket. Megérkezésünk után egymást érték a „vécserek", melyeken kölcsönösen megismerkedtünk népeink dal- és tánckultúrájával. Természetesen csak esténként, munka után, mert napközben, reggel 9-től, délután 5-ig kemény munka folyt. A tábor lakói a szeváni körzet különböző építkezésein dolgoztak. Mi egy 1074 fős középiskola alapjainak lerakásában segédkeztünk, főleg beton- és földmunkát végeztünk. A lányok végig fürdőruhában dolgoztak, ami a szigorú erkölcsű hegyi emberek megbotránkozását váltotta ki. A hónap végére már nem tűnt fel nekik annyira.

Munkánkkal a vezetők és a munkások is nagyon meg voltak elégedve, ami teljesítményünk elszámolásában is megmutatkozott. Negyven százalék prémiumot kaptunk. A helyi sajtó rendszeresen írt rólunk, sőt a jereváni tévében is szerepeltünk.

A négy hét munkaidő alatt rengeteg kellemes és érdekes élményben volt részünk. A jereváni stadionban láthattuk az örmény Ararát és a grúziai Dinamó összecsapását a Szovjet Kupa középdöntőjében. A stadion tömve volt, óriási volt a búzdítás. Eredmény 3:0, az Ararát javára.

A futball Örményországban is a legnépszerűbb sportág. Táborunk válogatott csapata bekapcsolódott a helyi bajnokságba. A mérkőzések során Lucz Feri gólkirály, a város lakóinak kedvence lett. Az utcán a gyerekek már messziről kiáltották a nevét. Az örmény gyerekekkel egyébként nagyon kedves élményeink voltak. Kétszer jártunk úttörőtáborban, ahol nagy szeretettel vártak minket, zenés, táncos műsort állítottak össze tiszteletünkre. Mi is igyekeztünk dalban táncban bemutatni a magyar úttörők életét. A magyar népdaloknak, népi táncoknak mindenütt nagy sikerük volt.

Mint közgazdászok is sok hasznos ismeretre tettünk szert. Hallottunk egy tudományos előadást a Szevánó gazdasági és biológiai jelentőségéről, beszélgettünk a körzet párttitkárával, a körzet jövőjéről, elképzeléseikről, problémájukról. Terveink között szerepelt a híres jereváni konyak gyár megtekintése, de ez sajnos nem sikerült. Láttuk viszont a világ első föld alatti vízierőművét, amely 150 méter mélységben egy hegy belsejében működik. Megismertük az örmény nép tragikus történelmét, megismerkedtünk az örmény népszokásokkal. Részt vettünk egy úgynevezett „kefen". A „kef" örmény népünnep, amikor az emberek kivonulnak a szabadba, saslikot sütnek, esznek-isznak, énekelnek, egyszóval örülnek a természetnek, barátoknak, közösségnek.

A négy hét alatt sikerült az építkezésen dolgozó munkásokhoz közel kerülnünk, megismerni életmódjukat, gondolkodásukat. Nagyon megszerettek minket, sokakat közülünk meghívtak vendégségbe, családlátogatásra. Volt lehetőségünk tapasztalni az örmény vendégszeretet áldásait. Elutazásunk előtt egy közös estet rendeztünk, mely hozzájárult barátságunk elmélyítéséhez.

A munka befejezése, táborzárás után még 11 napot maradtunk Jerevánban a „Lasztocska" nemzetközi ifjúsági táborban. Megismerkedtünk a város és környékének nevezetességeivel; a Lenin térrel és éneklő-táncoló szökőkútjaival, az örmény írás szentélyével a Matanadarannal és még sok szép múzeummal, műemlékkel. Jereván mindnyájunknak nagyon a szívéhez nőtt.

A tizenegy nap elteltével még egy napot Moszkvában töltöttünk, ahonnan augusztus 20-án reggel indultunk hazafelé.

Fáradtan ugyan, de nagyon sok élménnyel és tapasztalattal gazdagodva repültünk át hat hét után ismét a Magyar Népköztársaság államhatára felett.

P. M.

Celinográd közelében

JÚLIUS 12-ÉN TIZENKÉT FŐS kis csoportunk a MALÉV TU—154-es gépen indult *hathetes útjára.* Két óra repülés után *Moszkvában szálltunk le,* ahol a *Plehanov Népgazdasági Főiskola képviselője fogadott.*

Ezt követően három napi vonatozás után érkeztünk meg a *Kenesz nevű faluba.* A táborban összesen *negyvenen dolgoztunk.* A munkahely a falu másik végében, *egy leendő tehénistálló építkezésén volt.* A fiúk betonoztak, a lányok meszeltek. Az istálló érdekes kísérletet szolgált. Bár az éghajlat szélsőségesen kontinentális, télen mínusz 25—30 Celsius fok hideg van, mégis nyitott istállót építettünk. A kísérlet lényege, ha ugyanis hideg van, a tehenek többet esznek, ha többet esznek, jobban meghíznak, tehát eredményesebb a gazdálkodás. Egyes laikusok szerint — köztük mi is — viszont arra a tudományos tételre hivatkoztak, hogy ha nagyon hideg van, akkor a tehenek megfagynak. Izgatottan várjuk a jövő évi csoport beszámolóját, kinek lesz igaza. Persze, ha véletlenül nem sikerülne a kísérlet, akkor sincs semmi baj — mint a terület egyik vezetőjétől megtudtuk — hiszen kevés költséggel fel lehet húzni az oldalfalakat s máris kész a hagyományos istálló.

A három hét gyorsan telt. *A falu rendkívül érdekes volt számunkra.* A múlt század végéről származó régi házak, de ezeken a házakon is TV-antenna. *Rengeteg a ló, olyan szerepet tölt be, mint nálunk a szarvasmarha. Húsát eszik, tejét isszák, a gyerekek szőrén megülve, mondhatnám, bicikli helyett használják.* Nemzeti ital itt a *humusz* (erjesztett lótej), amelyet mi is megkóstoltunk.

A munka mellett persze másra is futotta az időből. Rendeztünk a táborban egy magyar estet, focicsapatunk sikerrel szerepelt, vasárnaponként pedig kirándultunk. Voltunk a Kazah Svájcnak nevezett Borovoje tavaknál, amely gyönyörű hegyeivel kellemes ellentétét nyújtotta a táborunk környékén levő sztyeppés vidéknek. Másik vasárnap a *a szűzföldek központjába, Celinográdba, a volt Akmolinszkba látogattunk. A városnak két gyönyörű színház- és moziterme van, az egyik 2000 személyes, a másik is ezer fölötti, bármelyiknek örülnénk, ha Budapesten lenne.*

AZ UTOLSÓ ESTE hamar eljött, s saslik, vodka és magyar bor mellett búcsúztunk egymástól. A jó hangulatot csak az szomorította meg, hogy a repülőjegyekkel némi probléma volt. De végül is, ha két részletben is, a belföldi forgalomban használt kis AN—24-es repülőn sikeresen eljutottunk Taskentba, Üzbegisztán fővárosába, ahol az üdülés első hetét töltöttük. *Taskent az 1962-es földrengés óta csaknem teljesen újjáépült,* elsősorban a központban találhatók a szebbnél szebb modern épületek, amelyek sajátosan ötvözik a legújabb stílust az ősi építészeti hagyományokkal. Taskentra nagyon nehéz megfelelő jelzőt találni. Régóta *a kenyér városának* nevezik, ezzel is utalva arra, hogy *itt nagyon jó élni.* Gyönyörű felhőtlen ég, rengeteg gyümölcs, minden *második sarkon sasliksütő, utcai árusok különböző süteményeket, lángosokat, pilávot árulnak Nagy hordókból kvaszt és gyümölcslevet kínálnak, rengeteg teázó, ahol a legtöbben cukor nélküli zöld teát isznak Az igazi teázóban* egyébként *nem székek és asztalok vannak, hanem nagy ágyak,* amelyre négyen-öten is feülnek, felfekszenek, beszélgetés közben iszogatják a kiváló teát. A régi és az új természetesen keveredik Senki sem lepődik meg, ha *kaftános, turbános férfiakat s hagyományosan öltözött nőket lát.* Múzeumok, mecsetek, bazár várja az idegeneket. A bazár óriási piac, ahol hatalmas dinnyehegyek, különböző finom gyümölcsök láthatók. Így *fügétől kezdve lépesmézig s 10 kilós sárgadinnyéig minden kapható.* Reggeltől estig talpon voltunk s jártuk a várost, de *ebéd körül mindig a folyópartra igyekeztünk, mivel árnyékban is 43 Celsius fok körül volt a hőmérséklet. Egy napra sikerült repülővel eljutnunk Samarkandba,* ahol *csodálatos ízelítőt* kaptunk az általunk eddig csak képekről ismert *keleti építészetről.* A XIV—XV. században itt volt *Timur Lenk birodalmának központja* s gyönyörű épületek őrzik ennek emlékét. Timur és családjának síremléke, a Regiutánon, a főtéren három medren (papnevelde) lenyűgöző együttese, Bibi Hanna mecsetje, a próféta unokaöccsének síremléke, ahova a XX. századig csak igazhitűek léphettek be, mivel szent helynek számított, mindmind felejthetetlen élményt jelentett. Még a jelen is sokban őrzi a múlt emlékét, az ember így képzelte el a keleti életet, szűk utcák, kaftános emberek, teázók, gyönyörű épületek. S az ember megdöbben, ha belegondol, hogy *száz éve itt még rabszolgaság volt* s feudalizmus előtti állapotok uralkodtak. Csak ennek a tükrében lehet igazán értékelni, micsoda fejlődést jelentett itt az elmúlt fél évszázad.

TASKENTBŐL IL—62-es gépen, négy órai repülés után értünk *Moszkvába.* Az utolsó hetet it töltötttük. Szintén nagyon feszített volt a program, annyi látnivaló várt ránk.

Néhányan még Vlagyimirba és Szindalba is ellátogattunk, ahol a XI. századtól kezdve végig kísérhető az ódon építészet fejlődése. Elutazás előtti estén a Vörös tér melletti Rosszija szállóban búcsúztattak minket, s egyhangú volt a vélemény, először, de nem utóljára cserélt a két egyetem, találkozunk jövőre Magyarországon és Kazahsztánban.

Muraközy László

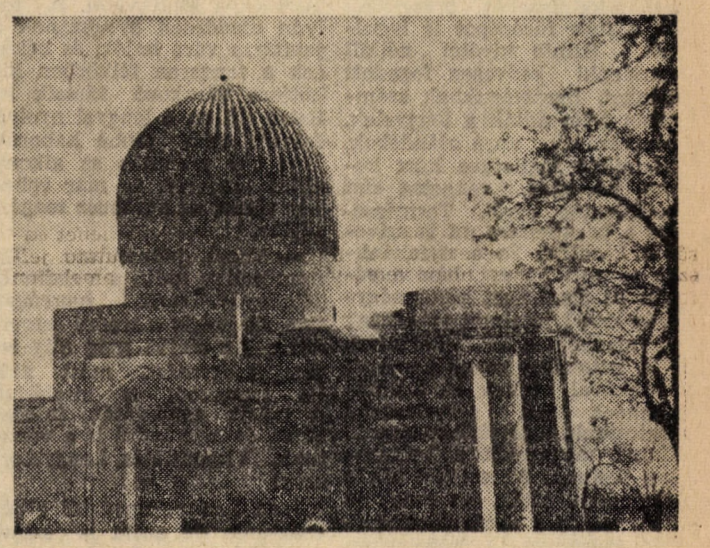

Timur Lenk síremléke

Építőtábor Leningrádban

Ferihegyen beültünk a repülőgépbe, majd néhány óra múlva simán leszálltunk „Észak Velencéjében". A repülőtéren a tábor vezetősége a fiúkat forró kézszorítással, a lányokat pedig piros szekfűvel várta.

Még aznap megkezdtük a városnézést.

A kezdet

A város központi részétől pár percre, de már a zöldövezetben laktunk a leningrádi közgazdasági főiskola kollégiumában két-, illetve háromágyas szobákban. A tábor tévészobáját „magyar szobává" varázsoltuk, ahol állandó kiállítás mutatta be hazánkat.

Annak ellenére, hogy kollégiumban nehéz tábori életet kialakítani, a táborozók a reggeli és esti sorakozók, a táborvezető határozott, de rugalmas vezetési stílusa, valamint mindannyiunk jó hangulata és lelkesedése révén ez sikerrel járt.

Szállás

Oroszul rendszeresen csak komisszárunk beszélt, de a többiek is igyekeztek megértetni magukat. Jellemző példája nyelvtudásunk színvonalának a következő: Az első este egy szovjet srác magyarázni kezdett valamit csoportunk egyik hölgy tagjának, aki természetesen úgy tett, mint aki mindent ért. A fiú rákezdett: „Ponyimájes?" Da, da — a válasz. Egészen gyorsan belejöttek a beszélgetésbe, de ő így folytatta: „Pornovuj". Szegény kislány azóta is gondolkodik, hogy mit is kellett volna kipróbálnia.

Nyelvtanulás

Leningrád 101 szigetének egyikén levő „Fiatalok háza" építésében vettünk részt. Első reggel alig ismertük meg egymást, amikor megjelentünk a munkahelyen fekete munkaruháinkban, színes védősisakjainkban, túlméretezett csizmáinkban; úgy néztünk ki, mint a láthatatlan légió dicső katonái.

A melót, amit csináltunk, két szóval lehet jellemezni: beton és naszilka. Ez utóbbit magyarosabban tróglinak hívják. A kettő között persze ott van a lapátolás is, amelyből a lányok alaposan kivették a részüket. Feladatunk az álló épület betonozása volt. Az első két hetet szünet nélkül dolgoztuk végig, mert a közbeeső vasárnapon kommunista műszakot tartottunk. Készült egy „tiszta magyar szoba" is, amelyet csak mi építettünk, s a végén belevéstük a nevünket. Aki a legközelebb eljön velünk oda, szívesen megmutatjuk neki. Azt, hogy jól dolgoztunk, nemcsak a prémiumok, kitüntetések bizonyítják, hanem az is, hogy csoportunk néhány tagja a leningrádi televízióban is szerepelt, természetesen munka közben.

A munka

Több éves építőtábori hagyomány Leningrádban, hogy augusztus 1-én vasárnap megrendezik a nemzetközi építőtáborok fesztiválját.

A leningrádi körzet 22 táborából 15 ország több mint 1000 fiatalja gyűlt össze, köztük mi, magyarok, a kis „VIT"-re Puskinban Leningrád mellett. A délelőtti programba ugyan beleszólt egy addig elképzelhetetlen, hatalmas zápor, de a délutáni politikai dalfesztivál, ahol az alkalomra alakult együttesünk is szép sikerrel szerepelt — egyik csúcspontja volt az eseményeknek. Szellemes és izgalmas sportversenyek csak fokozták jó kedvünket, arról nem is beszélve, hogy közben az idő is megjavult.

Késő délután rendezték meg a díjkiosztással egybekötött kulturális bemutatót, mely után a fesztivál részeseként fáklyás menettel vonultunk a városka határában levő második világháború emlékművéhez, amit megkoszorúztunk. Tűzijáték köszöntötte a hősöket és a VI. nemzetközi építőtáborok fesztiváljának fiataljait.

Nagyon jól éreztük magunkat, javasoljuk, hogy nálunk is rendezzünk hasonlót, itthoni nemzetközi építőtáborokkal.

Barátságfesztivál

Igazi magyaros vacsora vezette be. Gulyáslevest csipetkével és túrós csuszát készítettünk. Azaz szerettünk volna készíteni, de ehhez nem kaptunk megfelelő tésztát. Ekkor jött az ötlet, hogy csináljunk nokedliból. Lányaink két lavór tésztát csináltak, de kiszaggatni már nem voltak hajlandók. A helyzetet komisszárunk oldotta meg, aki önfeláldozóan kiszaggatta a hetven főre elegendő nokedlit. És mivel kevésnek bizonyult a túró, a tejföl és a tepertő is, ezért sajttal szótuk be a tetejét. Így, igaz, hogy nem „igazi" túrós csusza lett belőle, de a hajdinakása vacsoráinkhoz viszonyítva, fenséges eledel volt. És az is bizonyít, hogy egész tülekedés volt a repetáért.

Vacsora után rövid kulturális programot adtunk, majd az est fénypontja, a hazánkról rendezett vidám vetélkedő következett. Az érdeklődés óriási volt. A tábor majdnem minden bolgár és szovjet lakója is részt vett a vetélkedésben. Mi sem hittük volna, hogy ilyen röpke négy hét alatt ennyi mindent ismerhetünk meg Magyarországról. Nemcsak a magyarok tudtak sok mindent mondani, hanem megtanítottuk őket csárdásozni, no, meg söderezni is.

A leningrádi csoport a fesztiválon

A flotta napja

Sokan közülünk még nem látták a tengert, és igazi nagy hajókkal sem találkoztak. A flotta napján a Balti-flotta korszerű egységei beúsznak a városba és néhány napig „parkolnak" a Néván. Nos, ezt az alkalmat ragadtuk meg és tettünk egy kis hajókirándulást a Néván és Finn-öbölben. Kis szárnyashajóval úsztunk el az igazi cirkálók, torpedórombolók, rakétakilövő hajók és tengeralattjárók mellett. Az embernek ritkán van lehetősége, hogy atom-tengeralattjáró mellett hajókázzon el. De maga a Finn-öböl is egy csodálatos látvány. Visszanézve a tengerről, a parton épült modern lakótelep 10—15 emeletes házaival kápráztatott el bennünket. A házak ablakai a vízre néznek és erkélyeiről a közeli Kronstadt erődje is látszik.

Egy másik kuriózuma a városnak a hidak sokasága. Mintegy 700 híd található a „néhány" Néva-ág fölött, néhány közülük szélesebb mint a hossza. Sok híd felnyitható, és ezeket minden éjszaka fel is nyitják, hogy a hajók szabadon közlekedhessenek. Óránként öt percre éjszaka is leengedik a hidakat, hogy közben a város közúti forgalma se bénuljon meg.

Megnéztük, hogyan emelkednek égnek a villamosvezetékek, a járdakorlátok. Alig öt perc alatt tíz hidat nyitottak fel, majd megindultak az árnyként mozgó hajótestek a Ladoga-tó felé.

Huszonnyolc napi munka után nekikezdtünk az országjárásnak. Leningrádból Puskinba, Pavlovszkba és Petrodvorecbe kirándultunk egy-egy napot. Ezek után négy napra Moszkvába tettük át székhelyünket. Innen Zagorszkba kirándultunk. A következő öt napot Vilniusban, Litvánia fővárosában töltöttük. Innen Kaunasba, Litvánia régi fővárosába és Trakajba, egyik üdülőközpontjukba látogattunk. Ezekről a kirándulásokról majd a későbbiekben a klubban vagy a Közgazdászban még beszámolunk.

Sok csodálatosan szép helyet láttunk, de ismét meg kellett állapítanunk, hogy Leningrád a világ egyik legszebb városa. Mindenkinek ajánlani tudjuk: jó munkájával érdemelje ki, hogy oda mehessen építőtáborba. Megéri.

A leningrádi magyar csoport

Sosnowiecben dolgoztunk

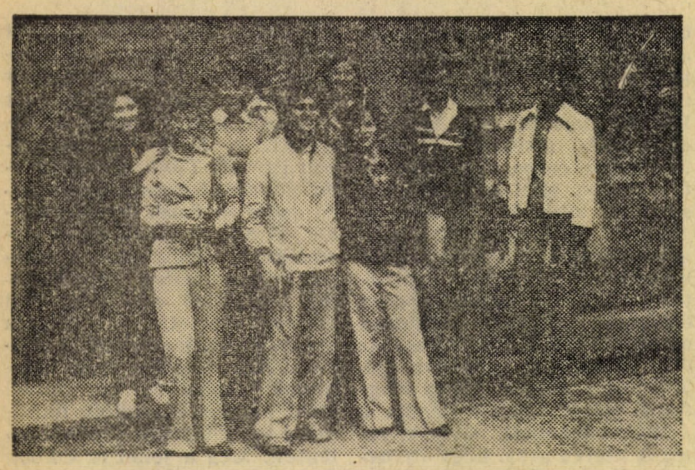

Katowicei csoport

„Július 23-tól augusztus 12-ig munka, augusztus 13-tól 23-ig üdülés". Milyen szárazon, üresen kongtak ezek a szavak, amikor először olvastuk őket. És mennyi emlék, felejthetetlen élmény. barátság fűződik most az eltelt 32 naphoz.

Szállásunk Katowice-Ligotában, az ottani közgazdasági egyetem kollégiumában volt. Innen indult naponta a vidám csoport, bolgárok és magyarok Sosnowiecbe, a Polski Fiat gyárba. A kb. harminc kilométer hosszú utat autóbusszal tettük meg, és alig volt olyan alkalom, hogy gitár és énekszó nélkül érkeztünk volna meg. A sosnowieci nagy gyárban a Polski Fiatokhoz készítenek lámpákat, kilinceket és emblémát. Exportálnak Zsiguli alkatrészeket is a Szovjetunióba. Mi kilencen magyarok a gyár legkülönbözőbb területein dolgoztunk. Ültünk futószalag mellett, tisztítottunk mésszel lámpákat, alkatrészeket préseltünk és a fiúk fúrógépet is kezeltek. Szinte kivétel nélkül mindenki kedvesen fogadott minket. Barátságuknak számtalan jelét adták a lengyelek. Meghívások, apró ajándékok, bármikor segítségre kész kezek, na, meg rengeteg cím tanúskodik erről. Természetes a barátkozást mi is szívesen kezdtük. És a munkánkra se volt panasz, hisz a végén az alapbéren kívül négyszáz zlotyi jutalmat számoltak el fejenként a közös kasszába.

A katowicei napok nemcsak munkával teltek el. Délutánonként női futballedzést tartottunk, kosárlabdáztunk. fiaink megverték a bolgárokat fociban. Az estéket közös éneklések, játék, no meg jó néhányszor a diszkotékák tették érdekessé. A hétvégeken pedig kirándultunk.

Munkás napjaink után elérkezett vándorlásunk korszaka. Körülbelül háromnaponként mindig új kollégiumban vertünk tanyát. A gdanski hármasváros, Krakkó és környéke, valamint Varsó voltak állomáshelyeink. Utazás hálókocsival, szálláskeresés, várakozás, bőröndcipelés, mindmind hozzátartozik élményeinkhez. Izelítőül hadd villantsak fel néhány képet a látottakból.

— Vielicka, sóbánya, Kinga királynő termében sétálunk, és körülöttünk minden ragyog. Tudjuk, de mégsem hisszük el, hogy a fehéren vibráló csillárok. a komor feketeségükkel méltóságot sugárzó dombormüvek sóból vannak. Időnként, de csak lopva meg-megnyaljuk a falat. Valóban sós.

— Gandsk, Vesterplatte. Történelmi hely, amely most békét, nyugalmat áraszt. Ott állunk a sziget közepén, a dombra emelt emlékmű mellett. Innen közelről nem is látszanak az oszlop falba épített alakjai. Lenézünk a tengerre, ami tiszta, élénk kékségével élesen elválik a beleömlő szürkéskék Visztulától és a Moltavától. A folyón csendesen nyugszanak a javításra váró hajók, és békések a tengeren félkörben kikötésre várakozó társaik is. Balra tőlünk a lengyel nyelvű felirat: soha többé háborút. Még egy pillantás az alkony előtti tengerre, és már rohanás vissza az autóbusz megállójába.

— Varsó, pályaudvar. Tíz perc múlva indul a vonatunk. Mindnyájunknak honvágya van, de mégis maradni szeretnénk. Az elején még alig ismertük egymást, most már fél szavakból is kitaláljuk a másik gondolatát. Integetünk, és már indul is a vonatunk. Viszontlátás, Lengyelország!

Igen Lengyelországtól elbúcsúztunk, de azóta is szinte naponként összefut kis csoportunk, a négy fiú és öt lány, az egyetem folyosóin. Teljesen véletlenül. És elhatároztuk, jövőre bulgáriai építőtáborba megyünk.

Berde Éva

Takarítás előtt

Hangverseny után (Fotó: Burger Ferenc)

Ők huszonegyen...

VALAMENNYIEN LÁNYOK, lelkesek, tervezgetők, tenniakarók. Ismerjük őket, itt voltak eddig is közöttünk. Beszélgettünk velük, találkoztunk velük a folyosón, az utcán, dolgoztunk és szórakoztunk együtt, talán veszekedtünk is, segítettünk is egymásnak, és talán akadályoztuk is egymás munkáját...

Ők huszonnégyen most határozták el, hogy közösséget teremtenek; de hát kik ők tulajdonképpen?

Szétszórtan, különböző munkahelyeken és munkakörökben dolgozó fiatalok, akik eddig valahogy elvesztek a fiatalkorúak ama tengerében, amely az egyetemi hallgatók és fiatal oktatók közössége. Itt könnyen alakultak ki a KISZ-alapszervezetek, hiszen azonos érdeklődésű, azonos helyen levő fiatalokról van szó, de az ugyan egy épületben levő, de az egymástól nemcsak képletes falakkal elválasztott irodák, kutatóhelyek között nehéz kapcsolatot találni. Az itt dolgozó fiatalok — vannak vagy félszázan — néhány évvel ezelőtt egyetlen hatalmas alapszervezethez tartoztak. De éppen a fenti okoknál fogva ez az egymáshoz tartozás csak formai volt, papíron létezett, majd a forma is szétesett... Kerekedett ebből pozitív példa is: a könyvtár fiataljai például önálló alapszervbe tömörültek, és hamarosan kiderült róluk, hogy közösséggé értek, és ma már úgy hivatkoznak rájuk, mint a legjobbakra szokás.

A többi fiatal azonban még inkább magára maradt, akadtak közöttük azonban jó néhányan, akik belátták, nem lehet tétlen szemlélőnek lenni, nekik is ki kell venni részüket a közösségi munkából, nem utánozni másokat, hanem tanulva másoktól alakítani magukat képességeik szerint. A rektori hivatalban, a kultúrosztályon, a KISZ-bizottságon, a tanszékeken dolgozók — lányok valamennyien — így álltak össze huszonegyen, megalakították önálló alapszervezetüket és elhatározták: csakazértis...

Csak azért is megmutatják, nem hullanak szét, tanulnak és tanítanak, segítenek másokat, és elsősorban önmagukon segítenek nevelő közösségbe formálódva.

Az ÚJ KISZ-ALAPSZERVEZET TITKÁRA, Tordai Ildikó az oktatás-elvi-elemző csoportban dolgozik.

— Nem, a személyem nem fontos — mondja, amikor terveiről forgatom. A tervek sem csak az én terveim, mindnyájunk terve. Szigorú önkontrollal, eddigi eredményeink és elmulasztott lehetőségeink következetes számbavételével akarunk valamennyiünk hasznára igazi közösséget teremteni. Ehhez szükséges, hogy tájékozódni tudjunk a mában, hogy valóban megismerjük a körülöttünk zajló életet. Akciótervünk első pontja az MSZMP XI. kongresszusa anyagának feldolgozása. Segítséget kapunk e munkához az oktatói KISZ-szervezettől, és a kereskedelmi kar pártszervezetétől. Hogy ez a munkánk eredményes legyen, bekapcsolódunk az oktatói KISZ politikai képzésének új rendszerébe.

— Magától adódnak a további tenivalók is: nem feledkezünk el a társadalmi munkáról, kirándulások keretében megismerjük hazánk tájait, nevezetességeit, megszervezzük a közös és aktív kulturálódást, sportolást, felvesszük a kapcsolatot más intézmények (Orvostudományi Egyetem, BME) hasonló jellegű KISZ-szervezeteivel.

A terv tehát kész, a közösség kijelölte már az egyes témák felelőseit is; egyetemünk új KISZ-szervezetében forr a tenniakarás, a tervezgetés. Ők huszonegyen elindultak, s a jelek szerint jó úton indultak el, a Közgazdász szerkesztősége pedig egy idő múlva majd visszatér hozzájuk és beszámol arról, meddig jutottak.

K. J.

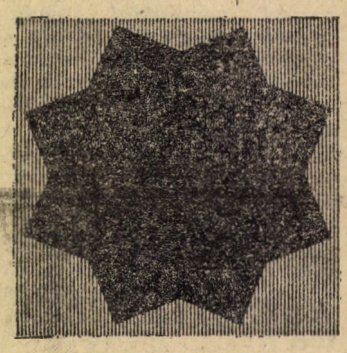

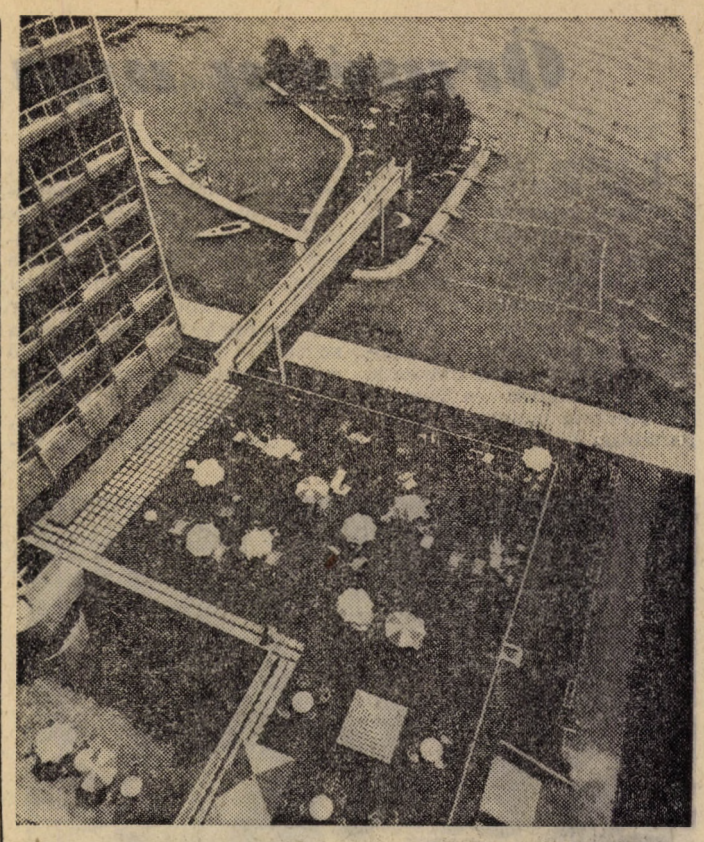

Eszes István felvétele

A KISZ-választások előkészítése az első évfolyamon

Nagyon nehéz néhány hét után vezetőséget választani. Eddigi ismerkedésünk bizony elég kevés támpontot nyújt társaink képességeiről.

Ezért nem lenne jó módszer *a kiválasztást azzal intézni el,* hogy mindenki *egy papírra írja fel az elképzeléseit.*

Nagyon elcsodálkoztam tehát, amikor a fülembe jutott a rémhír, hogy *egy alapszervezetben így képzelik el a jelölést.* Hisz ez még lustaságnak is ésszerűtlen!

Ennyi energiával ugyanis — amíg a papírokat sikerül bevasalni a bürokratikus módszerektől ösztönösen irtózó társaiktól — akár el is beszélgethetnének velük.

A haszon szinte felmérhetetlen. Először is: megmaradna az a sok szép papír. Másodszor: bizonytalan értékű nevek helyett, őszinte válaszokat kapnánk.

De mi van akkor, ha az „őszinte válasz" így hangzik: *nekem mindegy, fogalmam sincs.* Egy jó jelölőbizottsági tag ettől sem íjed meg. Folytatva a beszélgetést, általában *kiderül, hogy az érdektelenség csak színlelt* (hogyan is lehetne mindegy, hogy kik a vezetőink). Ilyenkor *legjobb, ha megmondjuk a saját elképzeléseinket. Így biztos, hogy a nyúl kiugrik.*

Bevallom, *én is jelölőbizottsági tag voltam.* Működésem során *felfigyeltem egy furcsaságra. Hová tűntek a jól bevált középiskolai KISZ-vezetők?* Igaz, néhányukat (szájuk alapján) ma is fel lehet ismerni. Ők viszont éppen azért ilyen bátrak, mert magukban már rég eldöntötték, hogy *nem vállalnak semmilyen vezetői feladatot.*

Hogy miért? Erre is meg tudnak felelni.

Egy más csoportbeli jelölőbizottsági tagtársam szerint *itt a tanulás és a közösségi munka ellentéte a meghatározó.*

Érdekes módon én még nem találkoztam olyan „reménységgel", aki erre hivatkozott volna. Nyilván ők is tudják, hogy *ma már nem elég „csak tanulni".*

Elhárító válaszként azt kaptam, hogy éppen a középiskolai KISZ-funkció vette el a kedvüket. *Belefásultak az értelmetlen szélmalomharcba, a sok pofon* (néha pont nekik bizalmat szavazó társaik értetlensége kapcsán) *kiábrándítóan hatott.*

Ezt a kérdést egyszerűen elintézhetnénk azzal, ha nem törődünk vele. Hogy aki ennyire nem kitartó, az nem is lehet jó vezető. Ez azonban súlyos hiba lenne. Nagyon értékes embereket végleg elveszítenénk.

Újra kell töltenünk az ilyen „kiégett" fiatalokat. Hiszen „azóta" sok minden megváltozott. *Egy egyetemi KISZ-vezető már nem olyan diák, akinek „sosem lehet igaza". És nem azért hallgató, hogy hallgasson!*

Egy ilyen egyéniség (ha valóban értékes tulajdonságokkal rendelkezik) sokáig úgysem marad passzív. Előbb vagy utóbb — esetleg a saját kárán tanulva — igényelni fogja, hogy ő is beleszólhasson. De amit egyszer elmulasztott, azt már nem pótolhatja. Késő bánat.

Természetesen *nem ez a legáltalánosabb problémánk.* De mert létezik, nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

A jelölőbizottságnak az is feladata, hogy az ilyen (és a másmilyen) *problémákat is meglássa, tudjon mérlegelni. És ha valakit nem értünk, vagy nem ismerünk, akkor foglalkoznunk kell vele.*

— Vele is beszélgetni kell, vele is, és vele is... De mikor? — fakadt ki az instruktorom.

Hogy mikor? Hát minél előbb!

Agg Zoltán

Mit csinál a Marxista Diákakadémia az új tanévben?

Mielőtt az idei tanévben kialakult új helyzetről az MDA terveiről számolnánk be a Közgazdász újság útján, minden KISZ-tag előtt, hadd magyarázzuk el egyetemünk újdonsült polgárainak mi is a Marxista Diákakadémia.

Az MDA sok éve működő „intézménye" KISZ-szervezetünknek. Ez egy

kétéves akadémia 16—18 éves tanulófiatalok számára, amelyen lehetőség nyílik arra, hogy már középiskolásként megismerkedjenek korunk világnézetével, a marxizmussal,

megértsék annak lényegét a marxista politikai gazdaságtan és filozófia, valamint a napi gazdasági és politikai gyakorlat jelenségeinek tanulmányozása útján.

Az MDA tehát intézményként funkcionál kifelé, ugyanakkor egyetemünkön egy a szakbizottságok közül, amelyben

évente húsz-harminc hallgató dolgozik, valósítja meg a középiskolás diákok szemináriumvezetőiként az MDA célkitűzéseit.

Oktatási formánk hagyományos (előadások és szemináriumok váltogatják egymást), de tartalmilag az MDA tartalmi céljának megfelelően (a marxizmust nem megtanítani, bemagoltatni akarjuk, hanem megérttetni) a szemináriumok vitakörökként zajlanak le. Az előadásokat általában egyetemünk oktatói, illetve végzős, vagy nemrég végzett diákok tartják.

A foglalkozások (heti egy alkalommal két óra) egyetemünk épületében kapnak helyet.

A rövid ismertető után hadd beszéljünk a jelen feladatairól.

Az idei tanévre új helyzet alakult ki az MDA-n.

A középiskolák részéről ugrásszerűen megnőtt az érdeklődés, ami még sosem fordult elő, az előző évhez képest megduplázódott az MDA-ra járni akarók száma.

Körülbelül 580 új tanulót küldtek a középiskolák az alábbi megoszlásban.

Iskolatípus szerint: 5 szakmunkástanuló intézetből 65 tanuló, 13 gimnáziumból 250 fő, 7 közgazdasági szakközépiskolából 122 fő, 10 egyéb szakközépiskolából 140 fő, összesen 577 fő.

Nem könnyű most az MDA vezetőségének a dolga. A szétküldött ismertetőkben vállaltuk, hogy bárki (budapesti középiskolás) aki érdeklődik a marxizmus iránt, jelentkezhet. Nem számítottunk ilyen tömeges jelentkezésre, ezért a jövőben gondolkodni fogunk, hogy a további növekedésnek hol szabjunk határt.

Most mindenesetre a jelen feladatain a sor.

Az 580 diákot körülbelül 35 csoportba fogjuk beosztani 15 fős átlagos létszámmal.

Ez úton kérünk segítséget, várjuk mindazon II., III., IV., és V. éves diákok (nemcsak tanárszakosok és ált. karosok!) jelentkezését szemináriumvezetőnek,

akik kedvet és kellő felkészültséget éreznek magukban ahhoz, hogy egy-egy 15 fős, tudásra szomjazó középiskolásokból álló csoporttal egy éven keresztül foglalkozzanak. Jelentkezés határideje: október 14. Helye: 383-as szoba.

Kérjük őket, gondolkodjanak el azon, milyen lehetőséget biztosít egy csoportnak a vezetése, tanítása az önmegvalósításban, és milyen hasznos lesz, ha segítünk eligazodni a világ dolgaiban olyan diákoknak, akiknek nagy része nem feltétlen fog egyetemet végezni, s egyhamar nem kerül közvetlen kapcsolatba a marxizmus emeágával a politikai gazdaságtannal.

Aki még sohasem tanított, az is bátran jelentkezzen — rendszeres pedagógiai (módszertani) és szakmai felkészítéséről gondoskodunk. Részletesebb tudnivalók iránt érdeklődjél Varsádi Zsuzsánál (IV. évf. pénzügy-politika).

Igaz, hogy szemináriumvezetőket csak a II. évfolyamtól felfelé toborzunk az idén (hisz ők már tanultak pg.-t) mégis már ebben az évben is szeretettel várjuk az elsőéveseket a Diákakadémián. Szükségünk van rátok, mint a fokozatosan kiöregedő szemináriumvezetők utánpótlására.

Szeretnénk már ebben a tanévben foglalkozni közületek azokkal, akiknek tanítási (vezetői, tanári) ambíciói vannak, illetve lesznek.

Ez a foglalkozás folyamatos szakmai képzést jelent, amely nemcsak jövőbeni munkátokra készít fel, hanem jelenleg az első év politikai gazdaságtan és gazdaságtörténet anyagának alapos elsajátításához, megértéséhez nyújt nagy segítséget.

Lehetőséget adunk arra is, hogy részt vegyetek az MDA-n a felsőbb évesek által tartandó szemináriumokon, amelyeken rengeteg tapasztalatot, tanulságot szerezhettek, hasznos fogásokat leshettek el.

Jelenkezés helye: 383-as szoba MDA asztala, eseményfüzetben. Jelentkezés határideje: október 21.

Varsádi Zsuzsa
az MDA vezetője

Bangladesh

Államcsíny előtt és után

Gyakran, sokféle magyarázatot hallani sajtóban, rádióban, tévében a bangladeshi államcsínnyel kapcsolatban. Ez érthető, hiszen a Bangladeshben történt államcsíny okát most is nehéz még tisztán látni. Nézzük meg, mi is történt az országban. Bangladesh új szó, amely néhány éve született. 1971 decemberében az egykori Kelet-Pakisztán helyén véres küzdelem árán (körülbelül 2,5 millió ember esett áldozatul a pakisztáni hadsereg öldöklésének) született az új ország,

Bangladesh „valutája" a juta

Bangladesh. Az ország lakossága körülbelül 75 millió (a világ hetedik legnépesebb országa), területe pedig körülbelül 150 ezer négyzetkilométer. A függetlenség kivívása után az országot egy nyomortelepként kaptuk meg. Hiszen a lakosságnak körülbelül 30 százaléka analfabéta, fejletlen a gazdasági élet, alacsony a kultúrszint stb. Mi mást lehetett volna tenni, az Awami Ligával (az akkori állami párt) együtt a baloldali nemzeti Awami Párt és a kommunista párt kezdte az országot újjáépíteni.

A munka során nap mint nap egyre szorosabbá vált Mudzsibur Rahman kapcsolata a haladókkal — baloldaliakkal és a kommunistákkal. (Nemzetközileg a szocialista táborral és Indiával.) A szélsőjobboldaliak pedig ezzel a folyamattal nem tudtak egyetérteni, a baloldallal szemben húzódott a szélsőjobboldaltól a szélsőbaloldalig tartó front, amely magában foglalta az illegális terrorcsoportokat, egykor pakisztániakkal együttműködött kollaboránsok büntetőkülönítményeit, a muzulmán terroristaalakulatokat és a legális ellenzéki pártokat. Különös veszélyt jelentettek azok a csoportosulások, mindenekelőtt az 1973 őszén alakult nemzeti szocialista párt, amelyek kihasználva a parlamenti játékszabályok adta lehetőségeket, a gazdasági nehézségekre spekulálva nyíltan uszítottak a kormány, a haladó társadalmi intézkedések ellen. Ezek megértéséhez azonban át kell tekintenünk a bangladeshi politikai pártok rendszerét.

1971. december 16-a után (a függetlenség kivívása) Bangladeshben három jelentős politikai párt volt. Ezek a következők: Awami Liga, nemzeti baloldali awami párt és kommunista párt. Az Awami Liga vezetője volt Mudzsibur Rahman, a nemzeti baloldali awami párt vezetője volt Muzaffar Ahmed (marxista közgazdász) és a KP vezetője volt Mini Sing.

1973 folyamán Mudzsib szoros kapcsolatba került a KP és a nemzeti baloldali awami párttal. A szélsőbaloldaliak, szélsőjobboldaliak és a maoisták mikor veszélyben látták helyzetüket, akkor egyesülve, ősszel megalakították a nemzeti szocialista pártot. A szakszervezeti mozgalomnak is három jelentős szervezete volt Szramik Liga (munkásszervezet), amelyet az Awami Liga vezetett. Trade Union Kendra (SZOT), amelyet a nemzeti Awami párt és a KP vezetett. A harmadikat pedig szélsőjobboldaliak, szélsőbaloldaliak és a maoisták vezették. A függetlenség kivívása után államosították a bankokat, gyárakat, üzemeket és így tovább. Azokban a gyárakban, üzemekben, ahol erős volt a SZOT-mozgalom, ott növekedett a termelés, viszont ahol a maoisták voltak az erősek, ott csökkent a termelés, lehetetlen követelésekkel léptek fel, sztrájkoltak, tüntettek stb., amely az ország építése szempontjából veszélyt jelentett. A diákoknak is három jelentős szervezetük volt. Legerősebb a marxista—leninista szervezet a Bangladesh Szatra Union. Bangladesh Szatroi Liga, amelyet az Awami Liga vezetett, a harmadik pedig a szélsőbaloldaliak, a szélőjobboldaliak és a maoisták együttműködése. Napról napra az Awami Liga, nemzeti awami párt, SZOT, Szramik Liga és BSU (Bangladesh Szatra Union) és Szatroi Liga kapcsolatai szorosabbá váltak. Szembenálltak velük a szélsőbaloldaliaktól kezdve a szélsőjobboldaliakig. Sztrájkoltak, tüntettek, sokszor kijelentették, hogy át fogják venni a hatalmat. Ezért az állam kénytelen volt kihirdetni a rendkívüli állapotot, amelyet a KP és a nemzeti awami párt jogosnak tartott. Ezt követően néhány hónap múlva az országban bevezették az egypártrendszert, ennek az új pártnak a neve: Bangladesh, parasztmunkás szövetség.

Mi következett az egypártrendszer bevezetése után? Az országon és Mudzsib pártján belül a burzsoák, szélsőjobboldaliak, szélsőbaloldaliak nem tudtak egyetérteni Mudzsib haladó lépéseivel. Nem tűrhették a Szovjetunióval, a szocialista táborral és Indiával kötött szoros kapcsolatokat. Kezdték keresni a kiutat. Nézzük, mi most a nemzetközi helyzet. Amerika nemrég vereséget szenvedett Vietnamban. Ő is új mozgási területeket kezdett keresni. Sikertelenül próbálkozott Indiával, majd Bangladeshben kezdett partnert keresni. A továbbiak ismeretesek, meggyilkolták Mudzsibur Rahmant. Azonnal megjelent Pakisztán, az új kormány barátja, felajánlotta segítségét. Kína négy éven keresztül nem ismerte el Bangladesht, 1975. augusztus 15-e után mégis elismerte.

A kormány a külvilágtól kapott nagy segítséggel megpróbálta a gazdasági életet normalizálni, hogy a nép megnyugodjon. Szerintem ez részben sikerült is, hiszen ahol körülbelül 30 százalék az analfabéták száma, ott az emberek annak is örülnek, ha ideiglenesen változás van életükben. A néptömegek nem tudják átlátni, hogy hogyan is lehetett most a gazdasági helyzetet javítani. Hogy ennek a nagy segítségnek, (amit a külvilágtól kapott a kormány, milyen hátránya is lehet. Az új állam azt hangoztatja, hogy továbbra is tiszteletben tartja a Mudzsib idején kötött szerződéseket, de most az a kérdés, hogy jelenleg milyen országokkal kötnek új szerződéseket, és kiktől kapnak nagy segítséget. Ezzel kapcsolatban csak azt szeretném említeni, hogy szeptemberben egymás után két gazdasági szerződést írt alá Bangladesh és Amerika.

Mi tehát a helyzet Bangladeshben az új állam hatalomra kerülése után? A gazdasági életben ideiglenes javulás következett be, sok politikust börtönbe zártak, az országon belül nincs semmilyen politikai pártnak aktivitása. A bangladeshi hírek arról nem számoltak be, hogy hol vannak a régi KP-vezetők, a nemzeti baloldali párt vezetői és egyéb haladó politikusok. Az államcsíny után rögtön leálltak a gyárak, üzemek, és a munka megindítására nagy erőt kellett befektetni.

Az államcsíny következménye nemcsak Mudzsibur Rahman meggyilkolása lett, meggyilkolták vele a haladó lépéseket is, a KP mozgalmát is. Az emberekben pedig felmerül a kérdés, hogy ha a jelenlegi állam haladónak tekinti magát, akkor miért gyilkolták meg Mudzsiburt? Az ilyen hangok ellen azonban rendelkezésre áll a katonaság, a rendőrség. Nehéz még arra a kérdésre választ adni, hogy milyen ez az állam. Úgy gondolom, hogy a bengáli nép nem sok jót vár ettől. A bengáli nép soha nem fog megfeledkezni a nép legjobb barátjáról, Mudzsibról.

Safiqul Islam

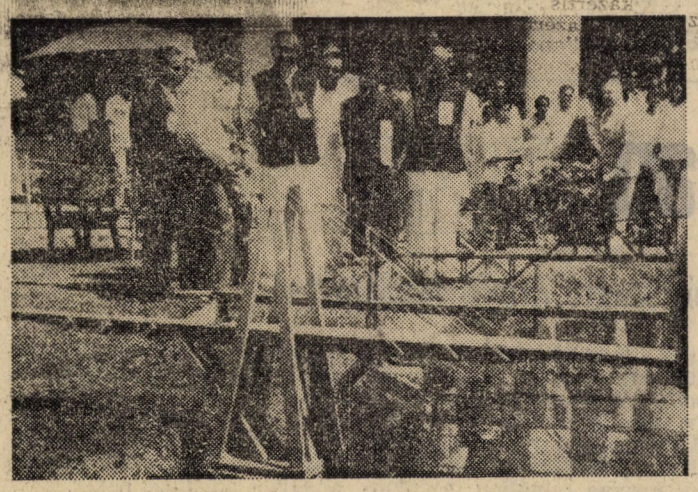

Mudzsibur Rahman és tőle balra feketében Musztak Ahmed a jelenlegi államfő

Szolidaritásunk erejével

Már-már úgy nézett ki, hogy a spanyol fasizmus — szülőatyjával, a szenilis vén Franco tábornokkal együtt — végelgyengülésben fog kimúlni, aggastyánhoz illő viszonylagos békességben. Egész Spanyolország a Franco utáni időkre készül évek óta. Arra, hogy ezt az anakronisztikus rendszert, amely lassan mindenféle fejlődésnek és haladásnak gátjává vált, valami mással váltsa fel. Ez a „más" persze igen sokféle elképzelést takar — a Juan Carlos-i, a rendszer szalonképesebb formába való átmentését szorgalmazó alternatívától tényleges demokratizálódást sürgető megoldásig. Ez utóbbit kívánja az egész spanyol nép, ezt erősíti a szomszédos Portugáliában zajló események kisugárzása, s ez a Spanyolországot potenciális közös piaci partnerként számontartó nyugat-európai tőkés hatalmak érdeke is — természetesen a polgári demokrácia határain belül.

Nemcsak elképzeléssel, de reális programmal is rendelkezik a tavaly júliusban alakult Spanyol Demokratikus Junta e folyamat végrehajtására. Hogy e név mit takar és milyen alternatívát kínál a Demokratikus Junta, annak megvilágítására idézzük Santiago Carillot, Spanyolország Kommunista Pártjának főtitkárát a Nemzetközi Szemle 7—8. számából: „Egy egyezményről van szó, a baloldal erői között — és azok között, akik a munkásosztályt képviselik —, valamint a centrum és a civilizált jobboldal képviselői között. Az egyezmény célja, hogy az országnak demokratikus alternatívát nyújtson, mely a nemzeti megbékélés átmeneti kormányának formájában valósulna meg, élvezve a széles tömegek és politikai csoportok bizalmát és támogatását. Ez a kormány vezetné az országot az átmeneti időszakon keresztül, egészen az általános választásokkal létrehozandó Alkotmányozó Nemzetgyűlés összehívásáig, mely minden korlátozás és megkötöttség nélkül biztosítaná a politikai szabadságjogokat mindenki számára ...

Ma Spanyolország számára adott a lehetőség, hogy biztosítsa magának a békés átmenetet a diktatúrából a demokráciába."

Úgy látszik azonban, hogy egy fasiszta rendszer és egy véreskezű diktátor természetéből adódóan képtelen csendesen távozni a világból. Franco — feltehetően utolsó — gaztetteinek egyike, az öt hazafi kivégzése a nemzetközi felháborodásnak olyan hullámát indította el, amire rég volt példa. A terror azonban terrort szült, a kivégzéseket rendőrök elleni támadásokkal torolták meg néhány nap múlva, mire Francóék újabb letartóztatásokkal, újabb perek kilátásba helyezésével válaszoltak. „Az országot azonban még mindig meg lehet kímélni a polgárháborútól. Ha azonban a rendszer újabb halálos ítéleteket hoz, ezzel népfelkelést válthat ki és vérfürdőt idézhet elő" — nyilatkozta Santiago Carillo vasárnap. Ennek felfogására azonban — úgy tűnik — az agg tábornok már nem képes. A felháborodott Európa által mintegy kiközösítve a kontinensről, fuldokló utolsó szalmaszálaként kapaszkodik Washingtonba, ahol most különlegesen nagy tiszteletben tartják a mások „belügyeibe" való be nem avatkozás elvét. Ha a spanyolországi amerikai katonai támaszpontok ügyében hosszas alkudozások után létrejött megegyezésre gondolunk, érthető Washington — támogatással is felérő — hallgatása. Az amerikai kontinens déli féltekéjén pedig van egy ország, ahol még nagyobb megértésre, sőt követőre is talált Franco tábornok. Amit két éven keresztül nem mert megtenni, most — ha titokban is — elkezdte Pinochet juntája Luis Corvalán és a Népi Egység vezetőinek perét. A nemzetközi szolidaritás eddig megmentette a Chilei Kommunista Párt főtitkárának életét, sőt mintegy száz hazafit — köztük Alberto Corvalánt, a főtitkár fiát — börtönéből szabadított ki. A nemzetközi szolidaritásnak ereje van. Ezzel az erővel meg kell mentenünk Luis Corvalán, a chilei, és a spanyol hazafiak életét.

AIESEC-kel

Valenciennes-ben

Némi bonyodalmak és két hét késés után, júliusban elutaztam AIESEC gyakorlatra Franciaországba, pontosabban *Valenciennes-be.* Ebben a belga határ mellett fekvő, 47 ezer lakosú ipari központban hat kellemes hetet töltöttem, mint a *Francia Elektromos Művek gyakornoka.* Az AIESEC gyakorlat nem mindig alkalmas arra, hogy nálunk is hasznosítható dolgokat tanuljon az ember, de mindig *módot nyújt egy ország, egy nyelv, egy kultúra alaposabb megismerésére. Én is elsősorban ez utóbbi lehetőséget használtam ki.*

Igyekeztem úgy élni, vagy legalább hasonlóképpen, mint a franciák. *Legjobban a másfél órás ebédszünet tetszett, kollégáimhoz hasonlóan ebéd után én is „hazamentem" szieszтázni.* Én se vettem komolyan a munkakezdés időpontját, s csak 15—20 perces késéssel mentem be, viszont annyival hamarabb abba is hagytam a munkát. *Meghonosítottam ellenben egy kedves magyar népszokást, szigorúan újságolvasással kezdtem a napot. A francia politikai élet ugyanis rendkívül mozgalmas volt a nyáron, itt nem volt nyári vakáció* (amely nemzeti intézmény Franciaországban, július 14. és augusztus 31. között körülbelül 36 millió francia ment nyaralni), *legkevésbé a baloldali szervezetek és a kommunista párt számára.*

Válság, válság, válság

A leggyakrabban olvasott-hallott kifejezés volt a válság. A gazdasági visszaesés mindenütt érezhető, *az infláció nem vagy alig csökken, a munkanélküliség nő. Giscard D'Estaing* az elnökválasztási kampány során — megválasztása esetére — azt ígérte a franciáknak, hogy *„nem fognak csalódni. Meg fogja lepni őket a változás nagysága, merészsége, gyorsasága!* Ami azt illeti, *a franciák valóban „meg vannak lepődve".* Évtizedek óta nem láttak ugyanis *1 200 000 munkanélkülit, évi 15,6 százalékos inflációt.* S hogy jobban bízhassanak a jövőben, azt is tudomásukra hozták, hogy *1975-ben a növekedés mértéke 2,5 százalék.* Ilyen sem volt még a II. világháború óta! A bajokat tetézi, hogy szeptemberben kb. *600 ezer fiatal akart* — tanulmányai befejeztével — *munkába állni* s a legoptimálisabb becslések szerint is *csak 200 ezer találhat rövidesen munkát,* így az *év végére várhatóan több mint 1,5 millió munkanélküli lesz Franciaországban.* „S a legtragikusabb — mondta *Georges Séguy, a CGT főtitkára* —, hogy *fiatalok százezreinek első találkozása a munkával az, hogy munkanélküliek lesznek,* mielőtt még elkezdenének dolgozni."

Georges Marchais, az FKP főtitkára *augusztus 8-án sajtóértekezleten hozta nyilvánosságra a párt javaslatait.*

— a személyes és társadalmi fogyasztás fellendítése (a minimálbér, a nyugdíjak, a családi pótlékok felemelése);

— a gazdasági tevékenység fejlesztése, a foglalkoztatottság biztosítása (forgalmi adócsökkentés, a nyugdíjkorhatár leszállítása 60, illetve 55 évre, 40 órás munkahét stb.);

— hatékony inflációellenes akció (árstop, létfenntartási cikkek forgalmi adójának csökkentése stb.);

— a trösztök hatalmát támadó demokratikus reformok (néhány nagy monopólium államosítása).

A „Giscard terv", mint tudjuk, *más oldalról fogta meg a dolgokat, inkább adott 12 milliárd dotációt néhány monopóliumnak s csak milliárdot fordítottak a jövedelmek növelésére.* A két legnagyobb szakszervezet, a *CGT és a CFDT egységes harcot hirdetett a dolgozók érdekeiért, így a nyár után az ősz is igencsak forró lesz Franciaországban.*

„Fejlett liberális demokrácia"

Ezt is ígért *Giscard,* mielőtt megválasztották. Ebből sem láttak többet a franciák, mint az elnök gazdasági ígéreteiből. *A nyár a különleges társadalmi feszültségek és a különös rendori akciók évszaka is volt. Egyre terjed a bűnözés, Lyon-t* már *„Európa Chicagójaként"* emlegetik az ott tevékenykedő gengszterbandák áldásos működése nyomán. Nosza, *„autigang"-brigádokat hoztak létre s Poniatowski herceg, belügyminiszter rögvest Lyonba küldte őket, ahol először is lelőttek egy lyoni rendőrt.* A gengszterek köszönik szépen, jól vannak. Hasonló lakonikus tömörséggel dolgoztak a brigád tagjai *Nizzában,* ahol *szitává lőttek egy már harcképtelenné tett bankrablót.* Arra a kérdésre, hogy miért kellett megölni, mikor már veszélytelenné vált, az egyik rendőr csak ennyit válaszolt: „Még mozgott." *Poniatowski kitüntette őket,* ami a francia közvélemény jelentős részét felháborította, mivel a rendőr — mint tudjuk — nem bíró. *Élénkítették még a francia politikai életet a korzikai események is,* ahol meglehetősen tiszta zatlan körülmények között *megöltek két csendőrt, majd a csendőrség által körülzárt épületből komótosan eltávozott 53 (!) állig felfegyverzett korzikai szeparatista, s a csendőrök mit sem tettek ez ellen.* A derék *Ponia ezután azt találta ki, hogy megtiltotta az FKP vezetőinek (pl. Georges Marchais-nak is), hogy üzemekben gyűléseket tartsanak, a rendőrség egyszerűen megakadályozta a kommunista képviselők bejutását az üzemekbe.* Egyes — magukat baloldalinak becéző emberek ezt leplezetlen kárörömmel vették tudomásul de az már számukra is kellemetlen volt, *amikor Edmond Maire-t, a CFDT főtitkárát sem engedték be egy üzembe — mivel ez már az alkotmányban bzitosított szakszervezeti jogok megsértése.* Mindezt megoldotta *egy provokatív rádió-nyilatkozattal, melyben kijelentette, hogy: „A béke, a szabadság, a rend embere vagyok. Nyilvánvaló, hogy Georges Seguy támadna bárkit, aki ezt a politikát és ezt a magatartást képviseli", mivel szerinte a CGT főtitkára „a zűrzavar, az agitáció és a bűnözés híve". Nem véletlen, hogy az FKP Poniatowski távozását követeli.*

A portugál válság hatása

A francia *nyár talán legsajnálatosabb eseménye a baloldal belső vitája,* mondhatnám veszekedése volt. *A portugál válság kapcsán* ugyanis fékevesztett *kommunistaellenes kampány indult meg Franciaországban. A jobboldal hevesen támadta a portugál kommunistákat, mondván, hogy nem tisztelik a demokráciát, az általános választásokat, különben is szektások, dogmatikusok, s Cunhal sztálinista.* Ezt a francia szocialistákat is átvették. Amikor *az FKP felszólította a Közös Kormányprogram másik két aláíróját, hogy indítsanak közös szolidaritási akciókat a portugál demokrácia támogatására, a szocialisták csak azzal a feltétellel egyeztek volna bele, ha az FKP elítéli a portugál kommunistákat, őket téve felelőssé a válságért. Az FKP ezt határozottan visszautasította,* így a tervezett akcióból semmi sem lett. Emellett *az elmérgesedett vita nyilvánvalóan gyengítette a baloldal egységét.*

Zajlik tehát a politikai élet Franciaországban, és ebben a zajló életben, ebben az egyre élesedő harcban az FKP mindenütt ott van és mindenütt egyre erősebb. Bizonyítja ezt az a tény, hogy az *idén kb. 75 000 ember lépett be a pártba,* hogy a *l'Humanité ünnepén* a trópusi vihar ellenére is több mint *600 ezer ember vett részt, ilyen tömeget, ekkora erőt ma egyetlen párt sem tud az FKP-n kívül felsorakoztatni Franciaországban.* Ez az erő lehet a fentebb említett gazdasági és politikai problémák megoldásának egyetlen záloga, mert azokat a Giscard—Poniatowski—Chirac belső hármas tervei nem oldhatják meg, arra csak a Közös Kormányprogramot megvalósító baloldal lehet képes.

Csáki György

Jóból is megárt a sakk

Gumi dominó, vagy egy parti sakk... (Fotó: Eszes)

A macedon a legkedveltebb

1975. szeptember 28. 18 óra. Táncház a Közgáz aulájában. A korán érkezők egyelőre még a falakat támasztják. Egyesek csoportokba verődve beszélgetnek, mások — feltehetőleg újdonsült látogatók — megilletődve állnak egyik lábukról a másikra. Ám hamarosan eloszlik félénkségük, ugyanis a pomázi együttes talpalávalóra zendít. A lassú macedon hangjai betöltik a termet. Akik már előzőleg is megfordultak az ilyen jellegű rendezvényeken, rögtön az ütemre igazítják a lábukat, s rövid időn belül bekapcsolódnak azok is, akik eddig csak szemlélődtek. Próbálják ellesni a lépéseket, amelyek a mi nemzedékünknek meglehetősen bonyolultnak tűnnek. Pillanatok alatt meghitt hangulat alakul ki. Hamarosan új táncot tanítanak: Nyikos István, a Táncház vezetője óriási rutinnal mutatja be a lépéseket. Nem csoda, hiszen évek óta táncol. Mikor elindítja a fiatalokat, készségesen vállalkozik rá, hogy néhány szóban tájékoztasson erről az újfajta szórakozási formáról.

— Táncházat 1974 szeptemberében indítottak be. A magja az egyetem népitánc-együttese, amely vállalta a patronálást. Hozzájuk csatlakozott a Mákvirág, majd később a pomázi együttes. Megpróbálták a fiatalokat megmozgatni, s egyenesen kedvet csinálni ahhoz, hogy esetleg az együttes keretein belül rendszeresen foglalkozzanak a folklórral.

— Mondhatnánk úgy is, hogy egyfajta tehetségkutatást is végeznek. Az eddigiek alapján úgy tűnik, hogy ez sikerült is, mivel jelenleg kb. 60 új tagja van az együttesnek, ami hatalmas ugrás a megszokott 15 főhöz képest. A táncokat részben egy koreográfus tanítja az együttesnek, részben saját gyűjtés. Főleg erdélyi és érdi székely táncok. A macedonnak és a délszláv táncoknak az eredete Pomáz s hogy jelenleg a táncház egyik legkedveltebb száma lehet, az egy pomázi búcsúnak köszönhető, ugyanis ott látta István, s onnan hozta közénk. A pomáziakkal igen jó kapcsolatuk van, amit az a rövid bemutató is reprezentált, amelyet a táncházban láthattunk. Az együttes vezetője Bartos Gyula, 30 fős tagsága a legkülönbözőbb dolgokkal foglalkozik (diákok, munkások). A zenekarból jelenleg négyen konzervatóriumban járnak. A táncház népszerűsége talán abban gyökerezik, hogy ellentétben a beattel, amely inkább kisebb csoportok szórakozási formája, s jelenleg talán a bezárkózás felé mutat, a táncház igazi közösségi időtöltés, ahol amellett, hogy a fiatalság kielégíti mozgásigényét, fegyelmezetten, de mégis felszabadultan szórakozhat, s hogy erre megvan a hajlam, azt a táncház sikere is bizonyítja, hiszen a tízforintos belépőjegy ellenére sokan összegyűltünk.

Az új tervekről István elmondta, hogy a Kinizsi kollégiumban egy folklórklubot kívánnak létrehozni. Ennek érdekében korlátozott számban 20 Ft-os áron tagsági igazolványokat bocsátanak ki, amellyel a klub rendezvényei ingyen, az egyetemen rendezett táncház pedig 5 Ft-os jeggyel látogatható. A klub keretén belül népi hagyományokkal, népmesékkel, táncokkal ismertetik meg a tagságot. Így szeretnénk kialakítani egy olyan társaságot, amelyik folyamatosan részt vesz ezeken a programokon, s ezáltal a táncok tanítását sem kellene mindig elölről kezdeni. Mindenesetre nagyon biztató a jelenlegi helyzet, hiszen a fiatalok érdeklődése észrevehetően nő.

Lipták Mária

November 29-én az énekkar jubileumi hangversenyt rendez, megalakulásának 25. évfordulója alkalmából. A díszkongresszus az aulában lesz. Fellépnek: Vághelyi Gábor Csepel Munkáskórus, az egyetem énekkara, BM Szimfonikus Zenekar.

A hangverseny után a régi zenekari tagoknak és a vendégegyüttesek számára fogadás lesz.

Kisplasztikai biennálé

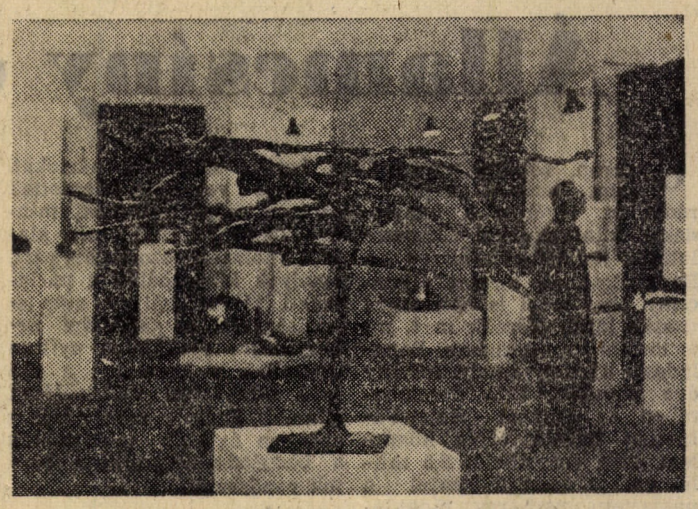

A biennálé lengyel kiállító része

Hadd kezdjem a közepén: a III. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé a hagyományokhoz híven sokoldalúan bemutatja (meg merném kockáztatni: a szélsőségeket kivéve, teljesen) korunk plasztikai irányzatait: a leggyengébb realizmustól *(Belasov, Simotá)* kezdve, a legizgalmasabb szobrászi kísérleteken *(Filhos, Mercier, Asszonyi)* keresztül a szobrászat-iparművészet határán álló formajátékokig *(Compard, Damste, Hayami)*. Ez az egyik érdeme a szakma, és a többször visszatérni tudó érdeklődők szempontjából. Ám aki csak egyszer megy el a biennáléra, úgy elfárad a termek, s az alkotások felétől is, hogy az utolsó termekben már nem tudja: az alkotások érdektelenek-e, vagy figyelme kapcsolt ki. Pedig vannak itt is értékes művek: elég a spanyol *Subirachs* pozitív-negatív formákból épülő munkáira utalni, vagy a svájci *Fisher* bronz reliefjeire gondolni. Nehezíti az utolsó termek értékelését az is, hogy a tíz díjazott közül éppen azon két művész munkáit láthatjuk itt, akiknek díjazását — legalábbis e sorok írója úgy látta — műveik nem teszik egyértelművé. A svájci *Sigrist* (az egyik legmodernebb irányzat, az object-art képviselője, ám kiállított objektjei (Földdarab, Fej, Élettér) nem hordoznak meggyőző erejű gondolatokat. A spanyol *Muriedas*, aki szintén díjazott, a realista irányzathoz kapcsolódik. E vonalon is láthatunk a kiállításon nála jobbat, például a norvég *Enstad*, a magyar *Kő Pál* vagy — a szintén díjazott — lengyel *Chromy* személyében. *Chromy* sem egészen eredeti alkotó: századunk egyik legnagyobb szobrászának *Giacomettinek* egyszerűsítő törekvését egyénítve dolgozik. Művészete akkor válik igazán jóvá, amikor szobrain a modern formát humánus tartalommal képes telíteni (Pieta). Ehhez kapcsolódva jegyzem meg (mint negatívumot kívánom elmondani), hogy a biennálé díjainak odaítélésén munkálkodó nemzetközi bizottság kevésbé tartotta fontosnak a művek gondolati-tartalmi igényességét, mint általában a hazai szakemberek teszik. A díjazásnál érezhetően a kiállító művész „múltja", azaz eddigi szereplése is befolyásoló tényező volt, és nemcsak a Budapesten bemutatott alkotások döntöttek (kivétel talán egyedül a magyar *Vasas Károly*). A belga *Cardon* visszataszító figurákat épít nagy bronz formákból, a brazil *Vlavianos* növény, madár alakokat érzékeltet acélhuzalokkal, míg a belga *Vasev* kubisztikus szobrai fényesre cizellált bronztömegekkel építődnek, de az alkotó igazán meggyőzővé csak akkor képes válni, amikor számtalan művészeti előképen erősödő kompozíciót formál: egy Orfeusz figurát. Az NSZK-ból jött *Hauser*, aki szintén díjat kapott alkotásaira, tipikusan példázza az előbb elmondottakat: plasztikái minden gondolati tartalmat nélkülöznek. Mértani elemekből készült szobrai a művész épületplasztikai munkásságáról tanúskodnak. *Srnec* jugoszláv alkotó öt forgója méltán kapott

Pieta

elismerő díjat. A fény-mobilok között a legjobbak az ő munkái voltak, és ezt a művek színépítésével érte el. A technikát — a forgást, a tükröződést — ötletesen állította a formateremtés szolgálatába. A biennálé többi mobilja közül a nyugatnémet *Gruner* vízzel hajtott szerkezetei érdemeltek a legnagyobb figyelmet. Végül, de nem utolsó sorban a két magyar díjazottról néhány megjegyzés. *Vasas Károly* bronz kisplasztikái lendületes formázásukkal és forradalmi tartalmukkal, melyek nagyszerű összhangban vannak, az egyik legmegérdemeltebben díjazott alkotások. *Csikszentmihályi Róbert*, a Fővárosi Tanács különdíjasa, érmeivel érdemelte ki az elismerést: faszobrai kissé erőltetetten egyszerűsítettek.

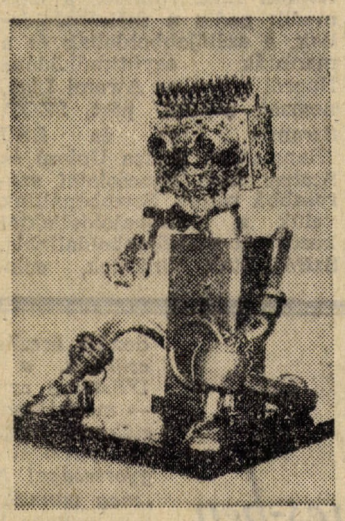

Vajköpülő vagy a nevető robot

A biennálé teljes anyagát bemutatni nem volt szándékom, nem is lehetne. Sok szépség és érdekesség nem fért bele az írásba. Hadd említsem még futólag meg *Da Costa* nevető szobrát, *Starcev* Pietáját, *Banik* kerámiáit, a finnek gyerekjáték-szerű szobrait, *Ojansivu* pop munkáit. *Filhos* műgyanta kompozícióit, *Mercier* Káosz-át, *Huzimaki* ősi japán formákat idéző Átkozott szél című munkáját, *Balden* humanista műveit. Ha csak az itt említett plasztikákat láthattuk volna, akkor is érdemes lett volna megtekinteni a biennálét. Ennél azonban jóval több élménnyel szolgál a Műcsarnok termeiben november 9-ig látható több, mint félezer műalkotás.

Chikán Bálint

PARNASSZUS

A Közgazdász irodalmi melléklete. Lapunk minden év decemberében irodalmi melléklettel búcsúztatja az óévet, üdítő csemegét nyújtva át ezáltal a vizsgaidőszak fáradalmaitól elgyötört közgazdász agyaknak. Hogy ez a csemege minél finomabb, üdítőbb legyen, idejekorán el kell kezdenünk készítését, az étlap összeállítását. Ezért hirdetjük meg már most november 10-i beküldési határidővel pályázatunkat, melyre várjuk oktatóink és hallgatóink különböző irodalmi oktatásait (novella, vers, karcolat, tárca, humoreszk, stb.) művészi fotóit, rajzait, grafikáit.

Az alkotásokat a Közgazdász szerkesztőségébe (III. em, 382.) kell leadni.

a holnap ELÉBE

Érdekes, sokrétű munkával, alkotókészséget igénylő feladatokkal

„A holnap elébe" — Ady Endre versének címe e sorozat mottója. A holnapról szeretnénk üzenetet hozni a holnapba induló társainknak Ady tanítása szellemében.

A Csepel Vas- és Fémművek Magyarország legnagyobb vertikálisan szervezett ipari trösztje. Tucatnyi termelővállalat működik benne, fővállalkozási irodájának önálló export-import joga van, segíti a munkát egy tervezőintézet és a trösztthöz tartozik egy külkereskedelmi vállalat is.

A szükségletek és a lehetőségek változásait követve, a mozgékonyság és a stabilitás dialektikus egyensúlya jellemző erre a hatalmas gyárvárosra, amely most is az újat keresi, s az irányítás, a vezetés szféráiban arra akar feleletet találni, hogyan lehet még észszerűbben és hatékonyabban összefogni a trösztthöz tartozó vállalatokat.

Tájékoztató sorozatunk mostani vendége Tóth Péter, a tröszt gazdasági főosztályának vezetője beszél munkájáról. Elmélkedünk, hogy funkció-e, vagy szakma az irányítás, művészet-e, vagy képesség, hogyan lehet összeegyeztetni a gazdasági sikert és a hozzá vezető humánus utat, hiszen a szocialista társadalom számára nem közömbös kérdés, milyen módszerekkel érik el az eredményeket. Az alkotás öröme az üzemben az igazi — hangsúlyozta —, és amikor arról kérdezem: jelentkezik-e elég közgazdász Csepelre? — nemmel válaszol.

— Rendkívül nagy a különböző kutatóintézetek, elméleti műhelyek elszívó hatása. Tapasztalatom szerint a fiatalok szívesebben választják ezt az utat, ahelyett, hogy a gyárakban keresnének munkalehetőséget. Akinek nincs szoros kapcsolata az élettel, néha elveszíti a realitásérzékét, és megretten akkor, ha valóban korszerű, de erőforrások hiányában még kivitelezhetetlen elképzeléseit nem tudja azonnal megvalósítani. Vállalni kell pedig a harcot, a zordabb feltételeket, mert elsősorban az üzemekben dől el a sorsunk, a jövőnk.

Közbevetem, hogy ez mind igaz, de számtalan olyan esetről hallanak a fiatalok, hogy az ifjú közgazdász telve ambícióval, tenniakarással érkezik a „termelésbe", ott azután másod-harmadrangú munkát, esetleg adatok összegzését vagy füzetek margózását bízzák rá. Mi a helyzet e téren Csepelen?

— Nekünk alkotó közgazdászokra van szükségünk — válaszolja Tóth Péter. — Az adminisztráció is fontos, de nem közgazdászfeladat. Teret biztosítunk az érvényesülni akaró fiatalnak, de igényesek is vagyunk. Véleményem szerint ma egy közgazdász csak akkor tud az üzemben, gyárban eredményesen dolgozni, ha általános és széles körű gazdasági ismeretein kívül rendelkezik némi „műszaki intelligenciával" is, ért a számítástechnikához, tudja, hogyan és mire lehet felhasználni a számítógépet.

Míg beszélgetünk, egy fiatal, úgy harminc év körüli nő jön be a szobába, és néhány mappával, kimutatással távozik. Mint megtudom, a főosztály egyik új, fiatal dolgozója ő, aki éppen az egyik üzem igazgatójával tárgyal az egész trösztöt érintő, fontos feladatokról.

— Íme, egy gyakorlati példa arra, amit az előbb elmondottam. Új, fiatal munkatársamat — akinek képességeiről egyébként már meggyőződtem — nagyon lényeges kérdésekben is hagyom tárgyalni egyedül, intézkedjen belátása szerint, önállóan. Érezze, övé a feladat, de tudja, hogy övé annak eredménye is. Nem kell a vezetőnek mindig ott bábáskodnia beosztottjai mellett, nem kell aprólékosan előírnia, mit és hogyan csináljon. Az alkotókészségű ember felnő a feladatokhoz. A bizalom, az önállóság nagyobb hajtóerő minden anyagi elismerésnél, de természetesen az sem marad el. Nálunk a három-négy évvel ezelőtt végzett közgazdászok átlagfizetése 4000 forint körül van, és előrehaladásuk biztosított. Egyébként a Csepel Vas- és Fémműveknél bárki, aki valamilyen munkaterületen valami pluszt alkot, az erkölcsi elismerésen kívül jelentős anyagi elismerésben is részesül. A gyárban úgynevezett kiemelt bérezési kategória is létezik, ebbe soroljuk be az egészen kiválót, eredetit, újat hozó dolgozóinkat. Nincsen tehát „szamárlétra", a közösség számára végzett mindenkori munka az irányadó.

Beszélgetés közben érdekes ötlet körvonalazódott. Tóth Péter kifejtette, hogy a Csepel Vas- és Fémművekben van lehetőség arra, hogy a harmadés negyedéves közgazdász hallgatók valamilyen formában bekapcsolódjanak a munkába, és részt vegyenek a gyakorlati problémák megoldásában. A részleteket ki kell még dolgozni, annyi azonban bizonyos, hogy ezzel az együttműködéssel mind az egyetemi hallgatók, mind a tröszt jól járna. A tröszt ugyanis szinte minden közgazdasági szakterületen be tudna vonni a problémák megoldásába egyetemi hallgatókat, akiknek ez egyszerre lenne tanulási lehetőség, alkalom személyiségük kibontakoztatására és némi kereseti forrás is, hiszen munkájukért fizetnének. Elképzelhető például az, hogy a csepeli műszaki klub (havonta egy-két alkalommal) a hallgatók rendelkezésére állna. A tröszt vezetői ott találkoznának az érdeklődő egyetemi hallgatókkal, és érdeklődésüknek, tudásuknak megfelelő feladatokat adnának nekik.

Addig is, amíg valami „hivatalos fórum" felkarolná az ügyet, a Közgazdász szerkesztősége máris vállalja a közvetítést. Összegyűjti ezen lehetőség iránt érdeklődő hallgatók nevét, eljuttatja azt Csepelre, és hírrovatában értesítést ad az első ilyen klubösszejövetel pontos helyéről és időpontjáról.

— Remélem, ebben a klubban sikerül az kicsiben — mondja Tóth Péter —, ami, sajnos, nagyban még várat magára: Összefogni a közgazdászokat, együttes erővel kialakítani a dinamizmus dialektikáját, az új, bátor alkalmazásával ésszerűbbé és hatékonyabbá tenni a termelést, hiszen nyilvánvaló, hogy a gyorsan változó világban nem a változatlanság, hanem a dinamizmus jelent biztonságot.

Csak egyetlen példa arra, mire is gondolok. Itt van például egy feladat, az új számítógépes tervezési rendszer kialakítása Csepelen. Nagyon hasznosnak tartanám, ha alakulna egy team több hasonló nagyvállalat közgazdászaiból, és együttes erővel próbálnánk olyan tervezetet kialakítani, amely azután — esetleg csekély módosítással — használható lenne a többi vállalatnál is. Úgy gondolom, ez az összefogás, a közös tervezés, az alkotók egymást segítése az orvosoknál, mérnököknél, jogászoknál már megoldott, nem kellene, hogy sokáig várasson magára a közgazdásknál sem. Talán, ha az üzemek még szorosabbra fűzik kapcsolataikat az egyetemi fiatalokkal, az egyetem oktatóival, itt is előbbre lehet lépni.

Koncz János

NOVEMBER 15-ÉN LESZ AZ AULÁBAN A GÓLYABÁL!

Trethon Ferenc szerint:

A szabályozórendszer nem képes viselni a hibás döntések konzekvenciáit

(Folytatás az 1. oldalról.)

Bevezetőjében a módosítás elvi kérdéseinek jelenleg kidolgozás alatt álló részét ismertette. Ezek:

— a népgazdasági tervvel összhangban álló mutatók megállapítása (általános jövedelemadó mértéke, a külön támogatás mértéke és ennek alapja)

— a fejlesztési-finanszírozási szabályok felállítása

— a bérszabályozási formában való besorolás

— a szabályozók módosításának várható hatásairól rendszeres párbeszéd a vállalatokkal.

A módosítás jellemzői közül megemlítette, hogy annyival

„keményebbek" a vállalatok feltételei, amennyivel általában „szigorúbbak" lettek a a gazdasági feltételek,

így ezeknek az anyagi konzekvenciájából csak egy részt hárít át a népgazdaság. Az ágazati sajátosságokkal előre számolnak, de nem az egyes vállalatok vagy szakágazatok jelenlegi színvonalát tekintik, hanem a tervből adódó feladatok differenciáltságát és a tervtől való eltéréseket, vagyis megpróbálják megteremteni a célok-eszközök-feltételek összhangját.

A problémák feltárásában nagy jelentősége lesz a próbaszámításoknak, amelyeket az új szabályozók alapján az 1975. évi adatokkal kell elvégezni. Mivel ez a munka orientális célú, szemlélete statikus, módszere pedig mechanikus, vagyis nem kalkulál sem a hatékonyság javulásigényével, sem a tervösszefüggésekkel, ezért szükséges, hogy a vállalatok ennél tovább tekintsenek, dinamizálják a számításokat, amelyekből sok információt nyerhetnek az új szabályozók által teremtett körülmények közötti gazdálkodásukról.

Lényeges, hogy az új szabályozók hatását nem rendezik vissza, ami 30—35 százalékos nyereségcsökkenéshez vezet (erről még később szó lesz), ennek eredményeképpen nem képződik annyi bérarányos részesedési alap, az R/B arány erősen csökken.

Az allokációs problémákat a terv keretei között kell értékelni, ha a forrás kevésnek bizonyul, hitel formájában kell kiegészítést kérni, ahol több saját forrás képződik, ott az elvonás eszközével élnek, a struktura politikai, a szelektivitási elv célkitűzéseinek megfelelően.

Trethon elvtárs kiemelte, hogy a szabályozórendszert nem korlátnak kell tekinteni, hanem a közös célok megvalósítása eszközének. A szabályozórendszer nem képes viselni a hibás döntések konzekvenciáit.

Az 1976. január 1-i termelői árrendezésről szólva elmondotta, hogy az V. ötéves terv árpolitikai intézkedéseinek egy részét képezi.

Az árrendezés hatását nem konpenzálják, ezt a vállalatoknak nyereségükből kell fedezniük, ami 30—35 százalékos nyereségcsökkenéshez vezet.

Korszerűsítik a nyereségadózási rendszert is. Megszűnik a nyereség R és F alapra való kötelező elosztása, ami távlati gondolkodásra serkenti a vállalatokat. Az állami támogatásokat csökkentik, bizonyos helyeken termelési adót írnak elő, ahol költségvetési támogatással tartják fenn a tevékenységet, ott ezt redukálják, ugyanis egyes területek állandó jellegű támogatásának egyszerűen a helytelen szemlélet az oka.

A fejlesztés finanszírozásával kapcsolatban felmerült az a kérdés, hogy sok vagy kevés a fejlesztési forrás. 1976-ra — és általában az ötéves tervre — 15—16 százalékkal kevesebb forrás jut az eddigieknél. Keresik az önfinanszírozás gyakorlatát (nyereség plusz amortizáció), de a hitelt nem veszik figyelembe. A korábbi hitelek törlesztésével kapcsolatban kijelentette; ha szűkül a forrás és lehetetlenné válik a törlesztés, akkor új szerződést lehet kötni a bankkal, ez a lehetőség azonban nem válhat új, diszponzibilis fejlesztési forrássá.

Ezután Trethon elvtárs a tervezési munka jelentőségét húzta alá. A döntés előkészítésénél figyelembe kell venni a szabályozók hatását. Sok helyen ezt úgy képzelik, hogy lerögzítik a célt, és kijelentik, hogy a szabályozók nem teszik lehetővé a teljesítését. A tervek komplexitása fontosabb, mint valaha, készülhetnek a terven belüli súlypontok, de nem elszigetelten.

A tervezésnek ne a szabályozórendszer legyen az alapja, hanem a tervprognózisra vagy a vállalat potenciális erőforrásaira épüljenek a tervek.

Végezetül az előadó ismét kiemelte, hogy ezekre a változtatásokra az adott gazdasági helyzetre való tekintettel van szükség, amely megköveteli a gazdasági vezetők szemléletének megváltozását. A tartalékok mobilizálásának reakcióideje hosszabb, ezért az ilyen irányba ható tendenciák is állandóan változnak. De a szabályozórendszer ötéves stabilitása ellentmondana a célul kitűzött rugalmasságnak.

Másodikként dr. Román Zoltán az MTA Ipargazdasági Kutatócsoportjának vezetője tartott előadást a vállalati középtávú tervezés aktuális problémáiról. Mivel ez csak közvetve kapcsolódik az új szabályozókhoz, itt csak néhány mondatban szeretnénk összefoglalni az előadás lényegét. Elsősorban a tervezési módszerek fejlesztéséről szólt, amelyek a vállalati középtávú tervezés módszertani problémáival kapcsolatosak. Az ilyen jellegű terveknél a vállalati tervezés módszereit is a népgazdasági tervekéhez kell hasonlítani. A népgazdaság irányítási rendszere, a gazdaságpolitikai koncepció nem változik, annál inkább változik viszont a vállalatok gazdasági környezete, amelyek a következőkben foglalhatók össze:

— Nő a külgazdasági változások intenzitása

— Nehezebbé vált a népgazdaság helyzete

— Ezek hatására ismét fokozódott a központi beleszólás.

A fentiek alapján a vállalatoknak konkrét feltételeiknek megfelelő módszereket kell kidolgozniuk, amelyeknek alapvető feltétele, hogy helyesen mérjék fel a kiinduló helyzetet, a belső erőforrásaikat és a külső hatásokat, de fontos, hogy ezek megváltozásához is rugalmasan tudjanak alkalmazkodni. Az előadó felhívta a figyelmet arra, hogy a gyorsan változó körülmények között nő az alternatív tervezés jelentősége, és az olyan módszereké, amelyek a legfontosabb döntéseket megalapozó számításokban feltétel — paramétereket illesztenek.

Nő az árprognózisok szerepe, ezek felülvizsgálatát gyakrabban kell elvégezni, hatásukat a döntéseknél messzemenően figyelembe kell venni,

viszont a volumen, a termelékenységi és hatékonysági mutatóknál változatlan árakkal kell számolni a torzítások elkerülése érdekében.

Végül Román elvtárs néhány megszívlelendő ajánlásra hívta fel a vállalati vezetők figyelmét:

1. Vegyük komolyan a népgazdaság nehéz helyzetét, amelyből a vállalatok jobb munkája vezet ki, hiszen most a közgazdaságtudomány a szűkös erőforrások tudománya lett.

2. A beruházás a vállalati stratégia része legyen, amelyek alapjai a saját erőforrások mellett a teljes egészében visszafizetendő hitelek.

3. A tervezési módszereket illetően nagyobb rugalmasságra kell törekedni, amelyek révén lehetővé válik a gyors reagálás a megváltozott körülményekre.

A konferencia második napján a délelőtt elhangzott három előadás — Rácz László (Országos Anyag- és Árhivatal): az árszabályozás ötéves tervidőszakban, dr. Bokor János (Pénzügyminisztérium): A vállalati jövedelemképzés és felhasználás, dr. Bánki Pál (MÜM): Személyi jövedelempolitika a vállalatoknál. — Lényegében azokat a problémákat érintette, amelyeket Madarasi elvtárs is vázolt a TDK-megnyitón, így az erről szóló beszámoló a lap egy másik részén található.

A délutáni szekcióüléseken az ágazati jellegű sajátosságokat tárgyalták a részvevők.

A konferencia egyik legérdekesebb része a harmadik napon megrendezett fórum volt, ahol a népgazdasági szinten dolgozó szakemberek néztek szembe a vállalati vezetők kérdésrohamával. Sajnos nincs hely a felmerült problémák részletezésére, azt azonban leszögezhetjük, hogy az egyes vállalati vezetők közgazdasági ismeretei, nézetei és a szabályozók változásaira való reagálásaik rendkívül differenciáltak voltak. Akadtak, akik valóban átlátták a népgazdaság jelenlegi problémáit és az ebből kivezető utat, voltak viszont olyanok is, akik már az első hallás után a kibúvókat és a kiskapukat keresték.

Tóth Ferenc

Az ökonomia Birodalmában

2. Az MTA Világgazdasági Kutatóintézete

A villaszerű épület homlokzatán piciny rézтábla szerénykedik: *MTA Világgazdasági Kutatóintézet.* Aki vaskos, komor, sokablakos intézményhez szokott, bizony el-elsétál előtte néhányszor, míg rátalál. Tehát végülis a Sas-hegyen vagyunk, ilyet követel az elegáns környezet. S ragyogó a kilátás innen városunkra. Ám a „panoráma" mégis a falakon belül gazdagabb.

Az intézetben folyó kutatások *a világgazdaság mindhárom nagy térségére kiterjednek.* Külön kutatócsoportok vizsgálják a *szocialista országok, a fejlődő országok és a fejlett tőkés országok gazdaságát, a világgazdaság egy-egy régiójának kérdéseit, a térségek közötti kapcsolatokat, átfogó világgazdasági témákat.* Az intézet a jelenlegi elnevezés alatt és szervezeti formában *1973 óta működik. Jogelődje az MTA Afró-Ázsiai Kutató Központja volt,* amelyben szintén folytak világgazdasági kutatások, de a területi irányultságból adódóan elsősorban a gazdasági elmaradottság, a fejlődő országok gazdasági növekedésének föltételei, a szocialista és a fejlődő országok kapcsolatai képezték a vizsgálatok tárgyát. A világgazdasági kutatások fejlesztésében *nagy fontosságú volt az a minisztertanácsi határozat, amely 1969-ben elrendelte a Világgazdasági Tudományos Tanács megalapítását.* A tanács intenzív kutatásszervezési tevékenysége, valamint a tudományos elemzések iránti növekvő igények révén *jelentősen kibővült a hazai világgazdasági kutatások köre,* új szervezeti intézkedések váltak szükségessé. Ezek során az *Afró-Ázsiai Kutató Központot Világgazdasági Kutatóintézetté szervezték át, az igazgatói teendők ellátásával továbbra is Bognár József akadémikust bízták meg.*

Az intézeti kutatások többnyire alapkutatások, amelyek egyfelől tanulmányokban, publikációkban, tudományos konferenciák előadásaiban realizálódnak. Másfelől háttéranyagul szolgálnak a gazdaságirányítás, valamint külügyi és külkereskedelmi szerveink számára. Az intézeti munka középpontjában az Országos Távlati Kutatási Tervben meghatározott, MTA-tárcaszinten kiemelt: *„A középtávú világgazdasági prognózis"* című kutatási főirány áll. A program keretében készülő országtanulmányok és a világgazdasági kérdéseket regionálisan vagy valamilyen átfogó szempont alapján tárgyaló vizsgálatok elsősorban arra törekszenek, hogy a jelenségek várható jövőbeli alakulását és ennek alternatíváit dolgozzák ki. *Az egyes kutatások öt-tízéves időhorizontja lehetővé teszi,hogy a kutatási főirány szorosan kapcsolódjék a közép- és hosszútávú állami tervezés követelményeihez.*

A Világgazdasági Kutatóintézet és elődje, az Afró-Ázsiai Kutató Központ *jelentős eredményeket ért el az alábbi témák tanulmányozásában: A szocialista országok és a fejlődő országok közti együttműködés lehetőségei az energiahordozó- és nyersanyagtermelés és értékesítés területén. — A kooperáció és a közös vállalkozások helye, szerepe és formái a szocialista országok és a fejlődő országok közti, valamint a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatokban. — A gazdasági elmaradottság és a fejlesztés elméleti, gazdaságpolitikai és társadalmi kérdései. — A fejlődő országok tervezése és a tervek végrehajtása; oktatás és gazdasági növekedés a fejlődő országokban; a fejlődő országok külgazdasági stratégiája. — A kelet-nyugati kapcsolatok kérdései. — Az integráció, köztük a fejlődő országok integrációjának problémái. — A szocialista országok és Magyarország által követett gazdaságpolitika a fejlődő országokkal való kapcsolatban a hetvenes évek második felében. — A szocialista országokra, a fejlett tőkésországokra, a fejlődő országokra és a térségek közti kapcsolatokra kiterjedő 1985-ig szóló világgazdasági prognózis. — Országtanulmányok és prognózisok a hetvenes évek második felére.*

A világgazdaságban lejátszódó folyamatokat számos állandó és szinte számtalan esetenként jelentkező tényező alakítja, ezért rendkívül bonyolult feladat a különböző hatások eredményeként létrejövő tendenciák felismerése, meghatározása. Sokoldalú elemző munkára, torzításoktól mentes információk és adatok tömkelegére van szükség. Mindezt figyelembe véve: *a kutatások eredményessége feltételezi a nemzetközi együttműködést, s nemcsak az információszolgáltatás, hanem a kutatások területén is.* A Világgazdasági Kutatóintézet *kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. Részt vesz a KGST Szocialista Világrendszer Gazdasági Problémáinak Nemzetközi Intézete által szervezett kutatási együttműködési programban. A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Afrikai Intézetével* közösen több éves kutatási együttműködés keretében *vizsgálja a nyersanyagkérdést,* különös tekintettel *Afrika nyersanyagkincseire.* A fejlődő országokat tanulmányozó szocialista kutatóintézetek által szervezett együttműködés keretében *irányítja a szocialista és fejlődő országok közti gazdasági kapcsolatokat vizsgáló munkacsoportot.* De rendszeresek az intézet kapcsolatai a hasonló területen működő nyugati intézetekkel is.

Az intézet *munkastílusára jellemző,* hogy *feladatai megoldásába szívesen von be külső szakembereket.* A belső munkatársak végzik az alapvető kutatásokat, emellett olyan szervezőtevékenységet folytatnak, amely lehetővé teszi, hogy más munkahelyen dolgozó világgazdasági, külgazdasági szakemberek széles köre hatékonyan bekapcsolódhassék az intézet kutatási terveinek megvalósításába. E tekintetben különösen *jó kapcsolat alakult ki egyetemünk világgazdaság tanszékével. (Szentes Tamás, Palánkai Tibor rendszeresen részt vesznek az intézet munkájában.)* A kifelé fordulásnak azonban más okai is vannak. *A Világgazdasági Kutatóintézetben mindössze harminc kutató dolgozik.* (Csupán érdekességként: a moszkvai világgazdasági intézetben *600, a szintén világhírű kieli intézetben 550.) A feladatok elvégzéséhez ez kevés.* Ugyanakkor az Akadémia tudományos minősítéshez kötött bérkategóriái itt sem segítik elő, hogy tapasztalt, gyakorlati szakemberek kutatói állást valljanak. Maradnak a *fiatalok,* akiknek *aránya* — a Közgazdaságtudományi Intézethez hasonlóan — *itt is eléri a kutatói létszám 50 százalékát.* S ha figyelembe vesszük, hogy *az utánpótlást javarészt végzős egyetemisták jelentik, ez a jövőben csak növekedni fog.* Perspektívikusan ez lehet, hogy előnyös, de jelenleg ez is indokolja a külső szakemberek foglalkoztatását. A kialakult helyzethez alkalmazkodva az intézet vezetői *nagy gondot fordítanak a fiatalokra.* Ez megnyilvánul már a kutatójelöltek kiválasztásában is. *Ezen a téren ugyancsak szoros az intézet és az egyetemünk közötti együttműködés.* A világgazdaság tanszék oktatói figyelemmel kísérik a tárgyuk iránt különös érdeklődést mutató tehetséges hallgatókat, s megfelelő produktum esetén az intézet vezetőinek figyelmébe ajánlják őket. És ha a végzős hallgató ambíciója és kutatási területe találkozik az intézet igényeivel: nyert ügye van. Az intézet munkatársai a témafelelősök irányítása alatt végzik munkájukat. A kezdő kutatók módszertani problémáinak (milyen szempontok szerint kell feldolgozni egy-egy anyagot, milyen forrásokat kell felhasználni, milyen mutatókkal kell számolni stb.) megoldásában az idősebb munkatársak nyújtanak segítséget. Az elkészült anyagokat a kutatócsoporton belül megtárgyalják, a jelentősebb tanulmányok intézeti megvitatásra kerülnek. A továbbképzés formái igen sokrétűek. Rendszeresek az elmélettörténeti szemináriumok, tájékoztatók, előadások a hazai gazdasági életről. A KISZ-szervezet kezdeményezésére kapcsolatok kialakítására törekszenek a hazai közgazdasági jellegű kutatóhelyek fiataljaival. Nem akarnak elfordulni a hazai problémáktól.

(A cikk elkészítéséhez Csiszér Ágnes, az intézet tudományos titkárának információi nyújtottak segítséget.)

Bánki András

EGYETEMISTA NYÁRI MUNKÁN

A virágárus (Fotó: Burger Ferenc)

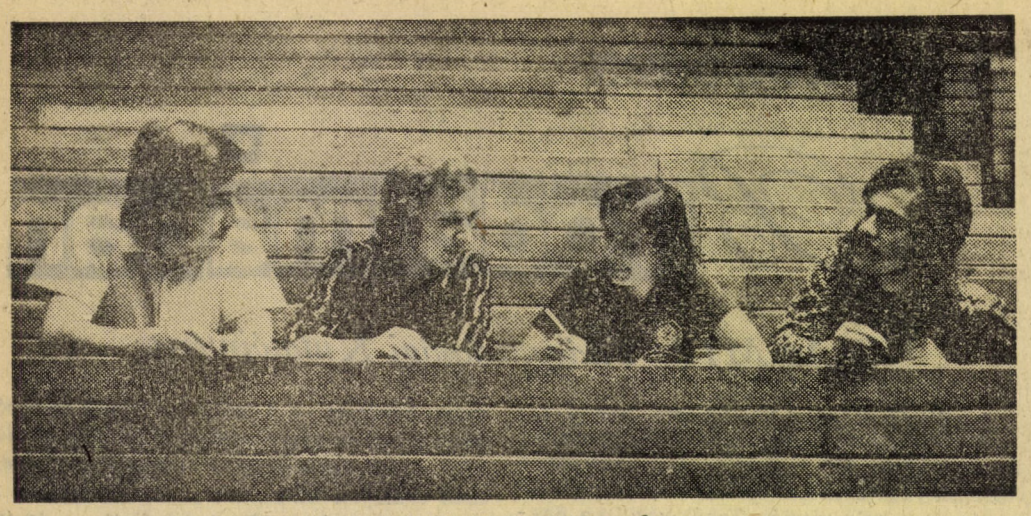

Készül az interjú (Fotó: Petrich Ákos)

Az NDK-ból jöttek

A nálunk tanuló külföldi diákok a világ közeli és távoli országaiból érkeztek, sokféle nyelven beszélnek, más-más népviseletet hordanak, de egyvalamiben mégis megegyeznek: otthonuktól távol most magyarul tanulnak, hazánkkal és egyetemünkkel ismerkednek. Riportutam során három német diákkal ismerkedtem meg.

1 — Magdeburg környékéről jöttem. Az a véleményem, hogy minden nyelvet meg lehet tanulni, igaz, hogy ez nehezebb, mint a másikak, de meg lehet szokni. Az előkészítő intézetben először csak nyelvet, később történelmet, matematikát és pg-t is tanultunk. Leghamarabb a bolgár és szovjet diákokkal ismerkedtem meg. Talán a nyelv miatt jobb lenne, ha a kollégiumban magyarokkal laknánk együtt, de én így is barátkozom.

Mi továbbra is FDJ-tagok vagyunk és ugyanúgy dolgozunk, mintha otthon lennénk. Az NDK-ból körülbelül 200 diák tanul itt, több alapszervezetben dolgozunk. Havonta tartjuk a taggyűléseinket, most éppen választás előtt állunk. Előkészítettünk egy hat részből álló politikai sorozatot is, ahol a marxizmus—leninizmussal és aktuális kérdésekkel foglalkozunk majd.

A külpolitika és a külkereskedelem érdekel, sokat kell még tanulnom ahhhoz, hogy jó szakember legyek.

2 — Én Erfurt környékén lakom. Először féltem a nyelvtől. De sokat tanultam és ma már szinte mindent megértek. Az előkészítő időszak alatt sok időm volt, moziba, színházba jártam, a városban csavarogtam. Itt az egyetemen gyakran beszélgettem magyar diákokkal, eleinte az országainkról, a szokásokról, most már egyre inkább a tanulásról.

A KISZ-ről nagyon keveset tudok, de a KISZ-bizottság segítségével szeretnénk egy magyar alapszervezettel felvenni a kapcsolatot. Az akcióprogramunkat is úgy állítjuk össze, hogy legyen ismerkedésre alkalmas sportdélután, és úgy gondolom, egy belpolitikai párbeszéd is nagyon érdekes volna. Nekem sok megválaszolatlan kérdésem van, főleg az árakkal kapcsolatban.

Rendszeresen járok a Berlin étterembe és az NDK-centrumba hazai hírekért. Ha időm van kirándulok, múzeumba járok.

3 — Karl-Marx-Stadt mellett van az otthonom. Új népet, országot akartam megismerni, ezért jöttem Magyarországra. Nem tartottam semmitől, sokat tanultam és már a nyelv is jól megy. Az egyetemet egészen másmilyennek képzeltem, de nagyon kellemesen csalódtam. Színvonalasak az előadások, jól főznek a menzán, minden nagyon tetszik. Kicsit még furcsa, hogy előadás alatt dohányoznak, azt hiszem én meg tudnám állni, hogy rágyújtsak.

A kollégium csendes, modern, és ha víz is van, akkor minden tökéletes. Van képviselőnk a kollégiumi DB-ben, a problémáinkat mindig elmondjuk. Most például az a legnagyobb gondunk, hogy nincs elég szekrény a szobában, és nem tudjuk hova tenni a holmiainkat, mert tudod, nekünk a téli ruhánk is itt van már.

Az egyetem felépítését még nem ismerem teljesen, de azt hiszem, a magyar elsősök is így vannak ezzel. Szeretnék megismerkedni a szakbizottságokkal, a szakkörökkel, mert ha több időm lesz, én is valamelyikben dolgozni fogok.

Ők hárman az NDK-ból jöttek, de közös bennük az is, hogy terveik vannak, amiért tanulnak, céljaik, amiket el akarnak érni, és véleményük, amit most is elmondtak.

M. G.

DB-választások — előtt — Törökbálinton

A vezetőségválasztás — legyen szó akár a KISZ-ről, vagy a kollégiumi diákbizottság megválasztásáról — mindig komoly feladatot jelent. Sokszor hangzik el az a szöveg, hogy: mit „nyüzsög" annyit, vagy a vezetők részéről: hát lehet ilyen passzív társasággal valamit is elérni? Ehhez csak annyit: jó vezető — jó közösség nélkül és jó jó közösség — jó vezető nélkül nehezen képzelhető el. Épp ezért elsődleges, hogy kikérjük a többség véleményét a vezető személyéről, hiszen az őket fogja képviselni...

Mit is jelentett a törökbálinti kollégiumban ez a választási „kampány"?

— erről kérdeztem Halász Géza kollégiumi igazgatót.

— Talán azzal kezdeném, hogy kb. 180 elsős kollégista lakik itt, s mi nagyon szeretnénk, ha mindenki jól érezné magát, sikerülne egy jó közösséget teremteni, a kollégiumi életet fellendíteni. A választásokkal kapcsolatban először a jelölő bizottságot választottuk meg, úgy hogy minden csoportból egy fő vett részt ebben a munkában, majd a jelölő bizottsági tagok a csoportjukkal megbeszélve tettek javaslatot a DB-jelöltekre. Így kialakult egy 60 fős keret (!), s ebből kerül ki a 11 fős DB. Célunk az volt, hogy igyekezzünk személy szerint is mindenkit megismerni — már amennyire ez lehetséges — ezért mind a 60 jelölttel külön-külön elbeszélgettünk eddigi munkájukról, itteni terveikről, s s ez már nagy segítséget jelentett számunkra. Ezek után ül össze ismét a jelölő bizottság, hogy végül is döntsön a DB összetételéről. Nagy a lelkesedés, mindenkinek van valamilyen eredeti ötlete, s a lehetőség is adva van mindenki számára, hogy azt csinálja, amit szeret...

— Bizonyára vannak már konkrét célkitűzéseitek.

— A konkrét akcióprogram kidolgozása a DB feladata lesz, de már több tervünk van, amit szeretnénk megvalósítani.

Így például szó esett arról, hogy heti két alkalommal úgynevezett kollégiumi napot rendezünk. Ez azt jelentené, hogy egyik napon politikai, közgazdasági előadások, vitafórumok lennének, a másik estén művészeket, amatőr együtteseket hívnánk meg — ez biztosan mindenkit vonzana.

— Hallottam a szakkollégiummal való együttműködésről is. Ez miben nyilvánul majd meg?

— Szaktárgyi klubokat szervezünk, amelyeket szakkollégisták vezetnének. Ezek a klubok megpróbálnak majd többletet adni a tananyagon túl. A második félévtől olyan szakklubok indulnának be, amelyek segítenének már a szakválasztásban is. Végeredményben, hogy mit sikerül majd elérnünk, az nem egyeseken, hanem az egész közösségen múlik.

Néhány DB-jelölttel beszélgettem a 60-ból a kollégiumról, arról, hogy milyen programokat szeretnének, mit csinálnak szívesen?

Schütt Margit mondta a következőket: középiskolás korom ban is kollégista voltam, bár véleményem szerint az egyetemi kollégium egészen más Nagyobb a szabadság, kevesebb a kötöttség, épp ezért a kollégiumi munka összefogása is nehezebb. De jó programokkal — a discótól a politikai vitákig — úgy érzem, mozgósítani lehet mindenkit.

Pólyi Csaba így folytatta: én is kollégista voltam, így már van némi tapasztalatom, hogy mi iránt érdeklődnek leginkább. Ha valamire aktivizálni lehet sokakat, akkor az a sportolás. Lehetne például kollégiumok közötti bajnokságot rendezni, vagy más: kollégiumunkban sok a külföldi diák. Jó lenne érdekes esteket rendezni, ahol bemutatnák hazájukat, vetélkedő keretében, egyszóval egy csomó klassz dolgot lehetne csinálni.

Maradjunk ennyiben: reméljük, hogy DB-nek sikerül megvalósítani elképzeléseit — a lehetőségek adottak erre.

★

Megválasztották a törökbálinti kollégium diákbizottságát október 7-én este. A diákbizottság titkára Schütt Margit, sportfelelős Berki István, külföldi diákok patronálója Gál Valéria, évfolyam-összekötő Kolaszár István, gazdasági felelős Majer Ildikó, agit.-propos Nagy Huszein Tibor, kultúrfelelős Rozgonyi Anna, klubfelelős Szegedi Gyula, alapközösségi felelős Safiqul Islam, szervező titkár Tóth Szőllős János és tanulmányi felelős Forgács Zoltán.

Kocsi Ibolya
I. évf.

Jutalmuk 7000 forint volt

Az 1974/75-ös tanévben meghirdetett tanulmányi versenyt az I. évfolyamon a 3. csoport nyerte meg.

A nyerteseket ma már kissé körülményes megtalálni szakosítás után. A kíváncsiság iránt tuk mégis arra késztetett, hogy megkeressem őket.

— Hogyan érintett benneteket az első helyezés és mit érdemeltetek ki vele?

Magdi:

Természetesen nagyon örültünk és nagyon meglepődtünk, amikor a végleges eredményt olvastuk a „Közgazdászban". Tulajdonképpen az átlag szerint harmadikok voltunk, de a teljes értékelésnél a mozgalmi munkát és több más tényezőt is figyelembe vették. Így nyertük meg a versenyt, amiért 7000 forint jutalmat kapott a csoport.

Jancsi:

Döntő volt az értékelésnél, például a p. g., a Neuman János matematikaversenyen való részvétel és az ott elért eredmény is. A gyakorlatvezető tanárok véleménye nagymértékben befolyásolta a döntést, de számított az u. v-k száma is.

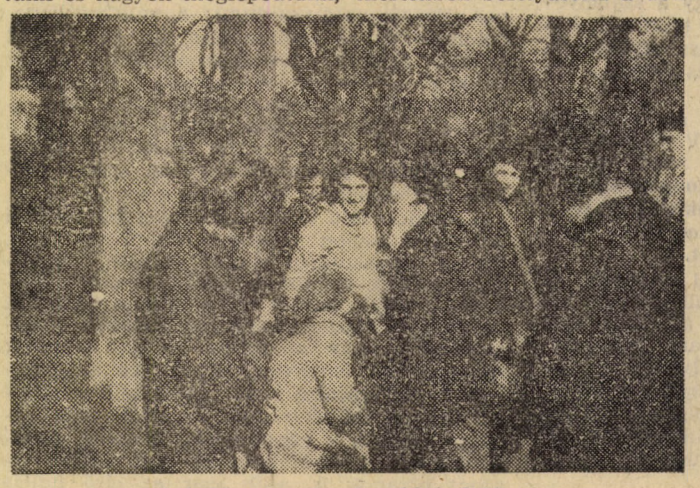

A boldog nyertesek a kiránduláson

— Mire költöttétek ezt a „tekintélyes' összeget?

Ildi:

Rögtön a vizsgaidőszak után két napra elmentünk a Dunakanyarba — teljes csoportlétszámmal. Itt már nem volt tanulás, munka, csak pihenés, szórakozás. No, persze a pénzünk nagy része ezután még megmaradt, amiből egy nagyobb méretű kirándulást terveztünk. Mivel erre már csak augusztusban kerülhetett sor, nem tetézte teljes siker, néhány technikai akadály miatt. Tudod, nogy nyáron milyen nehéz az egész csoportot összetoborozni, meg a szállással is voltak problémák. De akik el tudtak menni, így is kellemes öt napot tölthettek Miskolctapolcán.

— Amikor meghirdették a tanulmányi versenyt, gondoltatok arra, hogy „jó lenne megnyerni"?

Magdi:

Egyáltalán nem, sőt még később sem. Tulajdonképpen az első félévi ösztöndíj megbeszélésen láttuk, hogy nem is lenne lehetetlen célkitűzés, mert egészen jó eredményt értünk el. A többi csoporthoz viszonyítva, átlagban duplája volt a tanulmányi ösztöndíjasok száma. Ez adott új lendületet. Különben már az első napoktól kezdve jó kollektíva volt a csoportunk, így jól ment a tanulás és a KISZ-munka is. Sikerült közvetlen kapcsolatot kialakítani a szemináriumvezetőkkel, ami szintén csak fokozta a tanulás intenzitását.

— Mivel tudjátok magyarázni, hogy ennyire jó kollektíva volt a csoport?

Jancsi:

Természetes, hogy nálunk is voltak kisebb-nagyobb problémák, akár a tanulással, akár más területen. Mindig kerestünk olyan megoldást, ami szerintünk a legjobb volt. Persze ezeket megvitattuk. A tanulásban segítettünk egymásnak. Egyszerűen nem hagytuk békén azt, akinek láttuk, hogy valamelyik tantárgygyal problémája van. Szóval, nem hagytunk senkit elkallódni.

Vona

Nehéz eljutni az íróasztaláig

Egyetemünknek sok olyan dolgozója van, akiket csaknem valamennyien ismerünk, de gyakran még csak nevüket sem tudjuk. Ők azok, akiknek leadjuk a vizsgajelentkezést, akiktől könyvet kérünk a tanszéki könyvtárban, akiknek segítségére számítunk, ha valakit keresünk. Talán valamennyiük közül Nagy Tamásnéhoz, aki a nyugati nyelvek tanszékén dolgozik, fordulnak a legtöbben. Mivel nyelvigényes szakon tanulok, én is gyakran keresem fel Rózsi nénit az órarenddel vagy a tankönyvekkel kapcsolatos problémáimmal, de bizony elég nehéz eljutni az íróasztaláig, mivel mindig sokan várnak rá, hiszen tudják, hogy tőle minden kérdésre szíves választ kapnak. Most is mosolyogva állt rendelkezésemre, amikor egy rövid beszélgetésre kértem.

— Legyen szíves, mesélje el, mi mindennel kell foglalkoznia, mi csak azt tudjuk, hogy kéréseinkkel, „sírámainkkal" mindig ide jöhetünk. Jelent-e lényeges különbséget munkája szempontjából a nyári időszak?

— Lényegi különbség nincs. Szeptember—októberben az órarend és a névsorok összeállítása a fő, a félév vége felé különböző vizsgaszövegeket gépelek. Nyáron kerül sor leggyakrabban a jegyzetek leírására, amiket, ha a nyomda már nem vállal, magunknak kell sokszorosítanunk. A vizsgalapok is mind hozzám kerülnek, ezek kódolása, különböző hivatalos levelek és jelentések írása is rám vár.

— Mióta dolgozik itt?

— 1960-ba kerültem a tervtanszékre, 1962-től vagyok a nyelvi tanszéken. Akkor még egyedül láttam el ezt a munkakört. 1970-ben jött létre a nyelvi intézet, azóta vagyok dolgozója, jelenleg a nyugati nyelvek tanszéke a munkahelyem.

— Könnyített munkáján az intézetesítés?

— Nem, nem mondhatnám, hiszen egyre több tanár dolgozik az intézetben, egyre több emberrel kell foglalkozni, ugyanakor az adminisztráció is megnőtt.

— És mennyi a keresete?

— 25 év után 2450 forint a fizetésem.

— Nem gondolja, hogy egy vállalat irodájában nyugalmasabb lenne a munkája?

— Nem hiszem, mert amit az ember szívesen csinál nem érzi megterhelőnek. Szeretem a hallgatókat, örülök, ha segíthetek nekik és tanáraiknak.

— Rózsi néni, mi a véleménye rólunk, diákokról? Sokan azt mondják szemtelenek, követelődzőek vagyunk.

— Én ezt sohasem tapasztaltam. Talán a koromat tisztelik, de hozzám mindig „kérni" jönnek, és én szívesen segítek.

Ahol az embert ilyen szívesen fogadják, oda bizalommal megy. Bárcsak mindig és mindenkihez bátran benyithatnánk, és számíthatnánk segítségére.

Kiss Nóra

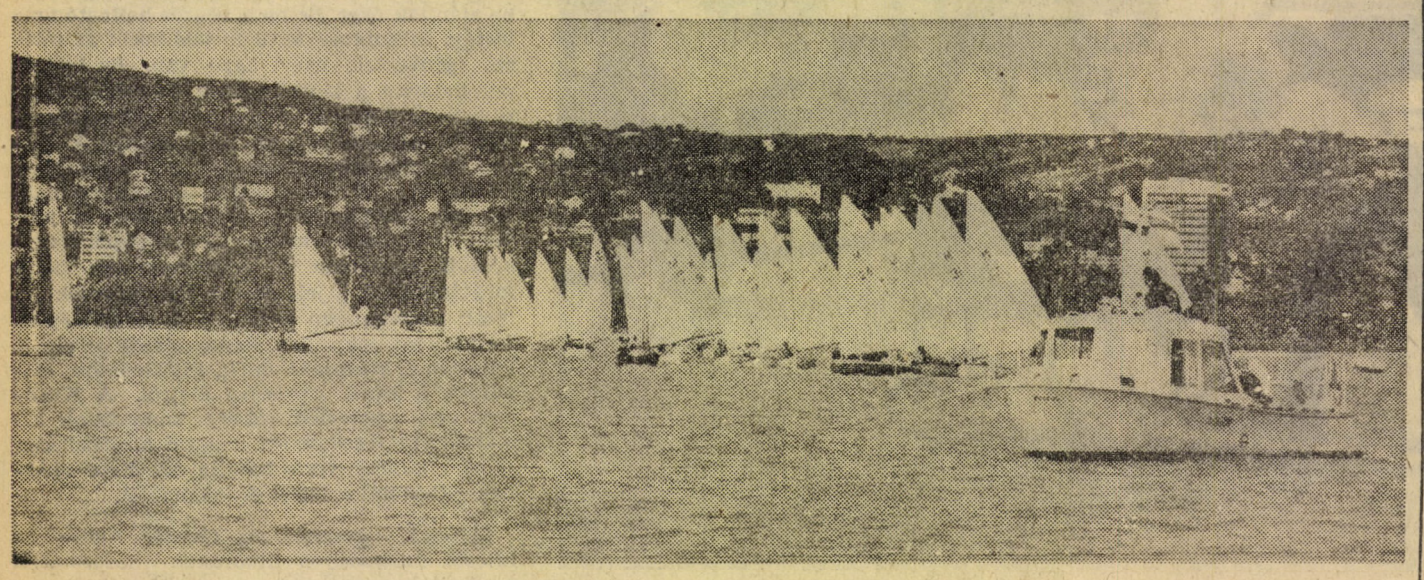

Start (Fotó: Eszes István)

MEGEMLÉKEZÉS

1975. október 2-án az egyetemi párt-végrehajtóbizottság kezdeményezésére megemlékeztünk az öt éve meghalt Farkas Sándor egyetemi tanárról, a tudományos szocializmus tanszék volt vezetőjéről.

A Farkasréti temetőben Poller Imre, a tudományos szocializmus tanszék vezetője emlékezett meg Farkas elvtársról, a kommunista forradalmárról, az oktatóról, akinek kiemelkedő szerepe volt a hazai marxizmus—leninizmus oktatás, a tudományos szocializmus oktatás megteremtésében. Farkas elvtárs tevékenysége, a munkában elért eredmenyei, példamutatása ma is részét képezik munkánknak.

A tudományos szocializmus tanszék koszorúját Pál Magda, a tanszék pártbizalmija, az egyetem koszorúját Poller Imre tanszékvezető helyezte el.

Én is a sportot védem

Vannak nézetek amelyekkel nehéz vitatkozni, írja Újvári József a sport védelmében című cikkében. Szentigaz. Azt is meg kell hagyni, hogy az övé nem ilyen. Ez az egyik oka annak, hogy vitatkozni próbálok. A másik ok pedig az, hogy találva éreztem magam (emlékezve egy korábbi beszélgetésünkre), mint olyan, aki képviseltem egy nézetet, amely „tulajdonképpen csak a kinyilatkoztatás szintjéig terjedő állásfoglalás" volt, amelyet meg sem kíséreltem „rendszerezett formában a sport valóban objektív tényeiből levezetni".

„Az élsportnak, versenysportnak nevezett „fekély" a társadalmi fejlődéssel egyidőben fokozatosan megszűnik" — idéz egy kinyilatkoztatást Újvári József. Ezzel szembe állítja saját véleményét: „éppen ellenkező irányba fog történni. Ami azt jelenti, hogy a sport elfoglalja az őt megillető helyet a társadalom életében." Ezt a következtetést csak úgy értelmezhetem, hogy a sport azonos a versenysporttal, élsporttal. Aztán később kiderül, hogy más köztük a viszony: „...a testkultúra, a mozgásos tevékenység... legfejlettebb formája a versenysport..." Ezt viszont kétlem. Véleményem szerint nincs fejlettségi különbség a nem versenyszerűen űzött, illetve a versenyszerű sporttevékenység alatt akkor, ha versenyszerű sporttevékenység alatt azt értjük, hogy az adott sportág jellegéből következően a tevékenység versenyformáját ölti ugyan, de alapvetően testmozgás marad. A történelmi fejlődés során később következett — s csak ilyen értelemben fejlettebb — az a versenysport (melyet én a pontosság kedvéért élsportnak neveznék), amely ad abszurdum életcélá, megélhetési forrássá tette a sportbéli tevékenységet, tehetségeket és eredményeket.

Miért a legfejlettebb forma a versenysport? Az első érv, amit Újvári József felhoz: a versenysport irányítja rá a figyelmet a sportolás sok fontos előnyére. Vajon előny-e az, hogy emberek kisebb-nagyobb sérülést okoznak egymásnak; hogy verseny után oxigénsátorba esnek; hogy fiatalok legfogékonyabb éveik nagy részét például az uszoda vizében töltik; hogy tizenhét évesen abbahagyják az iskolát azzal, hogy inkább futballisták lesznek; hogy húszéves korukban katonai szolgálat teljesítése közben fél év alatt ötvenezer forint a jövedelmük; hogy a klubtól függően, rátermettségüktől függetlenül biztos helyük van valamely felsőoktatási intézményben; hogy alkalmasint lakást is kaphatnak és így tovább.

A többi érv kétségtelenül megállja a helyét — önmagában. Nem vitatom, hogy az ellenfél megbecsülése, az egyéni érdekek alárendelése a közösséginek stb. a „*sport* gyakorlatában mindennaposak". A kiemelés tőlem van, felhívandó Újvári József figyelmét arra, hogy ő az élsport létjogosultságának bizonyítására a sport jellemzőit használják fel, amely jellemzők legfeljebb (nem mindig) megmaradtak az élsportban is, de semmiképpen sem az élsport gyakorlata eredményezte őket. (Azt például tisztán látom, hogy a *sportban* létezik az „esztétikai igényesség". De azt fel nem foghatom, miért lenne mindennapos az *élsportban?*)

Részben ugyanez a helyzet azzal a négy rendkívül elegánsan megfogalmazott funkcióval is, amelyet a cikk befejező részében olvashatunk. A négy funkció tulajdonképpen pontokba szedve, s szociológiai nyelven mondja el ugyanazt, amelyet két bekezdéssel feljebb Újvári József már leírt. És megint vannak kételyeim, vajon az idézet őt igazolja-e vagy sem. Először is a „*testkultúra* társadalmi funkcióiról" van szó, s újfent nem az élsportéiról. Másodszor a csoportosítás a jelenlegi helyzet elemzésének tűnik, semmiképpen sem lehet úgy értelmezni, mint örök, és változhatatlan hivatását a sportnak. Sorra véve a funkciókat, újra bebizonyítható, hogy némelyiket közülük (például az úgynevezett idealteremtőt) éppen az élsport torzítja el; s hogy a közösségi tudat fejlődése az ember és környezete közötti viszonylagos stabilitás és egyensúly megteremtése elsősorban a testkultúrában és nem az élsportban rejlő lehetőség.

Ami a gazdasági funkciót illeti („a sport anyagi ráfordításokat igényel, de ugyanakkor saját bevételei is vannak, a fogyasztási igények kielégítése folytán"), az a véleményem, hogy egyfelől az anyagi ráfordítások belső arányaival már most sincs minden rendben, bár biztató jelek vannak — igaz, kevés (néhány tömegsport-létesítmény). Másfelől gyakori érv, hogy az élsport fonákságait el kell tűrni, mert magára az élsportra igény van. Igen ám, csakhogy volt idő, amikor a vallást is igényelték az emberek — ópiumként. Sőt fellendült a búcsúcédulák forgalma is. De jött egy kor, amelyben a társadalom számára valóság lett a lehetőség, hogy emberek tudatosan irányítsák a sorsukat. Így, ha el is fogadom, hogy a fogyasztói igények kielégítése jelenleg funkciója az élsportnak, nem látom be, miért ne kellene tennünk az effajta igények létezése ellen. Részemről ugyanis azt remélem, hogy nem örökké kell cirkusz a népnek.

Ennek megfelelően „a sport objektív tényeiből levezetett" állásfoglalásom az, hogy a jövő sportját nem a jelenlegi élsportból kell kialakítanunk, hanem egy megfelelő anyagi eszközökkel, propagandával pedagógiailag, szakmailag egyaránt képzett, rátermett testnevelő tanárok és természetesen megfelelő intézkedések, intézményi keretek, segítségével kifejlesztett tömegsport lévén. Ebben természetesen helye lesz a versenyzésnek is, érvényesülhetnek a játékony hatások, de nem kísérik ezeket olyan mozzanatok, amelyek az élsport természetéből, illetve a társadalmi viszonyok adott színvonalából fakadnak, s amelyek nem illenek be értékhierarchiánkba.

Morcsányi Géza

Carrefour-stílus

— Milyen kérdést tesz fel egy felvételre jelentkezőnek? Mit vár egy új dolgozótól?

— Mindig megkérdezem, hogy mit szeretne elérni nálunk, és ha azt válaszolja, hogy öt éven belül az én helyemben akar ülni, akkor biztos felveszem...

Ezt a kérdést alig másfél hónappal ezelőtt tettem fel a Pau-i Carrefour hipermarket igazgatójának. A válasz talán meglepő, de a cégnél tölött AISEC gyakorlaton még sok más meglepetésben is volt részem. A 800 négyzetméter vásárlóterületű amerikai rendszerű földszintes hipermarket 3 osztályán és számtalan alosztályán 250 fő dolgozik. (Ebből 11 fő az adminisztratív létszám...) Üzleti forgalmuk tavaly 143 md frank volt, idén 160 md-ra számítanak.

A kereskedelmi elosztásnak náluk alkalmazott formája nem újkeletű. A városszéli bevásárlóközpontokat a gépkocsival rendelkezők könnyen elérhetik, és egész hétre bevásárolhatnak, hiszen egy helyen minden megtalálható. Nagy tömegű vásárlásoknál pedig nyilván a kis haszonkulcs is jól jövedelmez. Nem csoda tehát, hogy Carrefour célja is az üzleti forgalom minden eszközzel való növelése, míg a legkisebb haszonkulcs árán is. Ez az üzleti politika rendkívül veszélyes és káros a kevésbé tőkeerős cégekre nézve, nem is beszélve a kiskereskedőkről. Carrefour vezetői ezzel tisztában vannak és eddig mindent megtettek hálózatuk bővítésére, pénzforgalmuk növelése érdekében. Ennek ellenére terjeszkedésük az utóbbi két évben nagyon lelassult. A belkereskedelmi miniszter a kiskereskedők védelmében erősen gátolja újabb belföldi üzletek nyitását, ugyanakkor a pénzügyminiszter legelső bátorítójuk. Ez érthető, hiszen a mammutkereskedelmi cégek elterjedése az árak leszorításával kedvezően hat az üzlet hatósugarán belül a lakosság életszínvonalára. A Pau-i Carrefour árai például átlag 20—30%-kal alacsonyabbak, mint a környéken, vagy a városon belül található egyéb üzletek árai. A versenyképes árak oka persze nemcsak a tőkeerősségben keresendő. Szerintem a következők játszanak még ebben szerepet:

1. A tevékenységek maximális decentralizálása, 2. Gyors készletforgatás, 3. Egyszerű üzlettípus.

Náluk például nincs áruforgalmi osztály, az áruk vételével rendelésével maguk az osztály és alosztályvezetők foglalkoznak. Az egész hipermarket így szinte megannyi egymás mellé telepített szaküzlet. Egyszerűen rájuk van bízva, hogy mit, mennyiért vesznek, ill. értékesítenek — bizonyos határok között természetesen. Beszámolási kötelezettségük három tényezőre terjed ki:

— üzleti forgalom, — haszonkulcs — személyi bérfelhasználás.

Fontos szabály náluk a raktárkészletek lehető leggyorsabb forgatása. Semmit sem szabad hosszú ideig raktáron tartani. Ha valami a szezon végi olcsóbb áron sem kel el, azt kidobják. Ez így még mindig jobban megéri, mintha a nehezen kelendő árut tartogatnák. Persze sok nagykereskedő számukra kedvező feltételeket szab, és a megmaradó árut visszaveszi.

Üzleti típusuk, azaz az üzlet beosztása, berendezése rendkívül egyszerű és áttekinthető. Ez nemcsak a polcok gyorsabb feltöltése érdekében van így, hanem mert tudják, hogy az árubőség látványa fokozza a vásárlói kedvet. Ez sikerül is, a többség sokkal több árut vásárol, mint amennyit eredetileg szándékában állt, amikor az áruházba belépett.

A cég fennállásának 14 éve alatt páratlan fejlődést futott be. A Carrefour hipermarketek egész Franciaországot behálózzák. (38 db.) Az utóbbi évek üzletpolitikája, főleg a belföldi nyitások rohamos lefékeződése miatt egyre erősebb külföldi terjeszkedést ír elő. Jelenleg 3 belga, 3 angol, 2 svájci, 1 olasz, 1 spanyol, 1 osztrák üzlet felett olvashatók a Carrefour neonreklám betűi. Megérkezésemkor már kijelölték azt a néhány dolgozót, aki az idén ősszel Rio de Janeiróban nyíló legújabb Carrefour-ben kap minden valószínűség szerint magasabb beosztást. Ez egyébként rendkívül fontos Carrefour elem. Az előrelépés, a szakmai ranglétrán való emelkedés az igazi ösztönzőjük, s hogy ez ténylegesen milyen erős motivációt jelent, arról a gyakorlatban személyesen is meggyőződtem.

Általában minden munkakörre igaz, hogy a Carrefour nagyon jól fizet. Szakképzettség nélküli eladók, akik például két és fél éve, a nyitás óta ott dolgoznak, 2000—2500 frank között keresnek. Ezt az összeget szakképzettség nélkül máshol nem lehet megkeresni. Így az előrelépés mellett a magasabb fizetési kategóriába jutás is jelentős ösztönzőjük. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy például az alosztályvezetők 10—12 órát is dolgoznak, és csak ritkán veszik ki a hetente járó második szabadnapot. Egyszerűen a munkát nézik. Mindez rendkívül kimeríti őket, és alig várják az egységes egyhónapos nyári szabadságot.

Ahogy az igazgató megfogalmazta: „Mi nem szeretjük azokat, akik, ha valamit elértek, akkor a babérjaikon pihennek. Dinamikus emberekre van szükségünk. Az előrejutás lehetősége mindenki számára nyitott!"

Juhász György

Munkalehetőség

"Ízzó" témák

Egyetemisták a gyárban címmel lapunk ez évi első számában hírt adtunk egy jól sikerült szakmai együttműködésről, melynek keretében egyetemünk különböző szakos hallgatói az Egyesült Izzó egyik gyáregységének különféle gazdasági, szervezési problémái megoldásában vettek részt. Az együttműködés folytatása céljából az Izzó megküldte Ferenc Lászlónak, a számviteli tanszék vezetőjének ez évi témajegyzékét, melyet az alábbiakban közlünk.

Aki részt kíván venni a munkában (témamegjelöléssel) jelentkezzen Csák Ibolyánál (IV. év, iparszervező) a KISZ-bizottságon az ipari kari TKR borítékban leadott cédulával vagy személyesen a Varga Jenő Kollégium fiú épületének 201. szobájában, este 7 óra után.

Vállalati gazdaságpolitika tervezés az Egyesült Izzóban.

Az Egyesült Izzó gyárainak tervezési és érdekeltségi rendszere.

Az Egyesült Izzó gazdaságpolitikája, vállalati tervezésének korszerű módszerei.

A tervezés célja, eszközei és időhorizontja (hosszú-, közép- és rövidtervek).

Távlati tervezés és prognóziskészítés az Egyesült Izzóban.

Az Egyesült Izzó nyereségtervezésének módszertani kérdései.

A részlettervek kapcsolata az Egyesült Izzó komplex tervében eredmény-, termelési, értékesítési, pénzügyi és hitel-, kooperációs anyag- és energia-, költségfedezeti, béralap- és létszámtervek.)

A gyári tervek jelentősége, készítésének módszere, problémái az Izzólámpagyárban.

A gyári tervek jelentősége, készítésének módszere, problémái a Vácuumtechnikai Gépgyárban.

Értékesítéscentrikus vagy nyereségcentrikus törekvések az Egyesült Izzó ipari tevékenységében.

Piackutatás szerepe a gazdasági folyamatok tervezésében.

Piaci és vállalati árpolitika összefüggései.

Adott termék értékesítési lehetőségei, piaci helyzete.

A külkereskedelem és a vállalati devizagazdálkodás összefüggései.

Béralap-, létszámterv és helye a vállalati tervben.

A munkafolyamat emberi tényezői.

A foglalkoztatás hatékonyságának vizsgálata és a nem megfelelő foglalkoztatás hatása.

A munkanormák kialakítása és a teljesítmények mérése.

A női munkaerő foglalkoztatásának kérdései.

A foglalkoztatott létszám összetétele.

A munkarend kialakításának emberi és gazdasági tényezői.

A munkaerőmozgás vizsgálata és befolyásolása.

A vállalati munkerőszükséglet és forrásai.

A munkafolyamat technikai szervezési színvonalának emelése.

Az anyagi ösztönzés módszerei és annak alkalmazása az Egyesült Izzóban.

A vezetői munka és emberismeret.

A munkafeltétel és nem anyagi jellegű ösztönzői.

A normák jelentősége, rendszere, gyakorlati tapasztalatai, kapcsolatuk a vállalati részlettervekkel az Egyesült Izzóban.

A vállalaton belüli önálló elszámolási és érdekeltségi rendszer az Egyesült Izzóban.

Költségek tervezése és mérése az Egyesült Izzóban — szűkített önköltség (költségnemenként) — általános költségek.

Költségek tervezésének és mérésének módszere az Izzólámpagyárban. (A költséghelyi beszámoltatás módszere.)

A selejt mérésének módszere a — Fénycsőgyárban, Adócsőgyárban, VTG-nél.

Az eredményre ható tényezők felmérése. Ezek tervezése és mérése az Egyesült Izzóban —vállalati szinten — gyári szinten.

A minőségjavítás módszerei az Egyesült Izzóban a költségcsökkentés érdekében — a tömegcikkgyártó-, az alkatrészgyártás és — a gépgyártó ágazatokban.

Bérmunka és kooperáció tervezési és mérési módszerei az Egyesült Izzóban.

Anyagmentes termelési érték tervezése és mérése — a bp-i Elektroncsőgyárban — a Sajtoló és Szerszámgyárban — a Vákuumtechnikai Gépgyárban.

Műszaki-gazdasági elemzés egy konkrét termékre.

Műszaki-gazdasági elemzés egy gyártási folyamatra.

Az Egyesült Izzó tervmutatóival összhangban levő, általánosítható gyári tervmetódika kidolgozása.

Az árpolitika, mint a tervszerű irányítás és az áruviszonyok szerves összekapcsolásának eszköze.

A társadalmilag szükséges ráfordítások megjelentése az árakban és a tiszta jövedelmek realizálódása.

Az árak alkalmazásának gyakorlata a szocialista vállalatoknál.

Az önköltségcsökkentés, mint a vállalati nyereségtömeg növelésének leghatékonyabb eszköze.

A társadalmilag szükséges ráfordítások megjelenése az árakban és a tiszta jövedelmek realizálódása.

Az árak alkalmazásának gyakorlata a szocialista vállalatoknál.

Az önköltségcsökkentés, mint a vállalati nyereségtömeg növelésének leghatékonyabb eszköze.

KSC-hírek

A jövőben ismét szeretnénk rendszeressé tenni a különböző bajnokságokban szereplő csapataink, sportolóink eredményének, illetve a következő hetek bajnoki programjának ismertetését. Ehhez viszont kérjük a szakosztályok segítségét is, még pedig abban, hogy az eredmények és a programok (kéthétre előre) mindig eljussanak időben (a lap megjelenését követő péntek 12-ig) a testnevelési tanszékre, vagy pedig hozzánk a szerkesztőségbe.

Az sem baj, ha az eredményekkel együtt néhány szavas értékelést is kapunk a találkozókról.

Eredmények:

KOSÁRLABDA

Női NB III: KSC—VM Között 50:32 ld: Probstner (18), Széki Zs. (12); Fürdőigazgatóság—KSC 35:107 ld: Varga Zs. (38), Plasz M. (19); KSC—Gyógypedagógiai Főiskola 94:28 ld: Csirmaz (20), Varga Zs. (16), Plasz M. (16).

Program: október 12. Kinizsi u. 10 órakor KSC—Betonútépítő. Október 16. Péceli út 18 óra KSC—MÁV Kórház.

Női Budapest I. osztály KSC II—TF II. 49:65 ld: Péterfalvi E. (11); Sütőipar—KSC II. 35:40 ld: Czimaz (31); KSC II.—Kandó II 35:30 ld: Pintér B. (10).

Program: október 16. Kinizsi u. 18 óra KSC—ÁSE.

Férfi: NB II. Kelet: Hódmezővásárhely—KSC 61:67 ld: Németh I G. (22), Lupis J. (19); Salgótarjáni Kohász—KSC 72:66 ld: Móricz G. (17); Papp L. (15); Lupis J. (15); Németh G. (12); KSC—Szolnoki Olajbányász 96:56.

RÖPLABDA:

Férfi Bp. I. o. KSC—Tipográfia 1:3; KSC—Kartográfia 3:0; Ter. IKV—KSC 0:3; Alumíniumipar—KSC 0:3; KSC—K. Tégla 3:0; Külker.—KSC 2:3.

Program: október 11. Tavaszmező u 15 óra Kandó—KSC; október 18. Csősz u. 15 óra MOM—KSC, október 19. Kén u. 10 óra Vegyiművek—KSC.

Női röplabda NB I. MRSZ Kupa Vasas Izzó—KSC 3:2; KSC—BVSC 3:1; NIM—KSC 3:2; KSC—Bp. Spartacus 3:2.

Program: okt. 11. KSC—Vasas Izzó Kinizsi u. 15 óra. Október 15. KSC—NIM Kinizsi 17 óra 15 perc. Október 18. BVSC—KSC Kinizsi u. 15 óra. Október 22. KSC—Ü. Dózsa Kinizsi u. 17 óra 15 perc. November 2. Bp. Spartacus—KSC Szentkirály u. 10 óra.

Kézilabda Női Budapest II. osztály

KSC—BEAC 16:2; KSC—Külker 7:10; MALÉV—KSC 16:4;

Program: KSC—Telefongyár, László pálya 15 óra 30 perc.

Férfi kézilabda

KSC—É. Kinizsi 23:13; TÜKER—KSC 19:23;

Program: október 11. KSC—Duna Cipő 16 óra 30 perc, László Kórház pálya.

Órán kívül

Hobbyja; a barlangászat

Amikor először voltam lenn a barlangban, azt mondtam, hogy még egyszer én le nem megyek. Aztán följöttünk, és máris visszakívánkoztam a mélybe. Ilyen furcsa dolog ez a barlangászat" — állítja Tombácz Endre, az egyetem II. éves népgazd. terv szakos hallgatója, akinek érdeklődési köre igen kiterjedt, otthonosan mozog az egymástól látszólag élesen elkülönülő dolgokban, és szeret kipróbálni minden, számára újat, amit izgatónak, érdekesnek talál. Így került kapcsolatba valamikor négy évvel ezelőtt, még a Veres Pálné Gimnáziumban a barlangászattal, amikor egyik barátja invitálta egy rövid föld alatti barangolásra. De nem egyszerű turistaként, ahogy azelőtt szemlélte a kitaposott járatokat, hanem felszerelésben, barlangásznak öltözve olyan helyeket járt be, amelyek a hétköznapi látogatóknak nem adatnak meg, ide csak jól felkészült szakemberek mehetnek. Azóta már mint turista jár a barlangba. Tagja lett a legjobb hazai barlangász-szakosztálynak, a Vörös Meteornak, megtanulta ezt a csöppet sem könnyű szakmát. Arról, hogy miért, így vall:

— Az embernek néha szüksége van félelemérzetre, a barlangászat pedig félelem és persze, romantika is. Egyébként kíváncsiságból kezdtem el, de most már tudományosan (geológiailag) is érdekel. Ma már inkább dolgozni megyek a barlangba, sem mint azért, hogy gyönyörködjem benne, élvezzem a látványt.

A barlangászok a sport-egyesületek természetbarát-szakosztályához tartoznak, tagsági könyvvel, minősítés nélkül. Hogy sport-e a barlangászat, erről Endre így vélekedik:

— Sport is van benne. Ez nagyon összetett dolog. Sport abból a szempontból, hogy edzéseket tartunk, s alapvetően fontos az erőnlét, és sport úgy is, ha kitartást, a szívósságot, az akaraterőt nézzük. Ezekre is mind szükség ván. Az edzések abból állnak, hogy gyakoroljuk például a kötélen való le- és felmászást s a traverzálást, ami a szűk barlangvájatban a talp és a hát segítségével történő mászást jelenti. De a barlangászathoz tudományos ismeretekre és egyéb dolgokra is szükség van.

A barlangászok különböző konkrét megbízatásokat, feladatokat teljesítenek a föld alatt. Felméréseket, térképeket készítenek például a Magyar Kartográfiai Vállalatnak. Endre elmondta, hogy idei feladatuk Aggteleken a Styrárok felmérése s térkép elkészítése. Ez veszélyes hely. Kilencfokos derékig érő vízben járkáltak ott. Az ilyen hivatalos feladatok után pénzt is kapnak, legutóbb például 40 ezer forintot, de ennek egy része az egyesületé lesz, a többi pedig nehezen beszerezhető felszerelésekre megy el. Egyébként több ízben bejárta már a négy budapesti alagútrendszert, a Mátyás-, Pálvölgyi-, Szemlőhegyi- és Ferenchegyi-barlangot, valamint a mászástechnikailag érdekes Hét-, Róka- és Macskalyukat. Minden természetbarát-szakosztály, a Vörös Meteor is, rendelkezik az összes barlang kulcsával, így a tagok bármikor bármelyik barlangba bemehetnek. (Hazankban legalább 30 olyan barlang van, amit fel lehet keresni. Egyedül Aggtelekre nehéz bejutni, mert oda külön papír szükséges.) Endre azért hozzátette, hogy egyedül lenni a barlangban nyomasztó érzés, mert bármelyik pillanatban történhet valami az emberrel. Ezért is van, hogy egy barlangászcsoport ideális létszáma 20 fő. Általában egy csapatban öt nő is található, s a barlangászok szerint néha jobban is bírják, mint a férfiak. De azért számukra veszélyesebb.

A barlangászat meglehetősen időigényes hobby. Endre is azt mondja, hogy az egyetem mellett egyre kevesebb ideje marad erre a kedvtelésére. Így látja:

— Korábban sűrűn járkáltam a barlangba, de ma már be kell érnem a havi kétszeri alkalommal. Azaz most ez is inkább csak illúzió, mivel munkánk Aggtelekhez köt, és ez messze van. De minden évben részt veszünk egy kéthetes munkatáboron, s ezalatt naponta lemászunk a mélybe.

Úgy tartják, hogy a barlangmászókkal szemben támasztott leglényegesebb követelmény a tökéletes erőnlét, de nem elhanyagolható a technika sem. Nagyon fontos még, hogy akik együtt lemennek, haverok legyenek, igen jól ismerjék egymást, hiszen olykor az életük függhet egymástól.

— Testi fáradtságot nem érzünk lenn munka közben, de utána már annál inkább. A ránk esetleg leselkedő veszélyekre pedig ott lenn egy pillanatig sem gondolunk.

A barlangászat a kívülállók számára inkább csak egzotikum, szinte megfoghatatlan. Nem is választják sokan a barlangmászást rendszeres időtöltésnek, maximum a már feltárt üregekben gyönyörködnek egyszer-egyszer, alkalmi turistaként. De akadnak olyan vakmerők is, akik minden szakértelem s felkészültség nélkül nekivágnak az olykor ismeretlenségével csábító alagútrendszereknek. Az idén nyáron is egy ilyen tragédiáról értesülhettünk, amikor az egyik budai barlangban három fiatal ember halt meg, mert eltévedtek. Az ismeretlen, egy fel nem tárt barlang csak a hozzáértők számára nyújt örömöt, másoknak viszont óriási veszélyt jelent. Barlangászok óva intenek mindenkit: „Olyan barlangba ne menjen az ember, amit nem ismer, és főleg megfelelő felszerelés nélkül."

Borsi László

Abszolút hallás

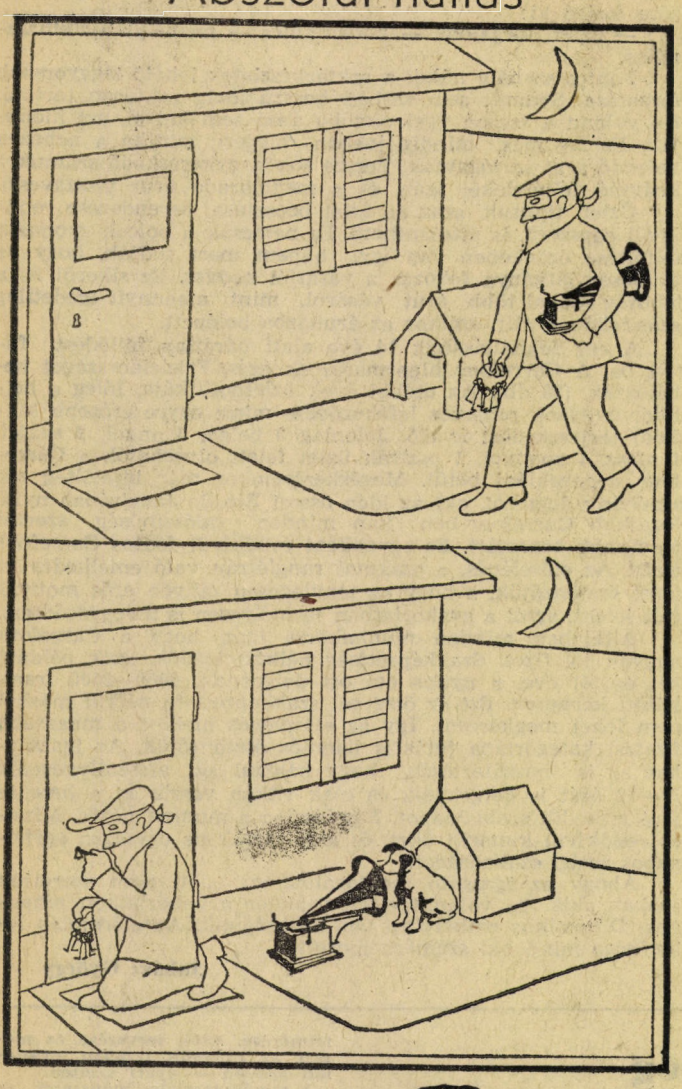

Jiri Sliva karikatúrái

Művi álom

Az emberiség két nagy csoportba osztható: jó alvókra és rossz alvókra. Az előbbiek az olvasók, az utóbbiak az írók. Valaha az előbbiek voltak túlsúlyban, így viszonylag kevés papír fogyott. Ez volt az aranykor. A növekedés üteme azonban meggyorsult. Egyre kevesebben aludtak és egyre többen ragadták meg a pennát. Azután korszerűbb módszerek alakultak ki. Létrejött az altató és az írógép. Egyesek az előbbit az utóbbin állították elő. Konfliktusok keletkeztek. Az álmatlanok még több irásban, az álmosak még több alvásban kerestek kiutat. Egyik törekvés sem vezetett sikerre. Az álmatlanok megszervezték a házi sokszorositást, az alvásra vágyok pedig az ügyeletes jegyzetelő rendszerét az előadásokon. A fák egyre kevésbé nőttek az égig. Kivágták őket. Több lett a papír. Négyről nyolcra nőtt az oldalszám. Fejlődött a nyomdatechnika. Már nemcsak felismerhetetlen férfiarcokat, hanem fürdőruhás lányokat is tudtak nyomni. Fokozódott a kereslet. Eszes, bajuszos fotóriporterek, újságírók és újságolvasók iránt. Az utóbbiak szaporodási üteme nem egyensúlyi. A demográfiai robbanás nagy pusztításokat okozott közöttük. Újabb konfliktus. Vagy robbantunk vagy olvasunk. Dialektikus megoldás születik. Ez ugyan nem tud olvasni, de helyes módszer alkalmazására utal. Viták indulnak és önvallomások. Nő az olvasók száma — a vitatkozókkal és a vallomást tevőkkel. Meg a rokonokkal. Emlékedik a nivó. Győz a népi bölcsesség: könnyebb a hazug embert utolérni, mint a sánta kutyát. Ez utolérési effektus. Mindenki csak az igazat irja. Több író inkább altatót szed. Néha jobb egy művi álom, mint egy spontán mű.

Dr. Sz. E.

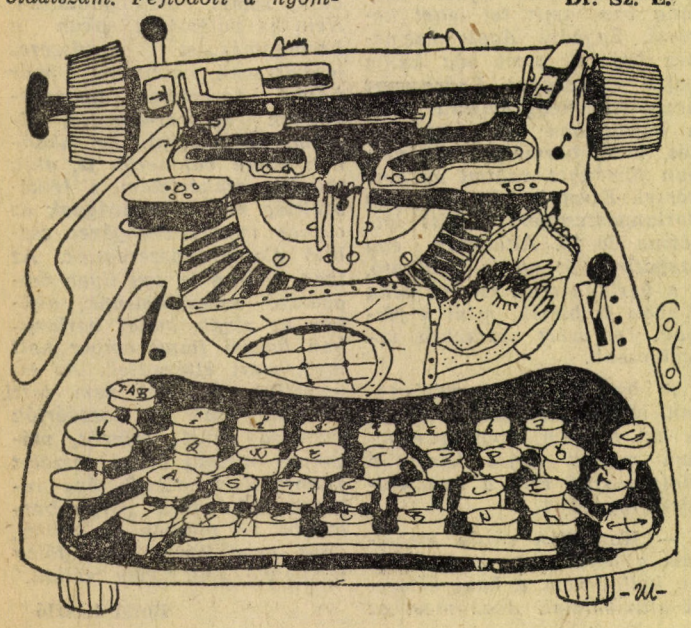

Telefon ABC

(Közgazdászoknak a főlépcső mellé)

1. Dobjon be egy forintot!

2. Emelje le a kagylót!

3. Várja meg a búgó jelet! Ha nem jön, helyezze az ujját a falba! Még! Beljebb! Ha még mindig nem búgna, csavarjon az ujján és kezdje el fúrni a falat, ujját szabályosan ide-oda mozgatva, amíg a búgás nem jelentkezik!

4. Tárcsázzon!

5. Várja meg míg a hívott fél jelentkezik!

6. Ha foglalt a vonal, helyezze az ujját ismét a lyukba és a fal dörzsölésével adja tudtára a beszélőknek, hogy vár a vonalra! Ujját mindaddig szorgalmasan mozgassa, amíg le nem teszik a másik oldalon, és ön szabadon beszélhet!

7. Ha a telefon kicsöng, de nem veszik föl, azonnal kezdjen neki a falnak! De vigyázzon! Ebben az esetben ugyanis bal kezével új lyukat kell fúrnia, mivel itt más a helyzet. Helyezze tehát az ujját a falnak egy tiszta pontjára (ahol már piszkos, vagy lyuk van, az nem ér semmit) és kezdjen el fúrni! Minél beljebb ér az ujja a falon, a hívott félnél annál hangosabban csörög a telefon, míg végül meghallja, és felveszi. A nyomaték kedvéért kétszer-háromszor bele is rúghat a falba, ha így jobban tetszik. Ha még most sem venné fel, kezdjen új lyukat! Ne feledje, a hiba nem az emberekben, hanem a technikában és a fal vastagságában van. Ki tudná a túloldalon, ilyen vastag falon keresztül, hogy ön beszélni akar!

8. Ha végképp nem veszik fel a készüléket, írjon panaszlevelet az illetékes szervekhez, hogy a fal már olyan piszkos és lyukacsos, hogy nem lehet eredményesen telefonálni!

Köszönjük, hogy a sorrendet betartotta!

— dobos —

Filmlevél

London, 1975.

Kedves Olvasó! Tömören elég lenne annyit írnom, hogy a londoni filmfesztivál egyik két filmtől eltekintve pocsék volt. De, ha már végigszenvedtem (egy-két filmtől eltekintve) ezt a fesztivált, engedjék meg nekem, hogy röviden beszámoljak néhány „filmalkotásról".

Az Ezüst Róka Fesztivál — a Bikadili Cirkuszban (micsoda név) tartották — fővédnöke a kitűnő menedzser Mr. Ravasz volt. A nyugati világ általános és ocsmány (magam is láttam) válsága miatt csupán csak egy fődíjat osztottak ki. Az ezüst ára az utóbbi időben nagyon megemelkedett, így a nyertes egy Ezüst Róka helyett, csak Mr. Ravasz leányát, és annak fele ravaszságát kapta meg.

Ne sajnálja senki, hogy nem látta a filmeket és nem volt Londonban. A válság már oly nyomasztó, (alig tudtam egy jót vásárolni), hogy a hangulat a művekre is átterjedt. Volt néhány nagy név, de művészetüket sajnos otthon felejtették. Itt láttam Antonioni, Fellini legújabb filmjeit. Ezekről azonban jobb nem szólni egy szót sem. Remélem a magyar filmvásárlók nem is veszik meg.

Szerencsére volt egy-két üdítő alkotás is a fesztiválon. Itt van például az az Acqua Brava, kinek legutóbbi filmjét, a Te jószagú úristent, nagy sikerrel játsszák az egyik őserdei kertmoziban. Most az Egyenlítő, egyenlített alkotásával jelentkezett. Brava, aki mint az új hullám egyik régi tagja már régen verdesi a nyugati filmvilág partjait, most egy tengerparti focimeccs szomorú történetét meséli el drámai átéléssel. (A mellettem ülő ifjú hölggyel halálra izgultuk magunkat). A dagály új hullámai ugyanis elmossák a mérkőzést, s a főhős, akit maga Brava alakít (ő az operatőr is), az embernek a természettel vívott harcát szimbolizálva így kiált az egekbe: „de Uram, nem moshatja el a hullámat az új hullám, hiszen én is az új hullám vagyok." A film vége azonban pesszimista, mert az Úr nem hallgatja meg Brava panaszait. Egyenlítő mégsem egyenlített.

A fesztivál fődíját a kitűnő amerikai pszichológus és filmrendező Tony McBase filmje nyerte el, mely a csecsemők szexuális problémáiról foglalkozik.

Volt még néhány hasonló film, de azokról helyhiány miatt majd a későbbiekben számolunk be.

B.

A csengő

Hallom, hogy nem hallom. Szól, tehát van, nem szól, tehát rossz. Jó mi? Sokan panaszkodnak, hogy nincs csengő az egyetemen. Milyen egyetem ez? Ki ne mondd!

A tanárok folyton az órájukat nézik, s míg az órájukat nézik, vége az óránk. (Mert leejtették). Így aztán még röpdolgozatot is alig lehet iratni, a tanításról ne is beszéljünk.

A diákok is panaszkodnak. Nem ébrednek fel szünetre. Hát a zaj, a szünetben, nem ébreszt fel benneteket, kérdezhetnénk? Nem, válaszolhatnák, előadás alatt ugyan-az a zaj. Csak más, de azt meg lehet szokni.

Elmentünk a Csengőügyi Tájékoztató Hivatalba, megtudni, mi a helyzet. Sokáig kellett csöngetni, mert nem szólt. Végre kinyitották, de csak az ajtót, egyébként nem mondtak semmit, ők nem nyilatkoznak, mondták, nem mondanak semmit. Nem baj.

Elmentünk a Csengőügyi Kutatóintézetbe. Ők nem hallottak még a problémáról, ők csak csengetnek, s csakis a maguk portáján. Nem csoda, hogy ott minden kapu nyitva van. Nyitott kapukat döngettünk, legalább nem csapunk zajt.

Elmentünk az Egyesült Csengő és Berregő Művek kihelyezett gyáregységébe. Itt nem voltak nyitott kapuk és csukott szájak. Akkor jó, mondjátok, miért nincs elegendő csengő? Meg akarják szüntetni az egyetemet, ha két hét múlva nem lesz csengő, akkor nekünk csengettek. Ők már nem gyártanak egyetemi csengőt, csak általános iskolai és gimnáziumi csengőt. Az egyetemi csengő elavult. Nem cseng. A gimnáziumi csengő nem jó egyetemre, kérdezzük? Ránk néznek. Nem tartanak normálisnak. Hát az általános iskolai csengő? Meg a mozicsengő? Meg a villamos csengő? Meg a csengő, csengő?

Hallom, hogy nem hallom...

F. P.

Közgazdász

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKY TIBORNÉ
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 257—207
Kiadó: Hirlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 8.
Felelős kiadó: Csillány Ferenc
Készül a Szikra Lapnyomdában

„Kiszáradt torkom, és ég a szám..."

Egy apró észrevételezésemnek szeretnék hangot adni, mely azonban annyira mégsem apró, hogy ne érdemelne meg egy kis figyelmet. A TDK-ról van szó. Pontosabban a TDK egy apró mozzanatáról, amelyre fölfigyeltem a minap. Képzeljük el, hogy a közönség ül a padokban, szemben vele a zsüri és az első padokban a soronkövetkező előadók. A zsüritagok előtt egy-egy üveg cola, pohár, esetleg kávé, hamutartó. Megfigyelésem szerint azonban nem a zsüritagok, vagy az elnök az, aki a legtovább beszél egyfolytában, hanem maga az előadó. Régi tapasztalat, hogy a hosszú beszédtől kiszárad az ember torka, nehéz a beszéd. Megkönnyíthetnénk az előadók dolgát apnyival, hogy nekik is adnánk fejenként egy-egy üveg colát, vagy ha erre nincs „keret", akkor egy-egy tiszta poharat, és egy kancsó friss, tiszta vizet. Hogy hogyan oldjuk meg a tálalást? Ha már olyan komolyan foglalkozik valaki egy tudományos témával, talán megérdemelne egy külön saját kis asztalt, s azon egy pohár vizet, nem? Ha többre nem is, de egy félórára mindenképpen.

És ha ezt az asztalt elhelyeznénk valahol jó helyen, a zsürinek és a közönségnek sem kéne többé kellemetlenül éreznie magát, hogy az előadónak csak a hátát látja!

dobos

Souvenir

József Attila és a gyorsuló idő

Ha azt mondom, hogy kedvenc költőm József Attila, nem árultam el túl sokat magamról. Sokan vannak még így ebben az országban, s talán határainkon túl is néhányan.

Így aztán érthető, hogy az Ünnepi Könyvhéten nagy várakozással vettem meg Vágó Márta: József Attila című könyvét. Az érdekes könyv olvasását azonban alaposan megnehezítette, hogy helyenként üres oldalakkal találkoztam. Ekkor még mit sem sejtve, az ördög kezére gyanakodtam (mármint a nyomda ördögének kezére). Alaposabb gyanú azonban csak a napokban érlelődött meg bennem, amikor a Gyorsuló idő sorozatban Bóka László: József Attila — esszé és vallomás című munkáját lapoztam volna végig, ha lehetett volna. Sajnos, azonban lapozásomnak hamar vége szakadt, a könyvnek ugyanis nem volt vége. Vagyis biztosan volt, csak nem abban a példányban, amit én vettem meg, nálam ugyanis a 96. oldalon tragikus hirtelenséggel abbamarad a könyv, méghozzá úgy, hogy éppen egy szó elválasztása közben bízzák a többit az olvasó alkotó fantáziájára.

Nem tudom, én vagyok-e a hibás, hogy az említett könyveket még a vásárlás helyén nem olvastam végig, de mentségemül szolgáljon, hogy a boltban vásárolt kenyeret is csak otthon szoktam megkóstolni. A könyveket nem cseréltem vissza, erre talán nem is lett volna mód, hiszen mindkét művet hamar elkapkodták. Az igazi ok azonban nem ez.

Titokban ugyanis abban reménykedem, hogy az összes többi eladott példány hibátlan, s így ritka, egyedi darabok kerültek tulajdonomba, melyek, ismerve egyes hibás bélyegek karrierjét, egyszer még komoly vagyont fognak érni.

Nem úgy, mint most.

Földes Péter

Miért?

Vannak dolgok, melyeket képtelen vagyok megérteni. Nem okvetlenül elmém pallérozatlansága az egyedüli ok. Vannak dolgok, melyek egyszerűen azért érthetetlenek, mert léteznek.

Az ugyebár érthető, ha valaki a nyári szünidőben munkát akar vállalni. Általában vagy a pénz, vagy a végzendő tevékenység a csábító. Ez idáig érthető. A vakáció két és félhónapos időtartamából a szakmai gyakorlat — sok diákot érint — harminc kerek napot lefarag. Érthető kellene legyen az is, hogy a munkavállalók nem szeretnének a szünetből újabb egy hónapot munkával eltölteni. A szakmai gyakorlat és a nyári munka ideje így részben, vagy teljesen egybeeshet. Azért kellene mindennek világosnak és érthetőnek lennie, mert a szakmai gyakorlat csak elvileg jelent napi határás, illetve heti harmincórás elfoglaltságot. Ezért érthetetlen, hogy a szakmai gyakorlat mellett nem lehet munkát vállalni, illetve az egyetem erre nem ad engedéyt. De miért lehet dolgozni, a tanév ideje alatt, amikor a heti órák száma a harmincat is elérheti, s akkor még nem számítottuk a felkészülésre fordítandó időt.

Sehogyan sem érthető így a dolog, de nem csodálkoznék, ha az esetleges változtatás ez utóbbi lehetőséget tiltaná be. Legalább lenne még egy dolog, amit nem értek.

B.